

**Protokoll fört vid Stockholms kommunfullmäktiges
sammanträde måndagen den 13 oktober 2025****Tid:**

kl. 16:00-21:44

Lokal:

Rådssalen

Närvarande:

Se bilaga

§§1-35

Justerat den 20 oktober 2025

Olle Burell

Cecilia Brinck

Sara Stenudd

Karin Jöback
Sekreterare

§ 1**Interpellation av Svante Linusson (C) till bostads- och fastighetsborgarrådet Clara Lindblom (V) gällande bredband i Svenska Bostäders hyresrätter**

KS 2025/180

Beslut

Interpellationen är besvarad.

Interpellationen

Svante Linusson (C) har ställt en interpellation om bredband i Svenska Bostäders hyresrätter.

Kommunfullmäktige beslutade den 17 februari 2025 att interpellationen fick ställas.

Borgarrådet Lindblom (V) besvarar interpellationen.

I debatten yttrar sig, se bilaga 2.

§ 2**Interpellation av Per Rosencrantz (M) till
finansborgarrådet Anders Österberg (S) om prioriteringar
i innerstaden**

KS 2025/427

Beslut

Interpellationen är besvarad.

Interpellationen

Per Rosencrantz (M) har ställt en interpellation om prioriteringar i innerstaden.

Kommunfullmäktige beslutade den 7 april 2025 att interpellationen fick ställas.

Borgarrådet Wanngård (S) besvarar interpellationen.

I debatten yttrar sig, se bilaga 2.

§ 3

**Interpellation av Jan Jönsson (L) till finansborgarrådet
Karin Wanngård (S) om socialtjänstens situation i Järva**
KS 2025/527

Beslut

Interpellationen är besvarad.

Interpellationen

Jan Jönsson (L) har ställt en interpellation om socialtjänstens situation i Järva.

Kommunfullmäktige beslutade den 5 maj 2025 att interpellationen fick ställas.

Borgarrådet Wanngård (S) besvarar interpellationen.

I debatten yttrar sig, se bilaga 2.

§ 4
Bordläggning av interpellationer

Kommunfullmäktige bordlägger interpellationerna med nummer 2-3 och 6-22 i kungörelsen.

§ 5

Nya interpellationer

Beslut

1. Interpellationen får ställas.
2. Interpellationen bordläggs.

Nya interpellationer

1. Interpellation av Nike Örbrink (KD) till äldre- och kulturborgarrådet Torun Boucher (V) om byggandet av nya vård- och omsorgsboenden.
Rotel VI Dnr KS 2025/1190
2. Interpellation av Dennis Wedin (M) till trafikborgarrådet Lars Strömgren (MP) om upprustning av Spånga station.
Rotel VIII Dnr KS 2025/1202
3. Interpellation av Andréa Hedin (M) till utbildnings-, arbetsmarknads- och personalborgarrådet Emilia Bjuggren (S) angående Hässelby Villastads skola.
Rotel III Dnr KS 2025/1203
4. Interpellation av Nike Örbrink (KD) till finansborgarrådet Karin Wanngård (S) angående stadens företagsklimat 2025.
Rotel I Dnr KS 2025/1233

§ 6

Sammanträdet ajournerades mellan kl.16:52-17:00

**§ 7
Frågestund****Fråga 1**

Borgarrådet Fjellner (M) ställer en fråga om Hjulsta.

Borgarrådet Wanngård (S) svarar på frågan.

Fråga 2

Emelie Wassermann (SD) ställer en fråga om hur borgarrådet ska arbeta för att få bort de illegala bosättningarna.

Borgarrådet Strömgren (MP) svarar på frågan.

Fråga 3

Borgarrådet Jönsson (L) ställer en fråga om socialtjänsten i Skärholmen.

Borgarrådet Wanngård (S) svarar på frågan.

Fråga 4

Jonas Naddebo (C) ställer en fråga om Hovet.

Borgarrådet Valeskog (S) svarar på frågan.

Fråga 5

Nike Örbrink (KD) ställer en fråga om bakgrundskontroller i äldreomsorgen.

Borgarrådet Wanngård (S) svarar på frågan.

Fråga 6

Borgarrådet Wedin (M) ställer en fråga om trafiksatsningar i budgeten.

Borgarrådet Strömgren (MP) svarar på frågan.

Fråga 7

Anders Edin (SD) ställer en fråga om borgarrådet anser att miljö- och hälsoskyddsnämndens arbete kring miljönytta bedrivs med stockholmarnas skattepengar på ett kostnadseffektivt sätt.

Borgarrådet Strömgren (MP) svarar på frågan.

§ 8

Sammanträdet ajournerades mellan kl.17:55-18:00

§ 9
Mötet öppnas

**§ 10
Närvaro**

Närvaro, se bilaga 1.

**§ 11
Justering**

Förste vice ordföranden Cecilia Brinck (M) och andre vice ordföranden Sara Stenudd (V) justerar dagens protokoll tillsammans med ordföranden Olle Burell (S). Justering sker den 20 oktober 2025.

**§ 12
Anmälningssärenden**

KS 2025/13

Beslut

Följande ärenden anmäls till kommunfullmäktige och noteras i protokollet:

Slutredovisning gällande AB Familjebostäders nyproduktion av bostäder i Lådkameran/Filmen 4, Bandhagen
KS 2025/1223

Slutredovisning gällande AB Familjebostäders nyproduktion av bostäder i Kabelverket Älvsjöstaden, Älvsjö
KS 2025/1224

Slutredovisning Campus Albano
KS 2025/1225

Halvårsrapport med halvårsbokslut 2025 för Samordningsförbundet Stockholm stad (FINSAM)
KS 2025/1286

Anmälda skrivelser till kommunfullmäktige under tiden 18/9 2025 – 8/10 2025:

Nacka tingsrätt, Mark- och miljödomstolen

Dom (2025-09-18) med anledning av överklagande av kommunfullmäktiges beslut 2025-06-16 § 19, detaljplan för del av Sillö 5 i stadsdelen Larsboda (ca 880 bostäder, förskola, hotell, kontor och centrumändamål).

Mål nr P 5839-25

Mark- och miljödomstolen avvisar överklagandena från Företagsgrupperna Stockholm och Farsta Företagsgrupp.

Mark- och miljödomstolen avslår övriga överklaganden.

KS 2025/984-7

Länsstyrelsen Stockholm

Länsstyrelsens beslut 2025-09-24 om ny ersättare, Peter Öberg, i kommunfullmäktige för Liberalerna efter avgången ersättare André Nilsson.

KS 2025/12-6

Svea hovrätt, Mark- och miljööverdomstolen

Slutligt beslut (ej särskilt uppsatt) (2025-10-08) med anledning av överklagande av kommunfullmäktiges beslut 2024-09-02 § 18, detaljplan för Konsthallen 15 m.fl. i stadsdelen Djurgården (Hotell, restaurang, kultur).

Mål nr P 4780-25

Mark- och miljööverdomstolen ger inte prövningstillstånd.

Mark- och miljödomstolens avgörande står därför fast.

KS 2024/1048-13

§ 13**Valärenden i kommunfullmäktige**

KS 2025/9

Beslut

1. Avsigelser och entlediganden godkänns.
2. Val förrättas för att utse ny person till uppdrag enligt valberedningens förslag.
3. Om inte annat framgår inträder den senast valda ersättaren sist till tjänstgöring för sitt parti.
4. Om en ersättare/suppleant utses till ordinarie ledamot, utses en ny ersättare/suppleant.
5. För avsägelse i kommunfullmäktige hemställs om ny sammanräkning hos länsstyrelsen.
6. Vakanser bordläggs.

Ärendet

Valärenden i kommunfullmäktige den 13 oktober 2025 behandlas.

Beslutsordning

Ordföranden konstaterar att det finns ett förslag till beslut och det är kommunstyrelsens och valberedningens förslag. Ordföranden finner att kommunfullmäktige beslutar enligt förslaget.

§ 14**Riktlinjer för ansökan och placering i förskola och pedagogisk omsorg i Stockholms stad****Framställan från förskolenämnden**

KS 2025/482

Beslut

1. Riktlinjer för ansökan och placering i förskola och pedagogisk omsorg i Stockholms stad, i enlighet med bilaga 1 till utlåtandet, godkänns.
2. Riktlinjerna, i enlighet med bilaga 1 till utlåtandet, träder i kraft den 1 juli 2026.
3. Regler för intagning och plats i förskola och pedagogisk omsorg i Stockholms stad (Dnr KS 2018/1451), bilaga 3 till utlåtandet, upphör därmed att gälla.

Reservationer

Samtliga ledamöter för Moderaterna reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Samtliga ledamöter för Sverigedemokraterna reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Samtliga ledamöter för Liberalerna reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Samtliga ledamöter för Centerpartiet reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Samtliga ledamöter för Kristdemokraterna reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller Riktlinjer för ansökan och placering i förskola och pedagogisk omsorg i Stockholms stad.

I debatten yttrar sig, se bilaga 2.

Förslag till beslut

Borgarrådet Mattsson (V) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Sophia Granswed Baat (M) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Moderaternas förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Linnéa Vinge (SD) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Sverigedemokraternas förslag till beslut i kommunstyrelsen, som i första hand innebär att ärendet återremitteras och i andra hand innebär att ärendet avslås.

Åsa Nilsson Söderström (L) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Liberalernas förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Ismail Ali (C) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Centerpartiets förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Nike Örbrink (KD) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Kristdemokraternas ersättaryttrande i kommunstyrelsen.

Beslutsordning

Ordföranden prövar förslaget om återremiss mot att ärendet ska avgöras idag och finner att kommunfullmäktige beslutar att ärendet ska avgöras idag.

Ordföranden ställer därefter förslagen mot varandra och finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 15**Förslag till valdistriktsindelning vid de allmänna valen
2026****Förslag från valnämnden**

KS 2025/1082

Beslut

1. Förslaget till valdistriktsindelning vid de allmänna valen 2026 godkänns enligt bilaga 2 och 3 till utlåtandet.
2. Länsstyrelsen underställs beslutet.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas.

Utlåtandet gäller Förslag till valdistriktsindelning vid de allmänna valen 2026.

Beslutsordning

Ordföranden konstaterar att det finns ett förslag till beslut och det är kommunstyrelsens förslag. Ordföranden finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 16

Överenskommelse om exploatering med överlåtelse av mark inom del av fastigheten Vasastaden 1:118, invid kvarteret Getingen, Hagastaden, Vasastaden med Fabege V115 AB

Hemställan från exploateringsnämnden

KS 2025/890

Beslut

1. Överenskommelse om exploatering med överlåtelse av mark inom del av fastigheten Vasastaden 1:118 invid kvarteret Getingen i Hagastaden till Fabege V115 AB med en preliminär köpeskilling om 192 miljoner kronor godkänns.
2. Exploateringsnämnden medges rätt att träffa överenskommelse om exploatering i enlighet med bilaga till utlåtandet.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas.

Utlåtandet gäller Överenskommelse om exploatering med överlåtelse av mark inom del av fastigheten Vasastaden 1:118, invid kvarteret Getingen, Hagastaden, Vasastaden med Fabege V115 AB.

Beslutsordning

Ordföranden konstaterar att det finns ett förslag till beslut och det är kommunstyrelsens förslag. Ordföranden finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 17
Redovisning av kommunalt partistöd och
granskningsrapport 2024
KS 2025/548

Beslut

Redovisningar av partistöd 2024 noteras inkomna.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas.

Utlåtandet gäller Redovisning av kommunalt partistöd och granskningsrapport 2024.

Beslutsordning

Ordföranden konstaterar att det finns ett förslag till beslut och det är kommunstyrelsens förslag. Ordföranden finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 18**Inrättande av biotopskyddsområde Skönstavik i Farsta stadsdelsnämndsområde****Hemställan från stadsbyggnadsnämnden**

KS 2025/893

Beslut

Biotopskyddsområde för Skönstavik i Farsta stadsdelsnämndsområde inrättas i enlighet med det syfte, de föreskrifter, den avgränsning och bestämmelser om områdets skötsel som framgår av bilaga 1 till utlåtandet.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande, dnr KS 2025/893 sambehandlas i gemensam överläggning med utlåtande, dnr KS 2025/892 och KS 2025/894.

Utlåtandet gäller Inrättande av biotopskyddsområde Skönstavik i Farsta stadsdelsnämndsområde.

I debatten yttrar sig, se bilaga 2.

Förslag till beslut

Borgarrådet Valeskog (S), Aidin Zandian (V), Cecilia Obermüller (MP) och Björn Ljung (L) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Beslutsordning

Ordföranden konstaterar att det finns ett förslag till beslut och det är kommunstyrelsens förslag. Ordföranden finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 19**Inrättande av biotopskyddsområde Nockebyhov i
Bromma stadsdelsnämndsområde****Hemställan från stadsbyggnadsnämnden**

KS 2025/892

Beslut

Biotopskyddsområde för Nockebyhov i Bromma stadsdelsnämndsområde inrättas i enlighet med det syfte, de föreskrifter, den avgränsning och bestämmelser om områdets skötsel som framgår av bilaga 1 till utlåtandet.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande, dnr KS 2025/892 sambehandlas i gemensam överläggning med utlåtande, dnr KS 2025/893 och KS 2025/894.

Utlåtandet gäller Inrättande av biotopskyddsområde Nockebyhov i Bromma stadsdelsnämndsområde.

I debatten yttrar sig, se bilaga 2.

Förslag till beslut

Borgarrådet Valeskog (S), Aidin Zandian (V), Cecilia Obermüller (MP) och Björn Ljung (L) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Beslutsordning

Ordföranden konstaterar att det finns ett förslag till beslut och det är kommunstyrelsens förslag. Ordföranden finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 20**Inrättande av biotopskyddsområde Vårberg i
Skärholmens stadsdelsnämndsområde****Hemställan från stadsbyggnadsnämnden**

KS 2025/894

Beslut

Biotopskyddsområde för Vårberg i Skärholmens stadsdelsnämndsområde inrättas i enlighet med det syfte, de föreskrifter, den avgränsning och bestämmelser om områdets skötsel som framgår av bilaga 1 till utlåtandet.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande, dnr KS 2025/894 sambehandlas i gemensam överläggning med utlåtande, dnr KS 2025/892 och KS 2025/893.

Utlåtandet gäller Inrättande av biotopskyddsområde Vårberg i Skärholmens stadsdelsnämndsområde.

I debatten yttrar sig, se bilaga 2.

Förslag till beslut

Borgarrådet Valeskog (S), Aidin Zandian (V), Cecilia Obermüller (MP) och Björn Ljung (L) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Beslutsordning

Ordföranden konstaterar att det finns ett förslag till beslut och det är kommunstyrelsens förslag. Ordföranden finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

**§ 21
Avtackning**

Kommunfullmäktige avsätter en del av sammanträdet för att tacka av avgående gruppleadare Clara Lindblom (V).

§ 22**Motion om möjligheten att bygga om Tullhuset på
Blasieholmen till ett museum****Motion av Annika Elmlund och Dennis Wedin båda (M)**

KS 2024/929

Beslut

Motionen besvaras med hänvisning till vad som sägs i
utlåtandet.

Reservationer

Samtliga ledamöter för Moderaterna reserverar sig mot beslutet till
förmån för det egna förslaget.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller Motion
om möjligheten att bygga om Tullhuset på Blasieholmen till ett
museum.

I debatten yttrar sig, se bilaga 2.

Förslag till beslut

Marre Mayr (V) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt
kommunstyrelsens förslag.

Annika Elmlund (M) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt
Moderaternas förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Beslutsordning

Ordföranden ställer förslagen mot varandra finner att
kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 23**Motion om att säkerställa kontinuitet inom hemtjänsten****Motion av Linnéa Vinge och Liliane Åkerlund (båda SD)**

KS 2024/947

Beslut

Motionen besvaras med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

Reservationer

Samtliga ledamöter för Sverigedemokraterna reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller Motion om att säkerställa kontinuitet inom hemtjänsten.

I debatten yttrar sig, se bilaga 2.

Förslag till beslut

Robert Mjörnberg (V) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Liliane Åkerlund (SD) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Sverigedemokraternas förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Beslutsordning

Ordföranden ställer förslagen mot varandra finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 24**Motion om utredning och utvärdering av investeringar i cykelåtgärder****Motion av Anders Lindman (SD)**

KS 2024/949

Beslut

Motionen besvaras med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

Reservationer

Samtliga ledamöter för Sverigedemokraterna reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Samtliga ledamöter för Centerpartiet reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller Motion om utredning och utvärdering av investeringar i cykelåtgärder.

I debatten yttrar sig, se bilaga 2.

Förslag till beslut

Borgarrådet Strömgren (MP) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Anders Lindman (SD) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Sverigedemokraternas förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Hamid Ershad Sarabi (C) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Centerpartiets förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Beslutsordning

Ordföranden ställer förslagen mot varandra finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 25**Motion om HBTQ-certifiering inom hemtjänsten****Motion av Nike Örbrink (KD)**

KS 2024/989

Beslut

Motionen besvaras med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

Reservationer

Samtliga ledamöter för Kristdemokraterna reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller Motion om HBTQ-certifiering inom hemtjänsten.

I debatten yttrar sig, se bilaga 2.

Förslag till beslut

Robert Mjörnberg (V) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Nike Örbrink (KD) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Kristdemokraternas ersättaryttrande i kommunstyrelsen.

Beslutsordning

Ordföranden ställer förslagen mot varandra finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 26**Motion om att främja blandade boendeformer i utsatta områden****Motion av Jonas Naddebo och Svante Linusson (båda C)**

KS 2024/995

Beslut

Motionen besvaras med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

Reservationer

Samtliga ledamöter för Liberalerna och Centerpartiet reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller Motion om att främja blandade boendeformer i utsatta områden.

I debatten yttrar sig, se bilaga 2.

Förslag till beslut

Aidin Zandian (V) och Martin Hansson (MP) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Björn Ljung (L) och Jonas Naddebo (C) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Liberalernas och Centerpartiets förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Beslutsordning

Ordföranden ställer förslagen mot varandra finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 27**Motion om försök med fri ledsagning****Motion från Emelie Wassermann (SD)**

KS 2024/1023

Beslut

Motionen anses besvarad med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

Reservationer

Samtliga ledamöter för Sverigedemokraterna reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller Motion om försök med fri ledsagning.

I debatten yttrar sig, se bilaga 2.

Förslag till beslut

Anders Göransson (S) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Emelie Wassermann (SD) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Sverigedemokraternas förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Beslutsordning

Ordföranden ställer förslagen mot varandra finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 28**Motion om låghastighetszoner för elsparkcyklar****Motion av Dennis Wedin (M)**

KS 2024/1103

Beslut

Motionen besvaras med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

Reservationer

Samtliga ledamöter för Moderaterna reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller Motion om låghastighetszoner för elsparkcyklar.

I debatten yttrar sig, se bilaga 2.

Förslag till beslut

Borgarrådet Strömgren (MP) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Borgarrådet Wedin (M) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Moderaternas förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Beslutsordning

Ordföranden ställer förslagen mot varandra finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 29**Motion om ett bättre företagsklimat****Motion av Dennis Wedin (M)**

KS 2024/1105

Beslut

Motionen besvaras med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

Reservationer

Samtliga ledamöter för Moderaterna reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller Motion om ett bättre företagsklimat.

I debatten yttrar sig, se bilaga 2.

Förslag till beslut

Borgarrådet Strömgren (MP) och Andreas Lind (S) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Borgarrådet Wedin (M) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Moderaternas förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Beslutsordning

Ordföranden ställer förslagen mot varandra finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 30**Motion om att se över vad man kan göra med alla de tomställda lokaler som finns i Stockholm****Motion av Annika Elmlund och Johan Nilsson (båda M)**

KS 2024/1106

Beslut

Motionen avslås med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

Reservationer

Samtliga ledamöter för Moderaterna reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller Motion om att se över vad man kan göra med alla de tomställda lokaler som finns i Stockholm.

I debatten yttrar sig, se bilaga 2.

Förslag till beslut

Borgarrådet Valeskog (S) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Annika Elmlund (M) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Moderaternas förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Beslutsordning

Ordföranden ställer förslagen mot varandra finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 31**Motion om oanmälda årliga besök hos
bidragsmottagande föreningar****Motion av Linnéa Vinge och Gabriel Kroon (båda SD)**

KS 2024/1116

Beslut

Motionen besvaras med hänvisning till vad som sägs i
utlåtandet.

Reservationer

Samtliga ledamöter för Sverigedemokraterna reserverar sig mot
beslutet till förmån för det egna förslaget.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller Motion
om oanmälda årliga besök hos bidragsmottagande föreningar.

I debatten yttrar sig, se bilaga 2.

Förslag till beslut

Ulrika Lorentzi (S) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt
kommunstyrelsens förslag.

Linnéa Vinge (SD) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt
Sverigedemokraternas förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Beslutsordning

Ordföranden ställer förslagen mot varandra finner att
kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 32**Motion om införandet av anhörigluncher****Motion av Nike Örbrink (KD)**

KS 2024/1169

Beslut

Motionen anses besvarad med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

Reservationer

Samtliga ledamöter för Liberalerna, Centerpartiet och Kristdemokraterna reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller Motion om införandet av anhörigluncher.

I debatten yttrar sig, se bilaga 2.

Förslag till beslut

Robert Mjörnberg (V) och Cecilia Obermüller (MP) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Björn Ljung (L), Claes Nyberg (C) och Nike Örbrink (KD) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Liberalernas och Centerpartiets förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Beslutsordning

Ordföranden ställer förslagen mot varandra finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 33**Motion angående språktest i förskolan****Motion av Andréa Hedin och Sophia Granswed Baat
(båda M)**

KS 2024/1180

Beslut

Motionen besvaras med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

Reservationer

Samtliga ledamöter för Moderaterna reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Samtliga ledamöter för Sverigedemokraterna reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller Motion angående språktest i förskolan.

I debatten yttrar sig, se bilaga 2.

Förslag till beslut

Ewa Carlsson Hallberg (S) och Cecilia Herrström (V) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Sophia Granswed Baat (M) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Moderaternas förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Linnéa Vinge (SD) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Sverigedemokraternas förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Beslutsordning

Ordföranden ställer förslagen mot varandra finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 34
Bordläggning av motioner

Kommunfullmäktige bordlägger motionerna med nummer 40, 44-46, 49, 51, 55 och 59-84 i kungörelsen.

**§ 35
Nyväckta motioner**

Följande motioner väcktes under perioden 23 september till 13 oktober 2025:

1. Motion om att inrätta en långdistansskjutbana i Stockholms stad. Motion av Nike Örbrink (KD). Rotel I. Dnr KS 2025/1232.
2. Motion om att göra Stockholm till en stark aktör för frihet, humanism och global solidaritet. Motion av Jan Jönsson och Rasmus Jonlund (båda L). Rotel I. Dnr KS 2025/1306.
3. Motion om att permanent öppna ett norrgående körfält för biltrafik på Skanstullsbron. Motion av Therese Lindström (M). Rotel VIII. Dnr KS 2025/1307.
4. Motion om säkrare cykling. Motion av Dennis Wedin (M). Rotel VIII. Dnr KS 2025/1308.
5. Motion om att införa en AI-strategi i skolan. Motion av Andréa Hedin (M). Rotel III. Dnr KS 2025/1318.

STOCKHOLMS STAD

Närvaro

Mötesdatum: **Kommunfullmäktige**
2025-10-13

Plats	Ledamot	Ersättare	Ankom	Utgick
48	(S) Burell, Olle ordf. §§ 9-21, 30-35		17:51	21:44
77	(M) Brinck, Cecilia ordf. §§ 1-6, 22-26		15:56	21:44
47	(V) Stenudd, Sara ordf. §§ 7-8, 27-29		16:49	21:44
56	(S) Abdullahi Ali, Nassir		17:57	21:44
105	(V) Ali Hassan, Shamso		18:13	21:44
42	(C) Ali, Ismail		17:42	21:44
102	(S) Aranda de Gutiérrez, Norma	Karlsson, Oscar	16:42	21:44
89	(MP) Badeli, Aida	Grolander, Sara	17:08	21:44
96	(S) Bengtsson, Frida		17:38	21:44
46	(C) Bessner, Linn		17:38	19:41
23	(S) Bjuggren, Emilia		16:23	21:44
8	(V) Boucher, Torun	Zandian, Aidin	16:05	21:44
93	(S) Bustos, Emil		17:14	21:44
58	(S) Carlsson Hallberg, Ewa		16:53	21:44
94	(S) Carlsson, Alma		16:47	21:44
13	(M) Cederschiöld, Anna		17:57	21:44
80	(SD) Edin, Anders		17:56	21:44
53	(S) Edlund, Ingela	Schartner Giertta, Felicia	17:49	21:44
40	(L) Elfván, Anne-Lie	Öberg, Peter	17:40	21:44
67	(M) Elmlund, Annika		17:32	21:44
95	(S) Finnveden, Felix	Hansson, Curre	16:26	21:44
14	(KD) Forslund, Maurice		17:42	21:44

Plats	Ledamot	Ersättare	Ankom	Utgick
12	(M) Granswed Baat, Sophia		17:42	21:44
103	(S) Güler, Esme		16:36	21:44
52	(S) Göransson, Anders		16:31	21:44
51	(MP) Hansson, Martin		17:56	21:44
4	(M) Hedin, Andréa		17:55	21:44
66	(M) Hedrup, Tom		17:40	21:44
61	(S) Heinonen, Johan		16:51	21:44
34	(M) Hellström, Anette		16:34	21:44
106	(V) Herrström, Cecilia		17:49	21:44
37	(KD) Hollis, Michaela	Roseen, Gaby	17:12	21:44
107	(V) Holm, Jens		17:53	21:44
70	(M) Hökmark, Christoffer		17:55	21:44
43	(C) Ibrahim, Ashna	Ershad Sarabi, Hamid	17:10	21:44
19	(C) Jacobsson, Kristin	Dudek, Daniel	15:56	21:44
30	(V) Jama, Hassan		16:10	21:44
88	(MP) Jama, Mansur		17:31	21:44
39	(L) Jonlund, Rasmus	Hjelmestam, Elin	16:53	21:44
79	(SD) Juntunen, Tapani	Nordström, Åke	17:15	21:44
18	(L) Jönsson, Jan		16:36	21:44
101	(S) Kazinic, Elvir		16:57	21:44
62	(V) Kratz, Tina		16:35	21:44
86	(SD) Kroon, Gabriel	Lindman, Anders	17:26	21:44
81	(SD) Kroon, Julian		17:57	21:44
104	(V) Körhan, Özlem	Gabrielsson, Catharina	18:06	21:44
36	(M) Lennaárd, Fritz		17:13	21:44
99	(S) Lind, Andreas		16:21	21:44
7	(V) Lindblom, Clara		16:02	21:44

Plats	Ledamot	Ersättare	Ankom	Utgick
60	(S) Lindgren, Jimmy		16:42	21:44
71	(M) Lindström, Therese		17:36	21:44
45	(C) Linusson, Svante	Amofah, Patrick	17:46	21:44
16	(L) Ljung, Björn		17:04	21:44
64	(V) Ljuslin, Maria		17:22	21:44
97	(S) Lorentzi, Ulrika		17:47	21:44
11	(M) Lutz, Kristina		17:14	21:44
9	(V) Mattsson, Alexandra		16:23	21:44
31	(V) Mayr, Marre		17:26	21:44
63	(V) Mjörnberg, Robert		17:47	21:44
38	(KD) Modig, Aron		17:56	21:44
28	(V) Mohammed, Rashid		17:39	21:44
29	(V) Mustonen, Maria	Rooth, Rose-Marie	17:58	21:44
20	(C) Naddebo, Jonas		16:20	21:44
41	(L) Nilsson Söderström, Åsa		17:57	20:19
32	(M) Nilsson, Johan	Erbe, Torbjörn	15:56	21:44
10	(M) Nilsson, Jonas		17:59	21:44
92	(S) Nyberg, Berit		17:41	21:44
44	(C) Nyberg, Claes		16:06	21:44
87	(MP) Obermüller, Cecilia		17:42	21:44
24	(S) Ojanne, Alexander	Lagerkvist Tranströmer, Britten	17:47	21:44
33	(M) Paccamonti, Johan	Jönsson, Peter	15:56	21:44
100	(S) Palm, Ulrika	Mannerström, Gustav	15:56	21:44
91	(S) Risberg, Eva		16:53	21:44
72	(M) Rosencrantz, Per		16:15	18:41
72	(M) Rosencrantz, Per	Gardos Ek, Petra	18:41	21:44
90	(MP) Runsten, Magnus		18:01	21:44

Plats	Ledamot	Ersättare	Ankom	Utgick
69	(M) Sakala, Aleks		16:57	21:44
83	(SD) Salnikov, Sergej	Johnsson, Mats	17:25	21:44
27	(S) Salvo, Maria-Elsa	Pettersson, Fredrik	16:27	21:44
65	(V) Sharaf Abdi, Ahmed		17:49	21:44
54	(S) Sjöberg, Ulla		17:10	21:44
35	(M) Sjölander, Henrik	Randquist, Theréz	15:56	21:44
17	(L) Smedberg-Palmqvist, Isabel		17:58	20:45
98	(S) Snis Sigtryggsson, Bjarne		16:32	21:44
57	(S) Stavling, Margareta		16:27	21:44
50	(MP) Strömgren, Lars		16:31	21:44
74	(L) Svanström, Sara		17:45	20:34
84	(SD) Söderström, Leif		16:22	21:44
75	(L) Tufvesson, Christina		17:23	21:44
22	(S) Valeskog, Jan		16:56	21:44
26	(S) Vikman Rindevall, Arvid		16:23	21:44
85	(SD) Vinge, Linnéa		17:20	21:44
55	(S) Walther, Ulf		17:47	21:44
21	(S) Wanngård, Karin		16:16	21:44
82	(SD) Wassermann, Emelie		16:36	21:44
5	(M) Wedin, Dennis		16:55	21:44
68	(M) Wejke Norberg, Lou-Ann		17:52	21:44
73	(M) Werner, Hanna		17:48	21:44
78	(SD) Åkerlund, Liliane		17:03	21:44
15	(KD) Örbrink, Nike		17:55	21:44
25	(S) Österberg, Anders		15:56	21:44
59	(S) Österman, Gustav		16:53	21:44
Övr.	(M) Fjellner, Christofer		17:18	21:44

Yttranden vid Stockholms kommunfullmäktiges sammanträde den 13 oktober 2025

§ 1 Interpellation av Svante Linusson (C) till bostads- och fastighetsborgarrådet Clara Lindblom (V) gällande bredband i Svenska Bostäders hyresrätter

Anförande nr 1

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Jag vill hänvisa till det utdelade svaret.

Anförande nr 2

C l a e s N y b e r g (C): Ordförande! Stockholm ska vara en stad i framkant. Vi pratar ofta om digitaliseringens möjligheter, men det är svårt att ta del av dem om man inte ens har en rimligt prissatt uppkoppling hemma.

I dag är bredband lika grundläggande för vardagen som vatten och el. Vi jobbar, studerar och håller kontakt med myndigheter och med våra nära och kära, och allt sker digitalt. I det samhälle vi redan lever i ska vi jämföra en stabil och prisvärd uppkoppling snarare än tillgången till vatten och el. Ändå betalar många hyresgäster hundratalers kronor mer i månaden än sina grannar i bostadsrätt, trots att de ofta använder precis samma fiber. Orsaken är att bostadsrättsföreningar ser till att pressa priserna med en gemensam upphandling, och de är transparenta gentemot sina medlemmar.

Hyresgäster får i stället själva välja mellan olika nätägare och trafikbolag som i sin tur får betala extra till fastighetsägaren för att få tillgång till fastighetens nät. Det kallas normalt för kickbacks, i enlighet med principen att den som hjälper till med försäljningen eller har ett monopol kräver en dold ersättning. Dold är den verkliga, och i det här fallet är det just fastighetsägarna som kräver den dolda ersättningen.

Stadens egna allmännyttiga fastigheter är inte bättre utan gör exakt så och tar emot intäkterna, som är dolda för hyresgästerna. Konsekvensen blir en dold extra skatt på att bo i hyresrätt eller en dold hyreshöjning – välj själv hur du vill se det, Clara! Det här är varken rättvist eller framåtblickande, så nu när det har blivit känt frågar man sig: Hur kan det vara viktigare för vänstermajoriteten att stadens egna bostadsbolag tjänar en massa extra pengar snarare än att man gör det billigt för hyresgästerna?

Vi i Centerpartiet menar att staden i stället borde underlätta för alla stockholmare att vara uppkopplade. Ett enkelt sätt vore att låta bredband ingå i hyran till självkostnadspris, precis som många bostadsföreningar redan gör. Detta skulle sänka kostnaden för hushållen och samtidigt bidra till att minska de digitala klyftorna i staden.

Som ett minimum måste i alla fall oskicket att punktbeskatta våra medborgare som bor i hyresrätt redovisas öppet så att varje hyresgäst får se klart och tydligt hur stor hyreshöjning de har fått utan något som helst mervärde. Till och med Hyresgästföreningen kräver nu en förändrad lagstiftning för att hindra att våra egna allmännyttiga bostadsbolag och andra fastighetsägare fortsätter så här.

Vi har under hela den här mandatperioden försökt att i skrivelser till er lyfta upp frågan om digitalisering, men det är tydligt: Ni vill inte, ni vågar inte och ni kan inte.

Anförande nr 3

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Ordförande! Tack så mycket för interpellationen, Claes! Den skrevs förmodligen efter en Svenska Dagbladet-artikel om ämnet, men tyvärr var artikeln full av faktafel som sedan inte ledde till någon uppföljning.

Mycket av det du säger hade varit väldigt upprörande om det hade stämt vad gäller vår allmännytta, men det gör det inte. Nu ska jag försöka vara så pedagogisk som jag bara kan. Vi försöker att vara det även i svaret. Till att börja med är det upplägg som nu finns i allmännyttan ett avtal som tecknades under den förra mandatperioden, under den blågröna majoriteten. Avtalet gäller fram till 2027, och det finns alltså inga möjligheter för majoriteten att göra förändringar även om man hade velat, då det som sagt tecknades under den förra mandatperioden.

Modellen som tillämpas är också förhandlad med Hyresgästföreningen Region Stockholm. Det betyder att vi är bundna av ett avtal med leverantör men också av Hyresgästföreningen själv. Det du refererar till – kickbacks – är en generell problematik för fastighetsbranschen som inte är tillämpbar här. Det är inte en modell som vi har. Den modell vi har gick den förra majoriteten in i, och den är förhandlad med Hyresgästföreningen.

Återigen, för att vara pedagogisk: Om man är hyresgäst i till exempel Svenska Bostäder har man tre alternativ. Man kan välja att gå in i just ett sådant avtal som du beskriver, där många är med för att kunna pressa priserna. Ett sådant avtal har alltså Svenska Bostäder tecknat med en leverantör som ger tillgång till 20 olika leverantörer. Hyresgästen kan själv välja att gå in i det upplägget men behöver inte göra det.

Det finns inget generellt påslag på hyran, utan den hyresgäst som väljer att gå in i alternativ ett går alltså in i ett avtal där man i sin tur kan välja mellan 20 olika leverantörer. Det är ett fast pris för det, och det finns alltså ingen kickback. Oavsett hur många hyresgäster som väljer alternativ ett får nätoperatören lika mycket betalt av Svenska Bostäder. Något premiesystem finns alltså inte. Det var alternativ ett. Om man som hyresgäst inte vill gå med där kan man välja till exempel alternativ två, som är att gå via kabelnätet och ha ett avtal där. Man kan också välja alternativ tre, som är att inte få sitt internet via hyresvärden över huvud taget.

Jag, till exempel, tar mitt internet via min mobiloperatör. Det gjorde jag när jag bodde i hyresrätt, och även nu i min bostadsrättsförening har jag valt att gå ifrån ett sådant upplägg som du propagerar för. Då får jag ett mycket bättre pris. Om jag kör både mobilen, paddan till barnen och routern via min mobiloperatör får jag ett mycket bättre pris än annars.

Återigen: Det finns tre alternativ. Man kan gå in i upplägget med 20 leverantörer, man kan gå via kabel eller man kan låta bli helt. Kontentan med det upplägg som finns nu är valfrihet. Hyresgästerna ska själva kunna välja hur de vill få sitt internet.

Anförande nr 4

Clas Nyberg (C): Ordförande! Det är känt att det finns flera varianter nu även i allmännyttan i Stockholm, men fortfarande är det allt annat än transparent.

Jag menar att de granskningar som gjorts, senast nu i somras, och som fått Hyresgästföreningen att kräva förändrad lagstiftning visar att våra bostadsbolag i grunden fortfarande tar en del kickbacks och avgifter för nätet. Om du, Clara, menar att inga bolag tvingas betala det tycker jag att du har gjort ganska dålig research, för när jag frågade tre stycken bolag svarade de att det är precis så. Ett av dem är Bahnhof, som gjorde pressmeddelandet ihop med Hyresgästföreningen. De menar att det är så.

Det är bra att det till exempel går att välja hastighet och storlek på abonnemanget. Det förutsätter jag, men det är en helt annan fråga. Det är förstås bra om det fortsätter att luckras upp, men poängen är att det fortfarande inte är transparent gentemot hyresgästerna. När man tittar på totalen i Sverige, i de granskningar som gjorts, ser man att det är knappt en miljon – 900 000 lägenheter – som har kickbacks. De får betala avgifter på mellan 100 och 300 kronor, enligt utvärderingen. Det blir 1–3 miljarder kronor om året från hyresgäster i Sverige, och det rör inte bara Stockholm.

Det är klart att detta är ett problem som vi måste adressera. Att det är ett avtal som har slutits tidigare säger jag ingenting om, men då har man inte gjort läxan. Jag tycker att det i sig är ett tecken på precis det vi har velat komma åt under hela mandatperioden. Man har skjutit ifrån sig digitaliseringsfrågan från politiken. Man har skjutit ned den till tjänstemän, stadsledningskontoret eller förvaltningar, eller så har man skjutit ned den till bolagen, som får sköta det själva.

Politiken har resignerat från ansvarsfrågan när det gäller digitaliseringsstrategin och inriktningen. Vi har under hela den här mandatperioden försökt få vänstermajoriteten att bryta upp detta och medverka till att vi ska gå tillbaka och ta ett politiskt ansvar hela vägen. Det är jättebra om du menar allvar med att bryta sönder det här och göra det helt transparent. Det är jag för.

Jag måste säga att jag blir lite förvånad om det här är en konstruktion som Hyresföreningen står bakom. Det är inte det svar jag har fått när jag har frågat, vare sig i fredags eller i dag. Det finns helt klart saker att reda ut i relationen mellan Hyresgästföreningen och staden.

I grunden måste ändå de medborgare som bor i våra hyresrätter veta att det är transparent. De ska kunna jämföra även den här kostnaden med att bo i en annan boendeform. Det är rimligt. Det är också det här som kommer att sätta sprutt på konkurrensen och valfriheten när det gäller tjänster, som blir mer och mer konkurrenskraftiga.

Jag, som har bott i bostadsrätt sedan jag flyttade in till Stockholms city, har fått sänkt pris på mitt bredband, och jag har i dag en nolla mer i hastighet jämfört med när jag flyttade in 2006, medan hyresgästerna har fått kraftigt ökade avgifter. Då är det något som är fel.

Anförande nr 5

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Jag avgår i dag, Claes, och mig veterligen har jag inte varit bostadsminister i Sverige, det vill säga jag är inte ytterst ansvarig för alla fastighetsägare eller lagstiftningar. Jag har varit ansvarig för allmännyttan i Stockholm, så låt oss hålla oss till allmännyttan och vad som är fakta och rätt och riktigt vad gäller allmännyttan.

Den interpellation som Svante har skrivit gäller Svenska Bostäder, så låt mig återigen redogöra för vad som gäller för Svenska Bostäder. Sedan kan man ha en debatt om svensk lagstiftning och hur andra fastighetsägare betar sig. Jag håller med Hyresgästföreningen vad gäller upplägg som finns i fastighetsbranschen generellt, men låt oss hålla oss till Svenska Bostäder. På riktigt, Claes – det här har vi diskuterat i Svenska Bostäders styrelse flera gånger. Du kan fråga Svenska Bostäder och begära ut avtalen med Hyresgästföreningen.

Så här ser det ut i Svenska Bostäder, återigen: Alternativ ett är att man som hyresgäst väljer att gå in i ett paket där man kan välja mellan 20 olika leverantörer av mobilt bredband. Det företag som tillhandahåller tjänsten får bara betalt. Om man väljer det spåret som hyresgäst är det ett fast pris från Svenska Bostäder – ingen kickback. Man betalar endast om man väljer det spåret. Det är fast pris, ingen kickback och 20 leverantörer att välja mellan. Man kan också välja kabel, som är alternativ två, eller så kan man välja alternativ tre, att stå helt utanför. Då blir det noll som läggs på hyran, om man till exempel vill använda sin mobiloperatör i stället. Det finns alltså tre olika spår.

Hur det ser ut hos andra fastighetsägare i resten av landet är en helt annan diskussion. Så här ser det ut hos Svenska Bostäder. Återigen: Avtalet tecknades under den förra mandatperioden, och det är juridiskt bindande till 2027. Som vi har konstaterat i Svenska Bostäders styrelse och här är vi helt öppna för att se om man ska ha ett annat upplägg, men man kan inte byta upplägg förrän 2027.

Det här är inte en allmän debatt om digitalisering, AI eller huruvida majoriteten har en bra inställning till it eller inte. Frågan gällde ett upplägg i Svenska Bostäder, och det är det jag svarar på. Håll dig till fakta, snälla! Man kan vara jättearg över andras upplägg, men nu handlar det om Svenska Bostäder, där nyckelordet var valfrihet när avtalet tecknades. Hyresgästen kan välja antingen alternativ ett, alternativ två eller alternativ tre, det vill säga att stå utanför helt.

Det är väldigt många bostadsrättsföreningar som avstår från paketupphandlingarna därför att många enskilda individer upplever att de får bättre service från sin vanliga mobiloperatör. Så låt oss prata om Svenska Bostäder. Läs svaret en gång till, och mejla gärna Svenska Bostäder och begär ut! En nationell debatt är en nationell debatt, men här gäller det som sagt Svenska Bostäder.

Anförande nr 6

C l a e s N y b e r g (C): Ordförande! Nej, jag tycker inte att jag för en nationell debatt, Clara, och jag har heller inte krävt att du ska ändra lagstiftningen. Det har jag verkligen inte. Däremot är det uppenbart att det inte har fungerat och att andra därför

kräver lagstiftning nu. Jag tycker också att det kanske vore rimligt att lagstifta om detta precis som det ska vara transparent när det gäller avgifter för vatten, el och andra saker.

Det är glädjande om det är så att ni i Vänsterpartiet klargör att ni vill ta tillbaka det politiska ansvaret när det gäller bolagen och att vi ska ha en gemensam strategi för vilken inriktning vi ska ha för alla våra allmännyttiga bolag. Det vore välkommet om ni sa: Nej, vi ska inte ha någon sådan typ av modell i framtiden. Det ska vara helt transparent, och varenda en som bor i våra hyresrätter ska veta precis vad de betalar genom hyran.

Det är jättebra att bostadsrättsföreningar bryter upp den typen av avtal. Det har även den förening som jag bor i gjort av exakt det skälet. Skillnaden där är att det är transparent gentemot de boende som gemensamt är ägare och medlemmar i bostadsrättsföreningen. De kan ta del av det, och de kan också driva frågan och motionera om de vill ha något annat. Det har jag gjort, men det kan man inte göra som hyresgäst hos något av våra allmännyttiga bolag. Det är bra om vi kan rensa och komma vidare i detta.

Det är också anmärkningsvärt att en del operatörer man pratar med säger att staden absolut tar ut en del avgifter. Även om det inte direkt nycklas ut till den hyresgäst som avstår från att använda bredband tas det ut i alla fall genom tillgång och access till näten. Något osunt är det som pågår här, och jag tycker att vi gemensamt i stället borde vilja säga att vi ska rensa i det, om det har det uppstått, oavsett vem som skrivit avtal och inte. Målet ska framför allt vara att vi ska göra det. Jag skulle inte ha problem med att underteckna debattartikeln med dig, Clara, och att vi gemensamt kräver ändrad lagstiftning. Det skulle vara superbra.

Nu har jag en minut kvar. Du sa ju att det här är din sista grej, så jag tänkte passa på att tacka dig, Clara. Den här debatten om något visar att du pratar sakfrågor. Du hade en ganska tuff ton mot mig, men du är verkligen en av dem som aldrig går till personangrepp här. Du kräver fakta och är påläst, och det tackar jag verkligen för.

Anförande nr 7

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Tack, snälla Claes! Jag kände i efterhand: Varför blev jag så himla arg för att det var lite sakfel i en diskussion om bredband? Jo, för att det är viktigt för mig att rätt ska vara rätt och att fakta ska stämma. Men tack, snälla du! Jag har ett jäkla humör. Det har ni fått känna på ibland, men jag vill bara att det ska bli rätt i debatten.

Sammanfattningsvis, apropå att det är viktigt för mig att det blir rätt i sak, vill jag bara understryka att vi på riktigt inte har några kickbacks i stadens allmännytta. Det finns heller inget dolt påslag på hyran. Återigen: Det är hyresgästen som väljer alternativ ett, två eller tre. Vi gjorde en sådan lösning just för att man inte ska tvinga in eller kollektivansluta alla hyresgäster till en superbra upphandling.

Om man skulle göra den gamla BRF-modellen, som du nämnde, Claes, där alla är med så att det blir ett lågt pris, är det mycket möjligt att det blir jobbigt för den som trots allt fortfarande skulle få ett bättre pris med sin egen mobiloperatör. Är du med? Det

var därför man gjorde ett sådant avtal med Hyresgästföreningen, som öppnade för möjligheten för hyresgäster att själva välja om de vill gå in i ett prispressat paketavtal eller inte.

Det finns som sagt också kabel. Det finns alltså både fiber och kabel, och sedan finns det alternativ tre. Det dolda påslaget på hyran finns ju inte heller, för paketpriset kickar in om man väljer alternativ ett. Är du med? Jag tycker att vi alltid ska ompröva. Om det är något jag slåss för är det just att hyresgästerna inte ska dubbelbeskattas, utan de ska både bo bra och få en rimlig hyra. Det är en av de saker som har drivit mig i det bostadspolitiska arbetet under alla dessa år.

När avtalet löper ut och vi närmar oss 2027 ska det självfallet utvärderas. Är det en bra modell, eller går det att hitta modeller som gör att hyresgästerna får en lägre boendekostnad varje månad? Mitt parti kommer självklart att vara för det. Men som sagt: Rätt ska vara rätt. I det här fallet är det mycket som försiggår i fastighetsbranschen vad gäller kickbacks, men tack och lov inte i våra bostadsbolag.

Tack för den här debatten! Tänk att man fick avsluta sitt sista riktiga fullmäktigesammanträde med att diskutera fiber och kabel i Svenska Bostäder – nördigt värre!

§ 2 Interpellation av Per Rosencrantz (M) till finansborgarrådet Anders Österberg (S) om prioriteringar i innerstaden

Anförande nr 8

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Jag ber att få hänvisa till det utdelade svaret.

Anförande nr 9

P e r R o s e n c r a n t z (M): Fru ordförande! Skolresultaten sjunker. Barnfamiljer flyttar. Det föds för få barn. Kollektivtrafiken har försämrats. Vi tappar mark i företagsrankningar. Och nu ska det bli dyrare att bedriva torghandel. Vad är det vi pratar om här? Är det min gamla hembygd Ockelbo, som kämpar efter att bruket lade ned på 70-talet? Nej, det är Stockholms innerstad.

Stockholms innerstad är lite som en röd flagga för delar av församlingen här inne. Om jag säger Lärkstaden är det som att man ryggar tillbaka på den vänstra sidan av bänken. Usch och fy, tänker man. Men då kan jag räkna upp dem: Hjorthagen, Lärkstaden, Norra Djurgårdsstaden, Östermalm, Vasastaden och Gamla stan – fantastiska delar av Stockholm. De är lite grann Stockholms kärna. Där bor människor, och man kommer dit på besök. Folk som bor i andra delar av staden åker gärna dit för att bilda sig eller titta på saker, gå på restaurang eller jobba.

De är motorn i Stockholm. Trots det lyser de alltid med sin frånvaro när vänstermajoriteten i Stadshuset ska prata politik. När vi kommer med enkla förslag som dem som har diskuterats här i fullmäktigesalen – en liten sommargågata i Norra Djurgårdsstaden, ett litet farthinder eller en cykelväg på Erik Dahlbergsgatan, som vi

förmodligen ska diskutera senare i kväll – säger man nej. Och varför då? Därför att innerstaden inte ska ha någonting. Inte en krona mer ska det vara.

Jag råkar bo i norra innerstaden, och jag tycker att det är jättebra att vi satsar på Järva. Vi måste satsa mer där det finns fler socioekonomiska utmaningar, absolut! Men vi får inte glömma hela Stockholm. Min fråga till finansborgarrådet är: Varför prioriterar ni inte innerstaden? Varför prioriterar ni inte Stockholms hjärta? Är vi inte *en* stad som hänger ihop? Utan hjärta går det inte bra för kroppen.

Anförande nr 10

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande, fullmäktige! Jag försökte hänga med där på abrovinken och jämförelsen med Ockelbo, Per – om det handlade om att Ockelbo också har S-styre eller om att du utropar dig själv till prins.

Bortsett från detta ska vi diskutera hur det går i Stockholm och innerstaden. Jag skulle vilja påstå att vi satsar väldigt mycket på innerstaden sett till rena ekonomiska resurser, stadsbyggnadsfrågor och kulturen, som har en sprudlande verksamhet som i mångt och mycket finns i innerstaden.

Det som händer när det är ett socialdemokratiskt styre i den här staden är framför allt att det satsas på hela staden därför att det ska gå bra för alla stockholmare på resan genom livet. Det handlar om att vi under den här mandatperioden också satsar på ytterstaden, för där har vi en enorm skuld när det gäller att bygga ett Stockholm för alla, en stad där det ska gå bra för alla våra medborgare, oavsett om de bor i innerstaden eller i ytterstaden. Vi behöver satsa mer i våra fokusområden för att hela Stockholm ska leva.

Jag vet att ni älskar att diskutera Svenskt Näringslivs företagsrankning, men man måste vara medveten om att den rankningen är ganska ensidig. Det är väldigt få av de företag som de facto svarar på undersökningen som har haft kontakt med Stockholms stad över huvud taget.

Man ska också vara medveten om att rankningen har en grundläggande parameter som gör att det per automatik blir en sämre rankning om skatten har höjts i kommunen. Därför bör man också titta på andra rankningar, och då kan vi konstatera att Stockholm står väl rustat i jämförelse med Köpenhamn, London, Paris och Amsterdam – just de städer som vi konkurrerar med. Vi konkurrerar inte med Ockelbo.

Anförande nr 11

P e r R o s e n c r a n t z (M): Ordförande! Om jag skulle vilja återvända till Ockelbo och lansera min kampanj där skulle det bli en liten uppförsbacke, för där har Moderaterna 9 procent. Men vi konkurrerar inte med Ockelbo, även om alla kommuner konkurrerar.

Vi kommer snart in i budgettider, och då kommer vi att börja räkna ord i budgeten – en favorit i budgetdebatten. Jag tänkte därför inleda med förra årets budget. Där nämndes Järva 107 gånger medan Östermalm nämndes 5 gånger.

Vi kan väl prata lite mer om det du sa om innerstaden, Karin Wanngård. När det gäller sociala insatser är det självklart att det sker mer i Järva än i norra innerstaden. Men det är ungefär 13 fritidsgårdar vi pratar om nu, medan vi har 2 i norra innerstaden. Sedan är det sommarjobb till alla, frukost till alla och hjälp med att ansöka om sfi, och insatserna fortsätter. Vi har såklart också en viktad skolpeng där mycket mer resurser går dit.

Det blir lite symboliskt ändå. Om vi ska få med oss alla medborgare på att vi gör otroligt många fler insatser i vissa delar av staden kanske vi kan göra vissa mindre insatser också i innerstaden. Det är därför man reagerar så negativt när enkla förslag som sommargågatan i Norra Djurgårdsstaden eller farthindret prioriteras ned och det hävdas att det handlar om ekonomi.

Senare i kväll ska vi prata om cyklar och det förslag som jag har lagt fram om cykelväg på Erik Dahlbergsgatan, som jag trodde att ni skulle bifalla. Det handlar om att utveckla och göra det lättare att cykla. Man cyklar ju mer i innerstaden än i ytterstaden. Det är längre avstånd att ta sig in från ytterstaden. Det var ju själva tanken när man drog tunnelbanan så långt. Om man satsar på att förbättra för cykling är det kanske naturligt att det blir mer i innerstaden, men det vill man inte göra.

Det är samma sak med bussarna. Man har dragit ned mer i innerstaden och ska försöka få folk att åka mer buss från ytterstaden, men där väljer man hellre bilen i många fall. Jag tycker att den helheten fortfarande finns. Styret visar att man ensidigt prioriterar ytterstaden, men vi måste tänka på att det också bor många människor i innerstaden och att det är här som de ekonomiska hjulen rullar till gagn för hela staden.

Anförande nr 12

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande, fullmäktige! I satsningarna på ytterstaden handlar det mycket om att ge möjligheter och rätt förutsättningar för alla för att det ska gå bra på resan genom livet. Den problematik vi har med en segregerad stad är att alla inte har samma förutsättningar. Det är därför vi bland annat har satsat på skolfrukost i socioekonomiskt svaga områden, däribland Järva, där vi nu kan servera skolfrukost.

Vi har prövat detta i andra skolor, men för att använda ett moderat uttryck: Det finns inte lika stor efterfrågan i de skolor där eleverna har det ganska bra ekonomiskt ställt, för de får frukost hemma. Det är jättebra att de får frukost hemma, men alla barn har inte den möjligheten.

När det handlar om cykling och den debatten, som du vill komma tillbaka till senare i kväll, Per, undrar jag: Har du försökt cykla härifrån till Järva? Det är näst intill omöjligt att hitta och leta sig fram dit på cykelbanorna, men att cykla till Lärkstaden är inte speciellt svårt.

När vi ska jobba med en stad som Stockholm, där alla ska ha möjlighet att växa och blomma ut i sin fulla potential, handlar det om att utjämna skillnader i de möjligheterna. Det är faktiskt inte barnens fel vilka föräldrar de föds till, utan samhället bygger så att det ska gå bra för alla barn. Det är därför vi har ett fantastiskt skolsystem.

Det är därför vi bygger hyresrätter och bostadsrätter. Det är därför vi bygger samman stadsdelar. Det är därför vi har kollektivtrafik och infrastruktur, så att vi kan röra oss i staden och jobba i alla delar av den.

Det är detta som bygger Stockholm starkt. Att i det läget säga att vi inte lägger resurser på innerstaden är helt felaktigt. Det går extremt mycket resurser till innerstaden, men det du vill se, Per Rosencrantz, är att det inte ska läggas resurser i ytterstaden. Där har vi olika politiska idéer. Min politiska övertygelse är just att satsa på de barn och unga som har sämst förutsättningar och att utjämna skillnaderna.

Anförande nr 13

P e r R o s e n c r a n t z (M): Nej, det är verkligen inte barns fel vilken familj de föds in i. Det är därför vi står så starkt bakom en stark välfärdsstat som hjälper alla människor att få bra förutsättningar.

I dessa områden handlar det också om den repressiva delen av staten och om att de personer som förstör och lockar in unga i kriminalitet ska sitta bakom lås och bom. Det handlar om rättvisa och om frihet, och det ska råda i hela Stockholm. Det håller jag helt med om. Då är man glad att vi har en regering som faktiskt tar tag i detta och genomför många reformer, särskilt när det gäller brottsförebyggande och brottsrepressalier.

Om man bor i ett sådant område blir det ju inte bättre för att någon annan får det sämre, och det är här jag tycker att styret har gått lite över styr. I vissa debatter som jag själv har varit med i har det till exempel förts fram mindre förslag om farthinder och sommargångator, men då har det framförts att dessa områden redan är så fina att ingenting kan bli bättre. Och då har det till exempel varit åtgärder för ökad rörlighet för barn och trafiksäkerhet som vi har diskuterat.

Det är en missunnsamhet som ibland riktas mot att vissa områden i Stockholm är jättebra. Min inställning är att de områden som är jättebra ska bli ännu bättre. Det är bara så vi kan bli en stad i världsklass. De områden som än så länge inte är lika bra ska också göra samma resa. Ställ inte stadsdelar mot stadsdelar, utan våga säga ja till satsningar även i innerstaden eller till och med Lärkstaden!

§ 3 Interpellation av Jan Jönsson (L) till finansborgarrådet Karin Wanngård (S) om socialtjänstens situation i Järva

Anförande nr 14

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande! Jag ber att få hänvisa till det utdelade svaret.

Anförande nr 15

Borgarrådet J ö n s s o n (L): Ordförande! Tack så mycket för svaret, finansborgarrådet!

Den här interpellationen lade vi fram för ganska länge sedan. Den grundade sig då i uppgifter som hade kommit från Sveriges Radio om att det inte stod riktigt rätt till i socialtjänsten i Järva. Det handlade framför allt om familjehemsenheten, där det fanns en oro för att man inte gjorde de utredningar och uppföljningar som behöver göras för att barn som är omhändertagna och placerade ska kunna känna sig trygga.

Vi har sedan dess, utöver interpellationen, också ställt frågor här i fullmäktige. Precis som framgår av det skriftliga svaret har vi också vid våra tidigare frågor fått beskedet: Nej, här finns inga problem att se, utan allt är okej. Med detta hade man kanske kunnat nöja sig, men så kom det häromveckan en revisionsrapport som visade att de brister som vi har påtalat visst finns. Det är till och med ganska allvarliga brister som påtalas. Det handlar om barn som får vänta i upp till två år innan de får en placering i ett permanent familjehem. Fram till dess är de placerade i jourhem.

Specifikt i Järva handlar det om att man inte har gjort de utredningar som ska göras av de familjehem som tar emot barn, vilket innebär en väldigt stor risk för att barn placeras i familjehem där familjehemsföräldrarna inte är lämpliga eller i värsta fall till och med själva håller på med till exempel kriminella aktiviteter eller begår övergrepp på barnen.

Som sagt har den rödgröna majoriteten konsekvent avvisat de påståenden och belägg som vi har haft för att det faktiskt finns brister inom socialtjänsten i Järva som man politiskt behöver ta ansvar för. Därför blir min fråga till finansborgarrådet: Vad kommer att hända nu när revisionen faktiskt har identifierat många av de brister som vi har tagit upp i flera år, och varför har den rödgröna majoriteten avvisat vår oro gång på gång? Nu finns det ju svart på vitt att den har stämt.

Anförande nr 16

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande, fullmäktige! Tack så mycket, Jan Jönsson, för interpellationen!

Jag skulle nog inte påstå att vi avvisar någon oro, utan man ska alltid ha ögonen på all verksamhet i staden. Vi är väl medvetna om att den utbredda gängkriminalitet som finns i Sverige har satt socialtjänsten under extremt hård press. Från stadens sida har vi verkligen kraftsamlat eftersom vi inte har sett den här utbredningen tidigare.

Det görs satsningar på skolan men också på socialtjänsten och de nya MST-teamen. Vi har två team sedan tidigare, och i budgeten för nästa år kommer vi – om den beslutas – att utöka med två team till. Vi behöver naturligtvis göra detta i samklang med regeringen. Vi kan inte göra det här arbetet själva, i och med att vi behöver säkerställa att barn och unga inte hamnar i felaktiga miljöer. Därför är det väldigt olyckligt att regeringen sköt till noll kronor i ökade generella statsbidrag – noll kronor! Det här arbetet måste vi alltså göra själva.

När det gäller den specifika fråga som borgarrådet Jönsson nämnde när det gäller just familjehem är det stora problemet att få tag på nya familjer som vill bli familjehem. Det är inte något nytt. Det var välkänt även när borgarrådet Jönsson var

socialborgarråd i staden. Därför kommer vi att ha en central enhet från och med nästa år som arbetar just med frågan om att få fram fler familjehem.

Det är en orimligt lång väntan på att bli placerad i familjehem. Till syvende och sist handlar det om att vi inte har tillräckligt många familjer som vill bli familjehem. Vår förhoppning med en central enhet handlar om att man ska kunna gå ut bredare och nå fler familjer som förhoppningsvis vill bli familjehem. Genomgången av familjer ska naturligtvis ske noggrant men också mer skyndsamt så att de kan bli godkända snabbare.

Socialtjänsten har det tufft. Det finns ingen som påstår något annat, men vi ser inga tecken på att det är en ohållbar arbetssituation. Det är kanske där vi skiljer oss åt. Det är låg sjukfrånvaro, personalomsättningen är normal och det finns en organisation på plats.

Anförande nr 17

Borgarrådet Jönsson (L): Ordförande! Jag tänkte citera lite ur revisionsrapporten. Där står till exempel att den genomsnittliga väntetiden för att placera barn och unga i familjehem vida överstiger de sex månader som socialtjänstlagen anger som tidsgräns. Det finns avvikelser gällande insamling av uppgifter såsom referenstagning, registerutdrag och upprättande av genomförandeplaner.

Detta är saker som är oerhört viktiga för att man verkligen ska säkerställa att barnen inte placeras hos familjehemsföräldrar som inte är lämpliga eller till och med utgör ett större hot än de ordinarie vårdnadshavarna. Det står också att det saknas krav på kontroller av familjehemmen under pågående placering, både nationellt och på stadsövergripande nivå.

Man ger ett antal rekommendationer, och en av dem handlar om att utarbeta stadsövergripande riktlinjer för kontroll av familjehem under pågående familjehemsplacering. Man skriver också att det behöver säkerställas att familjehemsplaceringarna sker inom sex månader, att kontroll av familjehemmen genomförs och dokumenteras före och under familjehemsplaceringen, att vård- och genomförandeplaner dokumenteras i enlighet med regelverket samt, vad gäller specifikt Järva, att familjehemsutredningar genomförs över huvud taget, eftersom det visade sig finnas åtminstone ett fall där man inte hade gjort den utredningen.

Vi kan också titta på mediantiden för hur länge barn får vänta. I Järva är det sex till tolv månader. I Skärholmen är det ännu värre, över 15 månader, och så vidare. Detta är långt mer än vad som krävs enligt lagen.

Jag tycker att det är väldigt positivt med den centrala funktionen. Det vill jag verkligen säga. Den kommer nog att kunna få betydelse för att rekrytera familjehem. Jag återkommer dock till att vi har fått den här revisionsrapporten nu men att vi i flera år har påtalat att vi anar att det finns brister. Min upplevelse har hela tiden varit att detta viftas bort med att det inte finns några problem. Detta har också uttalats i bland annat Sveriges Radios granskning. Är detta verkligen att ta det politiska ansvaret för den situation som nu finns i svart på vitt i revisionsrapporten?

Anförande nr 18

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande, fullmäktige! När det gäller familjehemssituationen, som nämnda revisionsrapport hänvisar till, handlar det om bristen på familjehem. När det inte finns tillräckligt många familjehem är det väldigt svårt att placera de barn som enligt utredningen ska ha en familjehemsplacering. Det är därför vi verkligen tror på en central enhet med en funktion för att attrahera fler familjer att bli familjehem och ta hand om ett eller flera barn, om familjen har den möjligheten, för att säkerställa att det går bättre för barnen. Det är därför vi har familjehemsplaceringarna.

Det är klart att det finns en oro för att vi inte har tillräckligt många egna familjehem, men det är inget nytt i den här staden. Det har varit svårt att attrahera familjehem tidigare. Det är ingenting som har uppkommit just nu, utan det är ett välkänt problem. Detta är något som man jobbar ihållande med, men från och med nästa år görs det utifrån en central enhet.

Jan Jönsson nämnde också att det finns ett fall i revisionsrapporten där en utredning saknas. Huruvida utredningen är gjord eller inte kan jag inte svara på, men den saknas i alla fall. Det är därför vi är väldigt måna om att vi också ska få revisionsrapporterna.

Socialtjänsten utgör en oerhört viktig del av vår välfärd, och vi har verkligen ögonen på den. Vad jag är medveten om, Jan, har ni i nämnden ett väldigt gott samarbete för att mota Olle i grind så att man inte får problem med socialtjänsten utan hela tiden rättar till potentiella fel och brister och ser över verksamheten. Detta är ett område där behoven är stora och där det är en tuff arbetssituation. Vi gör allt vi kan för att underlätta för fler barn att bli familjehemsplacerade när den bedömningen gjorts.

Anförande nr 19

Borgarrådet J ö n s s o n (L): Ordförande! Jag tackar för svaren så här långt.

Jag tänkte släppa revisionsrapporten något och i stället vidga frågan. Vi har under hela mandatperioden drivit frågan om att vi behöver ha bättre uppföljning av barn som är omhändertagna. Detta gäller förstås även barn i Järva. Vi har tyckt att vi behöver följa upp på aggregerad nivå hur går det för omhändertagna barn i skolan, inte bara sett till de tre ämnen som följs upp i dag, det vill säga svenska, engelska och matematik, utan också sett till hela undervisnings- och lärandesituationen.

Vi behöver följa upp att de läkarkontroller som ska göras enligt lag verkligen blir gjorda, för även där finns rapporter om att så inte sker i samband med nyplacering. Det gäller slutligen även tandhälsa. Varför har vi drivit just detta? Jo, det har att göra med att Bo Vinnerljung, en av Sveriges främsta experter på omhändertagna barn, menar att detta är basfunktioner som kommunerna i sitt ansvar utifrån socialtjänstlagen bör följa upp.

Tyvärr har vi även i denna fråga fått avslag på avslag. Delvis har detta förklarats med att det inte riktigt finns lagstöd för att följa upp det på aggregerad nivå. Alla experter som vi har pratat med, både Bo Vinnerljung och en del andra inom juridikinstitutionerna på våra universitet, hävdar att detta inte stämmer. Vi har därför

tyckt att man borde kunna pröva lagen här och att Stockholm ska gå före. Det kommer vi nu, såvitt jag förstår, att göra när det gäller att svänga höger eller vänster när det är enkelriktat.

Då kan man tycka: Varför kan vi testa lagstiftningen för cyklister men inte för att få bättre koll på hur det går för våra absolut mest värnlösa barn? Detta förstår jag faktiskt inte riktigt, för de här barnen är ju vårt ansvar. Vi har tagit på oss föräldraskapet för dem, och då måste vi få koll på hur det går för dem i skolan och att de har god hälsa och får sina tänder skötta. Det är sådana basfunktioner som alla föräldrar sköter.

Jag vill därför i mitt sista inlägg fråga finansborgarrådet: Kommer vi nu äntligen att komma till rätta med den här frågan, som vi har drivit så länge?

Anförande nr 20

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande, fullmäktige! Jag kan inte svara i detalj på just den specifika frågan. När det handlar om själva uppföljningsfrågan, Jan Jönsson, måste du ta den med socialborgarrådet Alexander Ojanne.

Det är klart att vi tar över ansvaret för barn när de blir familjehemsplacerade. De ska leva i en normaliserad familjesituation i sitt familjehem. Detta ska följas så gott det går. Det är detta som är tanken. Tanken är inte att man ska plocka dit andra delar, utan man ska försöka få till en så bra vardag som möjligt.

Sedan ser det extremt olika ut från barn till barn. Detta tänker jag inte gå in på här i talarstolen, men jag är djupt medveten om det. Just vad man följer upp när det gäller läkarkontroller och tandhälsa har jag inget svar på, utan du får återkomma när Alexander Ojanne är på bättringsvägen.

*§ 7 Frågestund**Fråga nr 1. Hjulsta*

Anförande nr 21

Borgarrådet F j e l l n e r (M): Fru ordförande! Stockholm närmar sig snart och snabbt en total skuldsättning på 100 miljarder kronor. Redan nu har vi den i särklass största skuld som någon kommun eller region någonsin har haft i Sveriges historia. Bara räntekostnaderna kan nästa år uppgå till 3 miljarder – tio gånger högre än de var 2021. Det är nästan lika mycket som hela förskolenämnden har i budget i år.

I detta läge väljer S-styret att köpa i princip alla hyresrätter i hela Hjulsta. S-styrets köp av Einar Mattssons lägenheter har flera uppenbara nackdelar för såväl stockholmarna som Hjulstaborna. För det första ökar ni stadens skuldsättning med över 1 miljard. För det andra skapar ni inte en enda ny bostad, trots den prislappen. För det tredje bidrar ni inte till att lyfta Hjulsta. Stadsdelen Tensta behöver fler bostadsrätter och småhus, inte fler kommunala hyresrätter.

Min fråga till dig, Karin Wanngård, är alltså: Varför köper ni Hjulsta?

Anförande nr 22

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande och fullmäktige! Att Moderaterna är emot den kommunala allmännyttan är väl inte direkt någon hemlighet. Att ni motsätter er den här affären ligger i ert dna; ni gillar inte att allmännyttan växer.

Det här är en klok ekonomisk affär. Vi köper helt riktigt lägenheter från Einar Mattsson, som en gång byggdes av allmännyttan och som såldes av det dåvarande moderatstyret i staden. Varför gör vi detta? För att vi vill säkerställa att det går bra för hyresgästerna och att beståndet fortsätter att utvecklas. Einar Mattsson har tagit väl hand om fastigheterna, och vi kommer att fortsätta utveckla området.

Det du vänder dig emot i det här fallet är en god ekonomisk affär. Det är bra för staden att vi förvärvar de här lägenheterna. Det är affärsmässigt hållbart. Det innebär att bolaget har gjort en noggrann ekonomisk analys av förvärvet. Vi har också baserat det på en extern värdering av fastigheternas värde.

Fastigheterna är som sagt välskötta och delvis renoverade och har årliga hyresintäkter på 125 miljoner kronor. Det handlar alltså om en samlad bedömning och en god ekonomisk affär. Detta är bra för Hjulsta, för Stockholm och för hyresgästerna.

Anförande nr 23

Borgarrådet F j e l l n e r (M): Det vore en sak om det handlade om en oseriös hyresvärd, men nu gör det ju inte det. Det här är troligtvis en av de mest genomtänkta och lyckade försäljningar av fastigheter som staden har gjort. Det rör sig om en långsiktig ägare som, vilket du själv påpekar, gjort betydande investeringar, med jättestor nöjdhet bland hyresgästerna. Det skriver ni själva om. Vakansgraden är låg.

Men du betalar alltså 1,4 miljarder för att byta ut texten på en skylt, från Einar Mattsson till Familjebostäder. Det blir inte en enda bostad till i Stockholm. Däremot ökar Stockholms stads lån, som redan är de högsta i historien i Sverige. Och skulden kostar pengar och tränger ut möjligheten till välfärdssatsningar. De 3 miljarder som vi riskerar att få betala i ränta nästa år motsvarar över 4 000 förskollärare. Och jag är helt säker på vad stockholmarna prioriterar om valet står mellan fler kommunala hyresrätter och fler förskollärare.

Anförande nr 24

Borgarrådet W a n n g å r d (S): För mig som finansborgarråd i den här staden handlar det om att ha koll på stadens ekonomi. Jag har god koll på stadens ekonomi. En viktig del för mig som finansborgarråd är att inte blanda ihop en investeringsbudget med en driftsbudget, som du just nu gör här i talarstolen.

När vi gör investeringar, som till exempel köpet av de här lägenheterna, innebär det att vi får en god avkastning. Vi får alltså in hyresintäkter av den här investeringen. Du kanske inte själv gör några investeringar. Du kanske inte själv har några lån. Men många av oss har lån, för vi vet att det är ganska god ekonomisk avkastning på de lånen.

Lika bra är det för staden, om inte bättre – stadens livstid är ju längre än en individs livstid. Stadens livstid handlar om just investeringar och avkastning. Det är inte konstigt att vi investerar; vi får god ekonomisk avkastning. Vi har bra ekonomi i Stockholm.

Anförande nr 25

Borgarrådet F j e l l n e r (M): Stadsledningskontorets eget utlåtande om stadens skuldsättning verkar inte stämma överens med vad finansborgarrådet säger. De varnar tvärtom för att vi närmar oss en punkt när skulden helt plötsligt tränger ut möjligheten att satsa på annat.

Visst, det är jättestor skillnad mellan investeringsbudget och annat. Men räntorna på lånen kommer att betalas av stockholmarna. Och lånen kommer att måsta betalas tillbaka av kommande generationer stockholmare. Redan i dag har varje enskild stockholmare 100 000 i lån. Stockholms stad var skuldfritt 2012. Men nu har ni sett till att vi har den största skuld som någon kommun någonsin har haft i Sveriges historia.

Jag har själv större lån än jag önskar. Men jag skulle aldrig, när jag har spräckt alla lånelimiter och lånat mer än någonsin, få för mig att säga: Nu lägger jag 1 miljard till på att byta skylt på 1 200 lägenheter i Hjulsta. Vad Hjulsta behöver är mer blandad bebyggelse, inte fler kommunala hyresrätter.

Anförande nr 26

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Det här handlar om att vi investerar för att få god ekonomisk avkastning. Ditt alternativ är att inte investera och därmed inte få någon avkastning på investeringar.

När det handlar om kommande stadsplaner i Järva har vi pratat väldigt länge om att bygga samman stadsdelar och har också planer framtagna för detta. Det handlar bland annat om stadsradhusen mellan Tensta och Rinkeby-Bromsten, där vi vet att vi också måste komplettera med bostadsrätter. Men din politik på det området är att ombilda hyresrätter till bostadsrätter. Det tycker jag är en jättedålig politik, för vi kan bygga bostadsrätter i områden som har mycket hyresrätter. Vi behöver inte ombilda, utan vi behöver tvärtom ha kvar våra hyresrätter med rimliga hyror. Det är så man bygger samman Stockholm.

Fråga nr 2. Hur ska borgarrådet arbeta för att få bort de illegala bosättningarna?

Anförande nr 27

E m e l i e W a s s e r m a n n (SD): I Enskede-Årsta-Vantör uppgick kostnaderna för illegala bosättningar 2021 till 1,6 miljoner. Samtidigt lägger vänsterstyret tiotals miljoner årligen på härbärgen och dagverksamheter för EU-migranter. Trots dessa insatser fortsätter nya läger att växa fram, bland annat i Högdalen. Nu när det blir kallare eldas det dygnet runt med fara för skogsbrand, och farlig, illaluktande rök sprider sig över bostadsområdena.

Det är inte acceptabelt att kåkstäder växer fram i våra naturområden. De skapar nedskräpning, sanitära olägenheter och otrygghet, både för dem som bor i områdena och för de migranter som bor i lägren. Min fråga är alltså: Hur ska staden få bukt med detta och förhindra att nya illegala bosättningar växer fram?

Anförande nr 28

Borgarrådet S t r ö m g r e n (MP): Ordförande! Tack, ledamoten, för frågan! Föredragande borgarråd har anmält förhinder, men jag kommer att göra mitt bästa för att besvara frågan.

Jag kan börja med att säga att staden har väl upparbetade rutiner och arbetssätt kring illegala bosättningar och, i de fall det blir aktuellt, avhysningar. Det finns stadsövergripande rutiner för avhysning av otillåtna boplatser där det bor utsatta EU-medborgare. De antogs 2015 och reviderades 2019.

Det som slås fast i dem är att staden vid upptäckt av en otillåten boplatser på stadens mark ska göra tre saker. Det första är att kontrollera planförhållanden och informera markförvaltande nämnd. Markförvaltande nämnd gör en polisanmälan samt rapporterar i stadens incidentrapporteringssystem. Slutligen rapporteras platsen in till socialförvaltningens EU-team. Det är den nämnd som förvaltar den plats där den otillåtna bosättningen upptäcks som ansöker om avlägsnande hos Kronofogdemyndigheten alternativt påkallar polisens uppmärksamhet.

Anförande nr 29

E m e l i e W a s s e r m a n n (SD): Tack, borgarrådet, för svaret! Jag är tacksam över att du besvarar frågan fast detta inte är ditt bord.

Vi hör samma sak om och om igen. Det finns rutiner och riktlinjer, och det finns en dialog och en strategi. De härrör från 2015 och sedan 2019. Just den här bosättningen har funnits sedan före 2021, men sedan 2021 har den permanentats. Möjligtvis flyttas den några enstaka meter vid varje avhysning, vilket kostar skattebetalarna enorma summor – ungefär 150 000 per saneringstillfälle, har jag fått uppgifter om, inklusive handräckning och liknande.

Detta fungerar uppenbarligen inte. Nu rör det sig om permanenta hus med eldstäder och inte om något tillfälligt. Migranterna kommer i omgångar och byts ut med jämna mellanrum. Det räcker alltså inte med rutiner och riktlinjer, för detta fungerar inte alls. Hur tänker ni lösa det här på riktigt?

Anförande nr 30

Borgarrådet S t r ö m g r e n (MP): Ordförande! I vårt systematiska arbete är det första steget alltid att få fram rätt riktlinjer och styrdokument för att veta vem som ska agera först och vem som har det primära ansvaret för denna typ av frågor. Att dessa rutiner togs fram 2015 och inte har reviderats sedan 2019 har delvis förklaringen att detta problem har minskat sedan dess. Även om frågeställaren lyfter upp ett specifikt fall är problemet ändå minskande. Antalet EU-migranter i social utsatthet har minskat stadigt sedan toppen för cirka tio år sedan, från 700 personer till dagens siffra. Antalet illegala boplatser har också minskat, men det finns ändå omkring 30–40 platser.

Utifrån mitt perspektiv och det som jag brinner för är det viktigt att konstatera att det fortfarande är ett problem att människor lever i utsatthet. Det är det största problemet i sammanhanget. Sedan gör vi vad som ankommer på oss för att hantera problemet.

Anförande nr 31

E m e l i e W a s s e r m a n n (SD): Jag är med på att detta är ett problem för de enskilda individerna, men det är också ett problem för hela samhället. I rutinerna ingår ett EU-team som kommer ut och erbjuder stöd och hjälp. Men de här personerna tackar kategoriskt nej. Trots att det finns tolk och människor som erbjuder hjälp tackar de här människorna nej och bor kvar. Något annat måste alltså till.

Detta fungerar inte. Det är inte värdigt Sveriges huvudstad att ha det på det här sättet. Vi kan inte ha kåkstäder som gör att medborgare undviker vissa områden. I Högdalen handlar det om ett upprustat utegym och motionsspår som folk nu låter bli att använda för att de känner sig otrygga i området och inte har lust att trilla ner i en latringrop. Det här är något ni måste ta på allvar. Det räcker inte med rutiner och riktlinjer; det måste till något mer.

Anförande nr 32

Borgarrådet S t r ö m g r e n (MP): Ordförande! Jag vill återigen säga att den här frågan normalt sett inte ligger på mig, men jag har gjort mitt bästa för att ge ett vederhäftigt svar.

Steg ett för oss är att ta fram de riktlinjer och det systematiska arbete som behövs. Men det jag tycker är väldigt viktigt att påminna sig om, inte minst i den här salen, är att

det största problemet är att det finns människor som lever i den här typen av utsatthet och är beredda att lämna sitt land och det de har bakom sig för att i stället hamna i en väldigt problematisk och utsatt situation här i Sverige.

Vi behöver ta fram det arbete som krävs för att kunna ge alla människor som behöver det en dräglig situation. Exakt vilka detaljer detta innefattar och hur vi specifikt arbetar med just de här områdena kan jag inte ge något svar på i dag. Men jag tycker att det är viktigt att konstatera att problemet har blivit mindre påtagligt, vilket naturligtvis är bra, att det handlar om människovärde och att vi vill hjälpa de här människorna på bästa sätt.

Fråga nr 3. Socialtjänsten i Skärholmen

Anförande nr 33

Borgarrådet Jönsson (L): Ordförande! Tanken var förstås egentligen att ställa denna fråga till Alexander Ojanne, men hans barn är sjuka – jag har träffat honom tidigare i dag.

Det jag vill fråga om är den granskning som SVT gjorde häromveckan, som visar att 18 av 45 socialsekreterare har lämnat Skärholmens socialtjänst efter mordet på pappan Mikael i Skärholmen i april 2024. Nu är det i och för sig rätt påpassligt att det är du, Karin Wanngård, som står här, för du var en av dem som uttryckligen lovade att det skulle ske extra satsningar på Skärholmen och att socialtjänstens arbetsvillkor skulle förbättras kraftigt. Då undrar jag: Hur ser du på att så många har slutat i socialtjänsten i Skärholmen sedan det här mordet inträffade?

Anförande nr 34

Borgarrådet Wanngård (S): Ordförande och fullmäktige! För socialtjänstens del handlar det om en tuff arbetssituation. Vi har aldrig tidigare sett dessa gängkriminella element, och detta har satt socialtjänsten över hela Sverige under extremt hård press – så även i Stockholm och nu specifikt Skärholmen, i det här fallet.

Vi har gjort en kraftsamling, och vi fortsätter med den. Jag har full respekt för att du kanske inte har hunnit läsa budgetförslaget ännu, men vi fortsätter med den kraftsamlingen även nästa budgetår. Det handlar om att satsa på skola och socialtjänst för att punktmärka unga på glid och verkligen tidigt fånga upp barn och unga som är på väg åt fel håll.

När det handlar om Skärholmen har vi inte någon extrem personalomsättning. När vi jämför Skärholmen med övriga stadsdelsnämnder ser vi att personalomsättningen för socialsekreterare är i paritet med den i övriga områden. Stockholms stad har generellt sett lägre personalomsättning för socialsekreterare jämfört med riket i övrigt.

Vi har skjutit till mer resurser i budget, i avstämningsärenden, och vi har därutöver sagt att de får gå med underskott om det handlar om placering och om arbetet med barn och unga i gängkriminella miljöer. Vi kan också konstatera att vi måste titta på

olika orsaker och åtgärder, och därför har Skärholmen hjälp av förstärkningsteamet på plats.

Anförande nr 35

Borgarrådet Jönsson (L): Är det inte ganska skrämmande om normalsituationen till och med är värre än att 18 av 45 slutar på mindre än ett och ett halvt år? Det tycker jag faktiskt låter helt förfärligt, och det tyder inte på att det är en väldigt underlättad arbetssituation som har blivit effekten av de satsningar som du, Karin Wanngård, själv beskriver ska ha gjorts. Vi har väldigt ofta hört från den rödgröna majoriteten att alla problem är lösta, samtidigt som SSR, socialsekreterarnas fackförbund, gång på gång säger att resurserna inte räcker, att arbetssituationen är för tung och att man inte hinner med sina uppgifter.

Är det inte snarare en väldigt allvarlig situation om så många slutar på så kort tid?

Anförande nr 36

Borgarrådet Wanngård (S): Ordförande och fullmäktige! Som finansborgarråd har jag många gånger talat om hur tuff arbetssituationen är specifikt för socialsekreterare i den här staden, och jag har också sett hur tuff arbetssituationen är. Det finns ingen som har påstått något annat – inte vad jag känner till i alla fall. Det är också därför vi skjuter till extra medel.

Jag kan inte de specifika fallen. Jag tittar på hur personalomsättningen ser sig på aggregerad nivå och tänker inte diskutera individualsaker i den här talarstolen. Men vi kan konstatera att alla tjänster i Skärholmen är tillsatta. Man har också sett över chefsstrukturen så att man får färre medarbetare per chef för att underlätta i den delen. Vi har också förstärkning från förstärkningsteamet. Men att allting löses vågar jag inte påstå.

Anförande nr 37

Borgarrådet Jönsson (L): Ordförande! Tack, borgarrådet, för svaret! Ett problem som i alla fall jag och Liberalerna identifierat är vårt budgetfördelningssystem, som inte riktigt fångar upp när extra många unga i en stadsdel blir placerade eftersom de resurser som vi delar ut genom fullmäktiges budget smetas ut över alla stadsdelar. Sedan finns det vissa nyckeltal som gör att vissa stadsdelar får mer och andra mindre. Skärholmen har tillsammans med flera andra stadsdelar i söderort haft stora underskott för att man har haft mycket fler placeringar än vad som har varit budgeterat.

Vår lösning på detta har varit att ha en skyddsfond som kan fördela om pengarna utifrån den tyngd som vissa specifika stadsdelar har. Detta har ni varit väldigt avvisande till, men borde ni inte tänka om?

Anförande nr 38

Borgarrådet Wanngård (S): Ordförande och fullmäktige! Vi har detta här i staden i form av en central medelsreserv. Det är där vi har våra skyddsfonder för många olika typer av verksamheter där det är svårt att budgetera. Det är också därför vi skjuter

till medel i T1:an eller T2:an eller både och. Budget är bara en beräkning av kommande kostnader, och om det är något man vet är det att det aldrig stämmer exakt på öret i budgeten. Vi har alltså en central medelsreserv här i staden, och det är väldigt fördelaktigt.

Fördelningsnycklarna kan man diskutera många gånger. Jag tror att det alltid någon gång under budgetförhandlingarna kommer upp hur fördelningsnycklarna ska se ut. Jag tror att man ändå ska acceptera att vi har de här fördelningsnycklarna. Det är en bra grund att budgetera efter. Men sedan måste man naturligtvis följa verkligheten och skjuta till medel när så behövs.

Fråga nr 4. Hovet

Anförande nr 39

J o n a s N a d d e b o (C): Ordförande! Tack så mycket för att jag får ställa den här frågan! Förra veckan fick vi nyheten om att Hovet blir kvar. Det är kul, för det fattas verkligen isytor i den här staden. Men vi kunde också samtidigt läsa i Mitt i att detta kom som en total överraskning för Djurgården Hockey, som bedriver sin elit- och ungdomsverksamhet där. I stället för att få information från staden fick de alltså läsa om detta i medierna.

Detta är inte direkt första gången som vänstermajoriteten brister i dialogen med idrottsrörelsen. Hur kan staden fatta ett sådant här beslut utan att föra samtal med den förening som påverkas allra mest? Anser idrottsborgarrådet Valeskog att det är acceptabelt att man behandlar Stockholms idrottsföreningar på det här sättet? Jag ifrågasätter verkligen era arbetsmetoder här.

Anförande nr 40

Borgarrådet V a l e s k o g (S): Om det var en överraskning är det väl bra att kunna överraska på ett positivt sätt, är min första reflektion. Men man ska väl också läsa exakt vad som står i budgeten. Inga beslut är fattade, utan detta är ett utredningsuppdrag. I budgeten står det bland annat att möjligheten att bevara en ispist med läktarkapacitet ska analyseras. I avvaktan på utredning och det beslut som följer ska Hovet fortsätta att vara i bruk.

Det är en tydlig intention att detta ska utredas under nästa år och att man då ska titta på förutsättningar att kunna behålla Hovet eller någon annan, kanske liknande, anläggning. Den kan också vara något mindre – vad vet jag. Det är utredningen som är den egentliga nyheten. Sedan har rubrikerna i något fall uppfattats som att beslutet är klart och att Hovet ska vara kvar i exakt nuvarande form, men så ser det inte ut. Hovet kommer dock nu helt klart att vara kvar betydligt längre än vad som tidigare planerats. Det var sagt att det skulle rivas 2028–2029.

Allt detta är positivt. Sedan händer det nog aldrig – det tror jag aldrig hända när Centern styrde heller – att alla nyheter i budgeten kommuniceras till varje förening. Det har jag nog aldrig hört talas om. För övrigt har vi väldigt nära kontakt med Djurgården och träffar dem och flera andra regelbundet. Det kommer vi att fortsätta

göra. Vi har väldigt bra nätverkande och dialog med idrottslivet i Stockholm – det intygar de själva allt som oftast.

Men, som sagt, detta är en positiv sak. Jag hör att Centerpartiet också tycker att det är positivt, och det är väl bra det.

Anförande nr 41

J o n a s N a d d e b o (C): Ja, jag sa just att det var en väldigt positiv nyhet. Men nu när jag hör all din byråkratiska ordsvada blir det inte så tydligt som det var. I nyheten var Maria-Elsa Salvo jättepositiv, och det var väldigt glada rubriker. Jag förstår verkligen att Djurgården blir förvånade. Det här är inte vilken anläggning som helst. Det är deras hemmaarena, där de bedriver sin elitverksamhet. Och det finns en historia kring detta. I säkert tio års tid har staden sagt att arenan inte kommer att bli kvar. Då har de lagt tid och resurser på att utreda Tallkrogen, som de vill utveckla tillsammans med Hemsö för att hitta en lösning.

Staden har haft exploateringsplaner här, och det tror jag att man fortfarande har. Men det blir väldigt oklart vad det här beskedet egentligen innebär. Jag måste fråga: ska Djurgården jobba vidare med sina Tallkrogenplaner, eller behöver man inte göra det nu i och med det här beskedet? Det blir väldigt oklart, faktiskt.

Anförande nr 42

Borgarrådet V a l e s k o g (S): Nej, det är inte alls oklart – det är ett separat spår. Det är inte Djurgården som i första hand utreder, utan det är Hemsö, som ska bygga, som utreder och för dialog med exploateringskontoret. Den dialogen pågår fortfarande. Markanvisningen är kvar till den 31 december i år, och förhoppningsvis kommer man fram till något innan dess. Men det är som sagt ett annat projekt.

Som Jonas Naddebo väl vet behöver vi fler anläggningar över huvud taget i Stockholm, för många idrotter. Det är väldigt bra för ishockeyn att vi kan behålla Hovet betydligt längre tid och kanske, om utredningen sker och besluten sedan tas, fortsatt kan ha Hovet eller någon liknande anläggning på den här platsen.

Jag ska inte dra bakgrunden till den nya situationen – det hinner jag inte på en minut. Men Tallkrogen är ett separat spår som också pågår för fullt.

Anförande nr 43

J o n a s N a d d e b o (C): Självklart är det bra att det blir mer isytor för våra barn och unga men också för elitverksamheter. Men att låtsas som att detta är två helt separata spår är ett ganska stort avsteg från den verklighet som vi andra lever i. Djurgården Hockey har, i och med att vi under så många år har sagt att Hovet inte ska få finnas kvar, själva börjat utreda att hitta en ny elitarena för sin verksamhet, men också för barn och unga. Du säger, Jan Valeskog, att detta inte hör ihop. Man hade inte börjat jobba med den här frågan om man inte hade vetat att Hovet skulle rivas.

Nu låter det som eventuellt, möjligen och kanske. Jag blir ganska förundrad över att den här nyheten, som var så stor i förra veckan och som din kollega slog sig för bröstet

för, nu låter som att det kommer landa i en utredning där man fortfarande inte kommer att kunna ge tydliga besked till Djurgården Hockey om vad som egentligen gäller. Det tror jag inte är bra för ishockeyn som elitverksamhet och inte heller för våra ishockeyspelande barn och unga.

Anförande nr 44

Borgarrådet V a l e s k o g (S): Jag tror möjligtvis att Djurgården är något bättre på att läsa innantill i budgeten än Centerpartiets gruppleddare uppenbarligen är. Det står väldigt tydligt vad vi ska göra. Det är klart att man inte fattar så här gigantiska beslut utan underlag eller utredning. Detta måste utredas under nästa år. Men vi har en politisk inriktning, som vi inte har kunnat se tidigare år när Centerpartiet har styrt, som går ut på att det ska kunna satsas mer på hockeyn.

Det är samma sak med Tallkrogen. Det är lika mycket på vårt initiativ som vi har drivit på det projektet, i dialog med Djurgården och Hemsö. Sedan vet vi inte – det måste också kunna lösas ekonomiskt. Det finns alltså en massa frågetecken att rätta ut. Men det är parallella spår, och vi får hoppas på att bägge två faller väl ut.

Fråga nr 5. Bakgrundskontroller i äldreomsorgen

Anförande nr 45

N i k e Ö r b r i n k (KD): Ordförande! För snart ett år sedan ställde jag en fråga till äldreborgarrådet om hur staden avser att arbeta med att förebygga brott som sker inom hemtjänsten och specifikt äldreomsorgen – detta efter upprepade nyheter om fall i Uppsala där personal förgripit sig på äldre. Sedan dess har allt fler nyheter kommit om hur personal har förgripit sig på äldre i deras hem eller på boenden. Övergrepp har skett i Umeå, Uppsala och Sundsvall och på många fler platser i landet. Det är nästan som att vissa människor direkt riktat in sig på att arbeta nära äldre med avsikt att begå grova brott mot dem – personer som aldrig borde komma i närheten av att jobba inom äldreomsorgen.

Jag vill därför fråga hur styret och finansborgarrådet så här ett år efter att dessa nyheter började komma jobbar för att något sådant här inte ska kunna ske i Stockholm och hur Stockholms äldre ska kunna vara säkra på att personalen de träffar är där av rätt anledningar.

Anförande nr 46

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande och fullmäktige! Tack så mycket, Nike, för en otroligt viktig fråga! Det här är verkligen något som vi naturligtvis med all kraft måste säkerställa inte händer i vår äldreomsorg. Allt annat är naturligtvis oacceptabelt.

Därför gick vi i Stockholms stad före och införde just registerkontroller i äldreomsorgen från årsskiftet. Det är viktigt mot bakgrund av det som Nike själv är inne på, att man ska kunna lita på personalen i omsorgen. Det är därför rutinerna ska vara glasklara. Det ska se likadant ut oavsett var i staden man bor och oavsett vem som sköter omsorgen. Om det fruktansvärda skulle inträffa ska saken polisanmälas. Vi har

behov av tydliga rutiner och riktlinjer, och vi gör det vi har möjlighet att göra i enlighet med den lagstiftning vi har, naturligtvis.

Anförande nr 47

N i k e Ö r b r i n k (KD): Tack, borgarrådet, för svaret! Det gläder mig att höra att det här arbetet pågår. Äldreborgarrådet gjorde i svaret för ett år sedan tydligt att man skulle gå före lagstiftningen i denna fråga och återkomma till detta. Vi har inte hört något nytt om det därifrån, men jag förstår att det alltså är ett pågående arbete.

Då får jag följa upp med att fråga: Hur ser de här rutinerna ut nu? Tittar man även på den personal som redan är anställd i staden eller har varit det länge, eller begär man registerkontroller endast vid nyanställningar? Hur sker arbetet i dag?

Anförande nr 48

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande och fullmäktige! Jag misstänker att du, Nike Örbrink, är ganska väl insatt i den lagstiftning som vi hanterar. De här registerkontrollerna görs vid nyanställningar. Det handlar om hur det ser ut i registret just då och bara om att få träff på dömda. Det är därför vi måste arbeta upp rutiner och riktlinjer så att ingenting sådant här kan ske. Det som du själv vittnar om är fruktansvärt – att det skulle finnas personer som aktivt söker sig till att arbeta inom vår äldreomsorg. Är de inte dömda får vi tyvärr ingen träff i registerkontrollerna. Därför är arbetet med riktlinjer och med hur man på absolut bästa sätt har arbetsrutiner viktigt för att detta fruktansvärda inte ska kunna ske. Och händer det finns det också rutiner för detta.

Anförande nr 49

N i k e Ö r b r i n k (KD): Återigen tack, borgarrådet, för svaret! Det är glädjande att höra att det sker ett arbete med de här rutinerna. Jag tror också att det är en väldigt sårbar grupp man jobbar med. Jag skulle vilja höra lite mer om hur man jobbar med de äldre i fråga. Jag tror att väldigt många seniorer, personer som har hemtjänstinsatser eller personer som bor på boenden kanske känner en oro när de läser nyheterna om det som sker – på andra håll i landet, ska sägas. Det riskerar att leda till en oro och ett bristande förtroende för äldreomsorgen. Det är väldigt viktigt att man vet vart man ska vända sig i staden om man känner sig utsatt.

Jag följer upp med en fråga: Sker det något arbete riktat till de äldre eller till anhöriga så att de vet vart de ska vända sig, eller sker detta strikt på chefsnivå i staden?

Anförande nr 50

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande och fullmäktige! Självklart arbetar vi med gruppen. Jag kan inte alla detaljer, utan du får vända dig till äldreborgarrådet Torun Boucher när det gäller detta. Det handlar om hur vi som dels arbetsgivare, dels upphandlare arbetar med dessa frågor.

När det gäller hemtjänsten specifikt handlar det om att vi försöker se till att det är samma personal som kommer hem till de äldre så att man ökar förtroendet. Detta

funkar inte i alla lägen men bör ske i så stor utsträckning som möjligt. Det handlar om att vi hela tiden har ögonen på denna fråga – att vi är medvetna om att det fruktansvärda tyvärr kan inträffa. Med detta sagt är det ytterst få som utsätter äldre för denna typ av hantering. Det absolut mesta av verksamheten fungerar.

Fråga nr 6. Trafiksatsningar i budgeten

Anförande nr 51

Borgarrådet **W e d i n** (M): Ordförande! Det var med intresse jag läste i finansborgarrådets förslag till budget för nästa år att det i innerstaden finns alla möjligheter att välja kollektivtrafik, cykel eller gång för att transportera sig. Vissa gator ska stängas av för biltrafik, och på andra gator ska flödena begränsas. Lars Strömgren pratade själv om cirkulationsplaner, något jag snarare skulle kalla tvångszoner för dem som har bil. Man ska försvåra för vanligt folk och även för hemtjänst, utryckningsfordon och tjänstefordon att ta sig fram i vår stad.

Först ska bussen bort. Sedan visar det sig att man genom tvångszoner ska hindra bilar från att ta sig mellan stadsdelar. Den som tittar ut genom fönstret kommer att se att Stockholm redan i dag har ganska tydliga begränsningar för biltrafiken i innerstaden. Stockholms innerstad är byggd på öar. Det känns som att det är väldigt befogat med kritik redan nu.

Lars Strömgren, ni är för fullt igång med att dra in bussarna och sedan ta bort parkeringsmöjligheterna. Ni har misslyckats med miljözonen, och nu är det dags för tvångszoner. Hur motiverar du detta?

Anförande nr 52

Borgarrådet **S t r ö m g r e n** (MP): Ordförande! Tack, oppositionsborgarråd Wedin, för frågan! Återigen: Det är inte vi i staden som sköter kollektivtrafiken, utan det är regionen. Men eftersom jag misstänkte att jag skulle få denna fråga av dig har jag läst på lite i deras budget – jag vet inte om du har haft tid med det. De lägger 300–400 miljoner mer på just buss och kollektivtrafik i sin budget. Det handlar bland annat om minskade kostnader för studenter och skolungdomar, 84 miljoner till förstärkt busstrafik i innerstaden, 80 miljoner till återinsatta och utökade busslinjer, 70 miljoner till Saltsjöbanan, 50 miljoner till att rabattera för studenter och 40 miljoner till nattrafik på pendeln.

Från stadens sida vill vi naturligtvis hjälpa till. Därför har vi en hel del uppdrag i budgeten som handlar om att förbättra framkomligheten för bussarna, både i innerstaden och i ytterstaden. Det kan handla om bättre prioritering vid trafiksignaler. Det kan handla om dedikerade busskörfält eller i övrigt ett gemensamt arbete för att förbättra attraktiviteten och även kostnadseffektiviteten när det gäller busstrafiken. Går det snabbare att ta sig från A till Ö med en busslinje kan man få till stånd en hög turtäthet med färre fordon än om de hamnar i kö.

Utöver detta gör vi en hel del andra saker för att förbättra framkomligheten i vår vackra stad. Vi vill särskilt premiera den typ av färd- och transportsätt som är yteffektiva, det

vill säga som på en kvadratmeter kan transportera så många som möjligt. Det är som regel kollektivtrafik, gångtrafik och cykeltrafik. Det gynnar inte minst dem som inte kan ställa om från bil till något annat om så många som möjligt som kan det också gör det, för då blir det mer yta över till dem.

Anförande nr 53

Borgarrådet W e d i n (M): Ordförande! Detta är inte en regiondebatt. Jag tror att Moderaterna i regionen tydligt kommer att kunna visa hur man satsat mer på kollektivtrafiken än det rödgröna styret där gör.

Det är jättebra med bättre prioritering för busstrafiken, exempelvis genom att kolla hur man kan uppmuntra den vid trafikljusen. Där är vi överens. Men de städer som ni refererar till när det gäller dessa cirkulationsplaner, som jag kallar tvångszoner, är Bryssel, Gent och Birmingham. De har en sak gemensamt, nämligen att de har minst en ringled som leder bort trafiken från innerstaden, och det är något som du ideologiskt är rakt av emot. Så de förutsättningar för att det ska funka med tvångszoner som finns i de städerna finns inte i Stockholm.

De ständiga miljöpartistiska experimenten innebär att man leker med resenärerna och hindrar tillgängligheten. Nu ska människorna på det här sättet flytta till stadsdelar som kanske blir en cirkulationsplats, där bilen helt plötsligt ska tas bort som möjlighet. Hur försvarar du detta inför vanligt folk som behöver bilen för att ta sig fram?

Anförande nr 54

Borgarrådet S t r ö m g r e n (MP): Ordförande! Jag tycker att det är bra men lite lustigt att vi har en debatt om cirkulationsplaner just i dag eftersom det i budgeten för 2025 fanns ett uppdrag till trafikkontoret att utreda detta. Det utredningsuppdraget pågår, och vi väntar också spánt på hur de har tagit sig an det.

Vad det i praktiken innebär med cirkulationsplaner är att man säkerställer att alla kan ta sig till alla adresser i staden, med bil, lastbil eller andra fordon vid de tillfällen då man behöver det, men att man ska ge färdmedel som exempelvis gång-, cykel- och kollektivtrafik en favör som gör att de som kan åka kollektivt i större utsträckning gör det och de som kan cykla och gå gör det. Jag är den förste att erkänna att det finns en plats för bilen även i framtidens Stockholm. Men inte minst de som verkligen måste använda bilen kommer att tjäna på om så många som möjligt åker mer yteffektivt och hållbart.

Anförande nr 55

Borgarrådet W e d i n (M): Ordförande! Att vi har denna debatt är för att det just nu finns en stor oro i samhället över att Socialdemokraterna går fram med tvångsblandning för att krossa våra villaområden medan ni går fram med tvångszoner för att på så sätt krossa framkomligheten för bilen i innerstaden – och detta samtidigt som ni redan har attackerat kollektivtrafiken under den här mandatperioden.

Detta håller inte utifrån hur Stockholm ska fungera. Stockholm har växt fram organiskt genom att människor tillåtits ha frihet att skapa välstånd. Men ni har det högsta lokala

skattetrycket och kämpar hela tiden för att lägga ett ok över människor. Det ska bli svårare att vara en hederlig stockholmare. Av den anledningen reagerar vi när ni tydligare skriver i den här budgeten att vissa gator ska stängas av och att flödena ska begränsas på andra gator. Ni går fram med den här typen av tvångszoner medan ni också redan jobbar med hur miljözon klass 3, som hittills är stoppad juridiskt, ska utvidgas till en större zon.

Ni lyssnar inte in juridiken, och ni lyssnar inte in stockholmarna när de säger: Vi har fått nog nu; vi vill ha lägre skatt, och vi vill kunna ta oss fram i den här staden. Det motverkar du, Lars Strömgren.

Anförande nr 56

Borgarrådet S t r ö m g r e n (MP): Ordförande! Vi frågar ofta stockholmarna vad de tycker i olika sammanhang, i ett enkätformat. Jag tar också varje chans jag får, när jag träffar stockholmare eller pratar på konferenser, att fråga vad de har för inställning till framtidens transporter och hur de vill färdas. En fråga som alltid ger samma svar är: Vilka här vill ha mer biltrafik där ni bor? Det är väldigt få som då räcker upp handen. Man vill som regel kunna ha tillgång till bilen när man behöver den, men man vill helst ha så lite buller, utsläpp och trafikolyckor som möjligt utanför sin egen port.

Det här är ett dilemma, och det måste vi hantera utifrån evidens och forskning så att vi får en stad där tillgänglighet skapas på bästa möjliga sätt men där vi också minskar de negativa externa effekter som biltrafik har. Det gör vi bland annat genom att satsa på gång- och cykeltrafik och förbättra framkomligheten för bussarna och på det sättet skapa en bättre stad.

Fråga nr 7. Anser borgarrådet att miljö- och hälsoskyddsnämndens arbete kring miljönytta bedrivs med stockholmarnas skattepengar på ett kostnadseffektivt sätt?

Anförande nr 57

A n d e r s E d i n (SD): Fru ordförande! Stockholm satsar enligt majoritetens budget ytterligare 6,5 miljoner kronor på miljö- och hälsoskyddsnämnden nästa år. Det låter förstås bra. Alla vill ha en ren stad, frisk luft och rent vatten. Men när man tittar närmare på siffrorna ser man att det ofta är svårt att följa pengarna. Hur mycket av dessa miljoner går egentligen till konkret arbete ute på fältet – till inspektörer, miljömätningar och verklig tillsyn? Och hur mycket går till kommunikationsinsatser, nya projektledare och konsulter som skriver rapporter om vad andra borde göra?

Vi sverigedemokrater menar att stockholmarna har rätt att veta. Miljöarbetet ska inte vara ett självspelande piano för administration, utan det ska handla om riktiga resultat. Därför vill jag fråga borgarrådet: Hur stor del av den ökade budgeten går till verklig miljönytta? Och hur mycket försvinner till byråkrati och konsulter?

Anförande nr 58

Borgarrådet S t r ö m g r e n (MP): Ordförande! Först vill jag nämna att föredragande borgarråd Åsa Lindhagen har anmält förhinder, men jag ska försöka göra henne rättvisa och svara så gott jag kan.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden är vår första försvarslinje för stockholmarnas hälsa och vår gemensamma miljö. De skyddar luften vi andas, vattnet vi dricker och naturen vi älskar. Det gör de på ett sätt som både sparar pengar och avvärjer framtida problem. Utan livsmedelskontroller får vi fler gifter i maten. Utan tillsyn av fastigheter får vi fler sjukdomar från dålig ventilation. Utan kontroll av miljöfarliga verksamheter får vi giftiga utsläpp, och utan kartläggning av mark och vatten vet vi inte var gifterna finns. Utan tillsyn av avfallshantering får vi ökad risk för fusk och kriminalitet. Varje förebyggande åtgärd sparar oss mångdubbelt i sjukvård och sanering.

Jag tycker mig dock i den här frågan höra en större kritik av hur vi sköter och driver den här staden. Det skrivs ofta i medier om att vi behöver bli bättre på att styra verksamhet. Vissa säger att vi borde privatisera mer. Andra säger att vi borde återta verksamheter och så vidare. I en stad pågår det hela tiden en kamp och ett arbete för att mer tid och mer resurser ska kunna gå till kärnuppgifterna och mindre ska behöva gå till byråkrati – jag tolkar det som att frågeställaren är misstänksam och kritisk till att pengar går till detta.

Det pratas mycket om stuprör och hur vi kan jobba undan dem. Jag var med i en debatt häromdagen där man pratade om stuprör. Jag sa ändå så här: Vi behöver stuprören, för vi behöver kunna veta vad som är innanför och utanför, vem som är ansvarig och hur vi systematiskt kan jobba med saker och ting. Men vi behöver också ha ett sätt att tänka öppet kring hur vi skapar värde och hur vi tar oss an nya saker som inte kan stå i en policy eller ett styrdokument.

Anförande nr 59

A n d e r s E d i n (SD): Tack, borgarrådet, för svaret! Jag vet att det är Åsa Lindhagen som är ordförande i den här nämnden.

Vi ser exempel där nämnden lägger tid och pengar på olika kommunikationskampanjer, pilotprojekt och workshoppar samtidigt som handläggningstider för miljötillstånd och tillsyn i vissa fall blir längre. Vi tycker att det är viktigt att ha en balans. Varje miljon som läggs på kommunikation är en miljon som inte går till att kontrollera miljöfarliga utsläpp, buller eller dålig inomhusmiljö.

Så jag kommer att upprepa frågan, och du får svara efter bästa förmåga: Kan borgarrådet tydligt ange hur mycket av ökningen 2026 som går till kärnverksamhet, det vill säga faktisk miljö- och hälsotillsyn, och hur mycket som läggs på administrativa delar? Du får gärna svara i kronor eller procent, om det är möjligt.

Anförande nr 60

Borgarrådet S t r ö m g r e n (MP): Ordförande! Som sagt: Vi har konstaterat att detta normalt sett inte är mina frågor, så det vore nog väldigt imponerande om jag

kunde svara på exakt hur många kronor och ören som går till administration och byråkrati respektive olika typer av tillsyn och så vidare.

Men jag vill återigen koppla an till att vi behöver ha det som Aristoteles kallar ratio, det vill säga fyrkanten som vi förstår är innanför och utanför – stuprören där vi vet att det här är en viss myndighets ansvar eller ett ansvar som ligger på en viss del av staden, och det här ligger utanför. Men sedan behöver vi också ha det Aristoteles skulle kalla intellectus, det vill säga förmågan att situationsunikt hantera en situation.

Vi behöver bli bättre på att lägga resurser på kärnuppdraget. Det är ingen som är emot det. Men det ställs också höga krav på oss som kommun att kunna visa upp vem som har gjort vad och i vilket skede och vem som är ansvarig. Därför behöver vi hitta rätt balans mellan dessa två.

Anförande nr 61

A n d e r s E d i n (SD): När jag läser den här budgeten kan jag tycka att det ibland är lite svårt att se alla kostnader där man får ut någon form av miljöeffektivitet av de investerade pengarna. Jag grundar detta resonemang på att man har någon form av ekonomistyrning och ser vad man får ut av de pengar man investerar. Miljö- och hälsoskyddsnämnden har driftskostnader på nästan 281 miljoner. Ni ökade budgeten med 6,5 miljoner. Då kan jag, framför allt som skattebetalare, tycka att det kunde vara intressant att få veta vart de här pengarna går. Är det konsulterna som får pengarna, eller får vi nya kontrollanter som kan kontrollera exempelvis de olika vattendragen i Stockholm för att se om det finns föroreningar och så vidare?

Anförande nr 62

Borgarrådet S t r ö m g r e n (MP): Ordförande! Jag är säker på att det i den budget som kommer att antas här senare i år och i interna ledningssystem, fleråringar och olika typer av ekonomiska rapporter kommer att gå att peka på det. Men det som är utmaningen när det gäller det uppdrag som miljö- och hälsoskyddsnämnden har är att de genom stickprov och kontroller ska skydda samhället mot saker som kan få väldigt stora konsekvenser. Jag nämner återigen exempelvis livsmedelskontroller. Där behöver man hitta ett arbetssätt som är effektivt utifrån ekonomiska rationaliteter men också utifrån arbetsmiljömässiga och strukturella processer. Det handlar om att identifiera gifter, sjukdomar, utsläpp och annat för vilka kostnaderna, om man inte hittar dem, är mångdubbelt större än vad som går att specificera i en resultatrapport.

§ 14 Riktlinjer för ansökan och placering i förskola och pedagogisk omsorg i Stockholms stad

Anförande nr 63

Borgarrådet Mattsson (V): Ordförande och fullmäktige! I dag är jag stolt och glad. Jag är stolt över att vara en del av en majoritet som tydligt vågar ta ställning för barns rätt till utbildning. Alla barn i Stockholm ska ha samma rätt till utbildning oavsett vilken familj de föds in i. Här är vi stolta över vår förskoleverksamhet, och här vill vi att så många barn som möjligt deltar i den. Här behåller Sara sin plats i förskolan även om hennes föräldrar ligger efter med betalningen av avgiften. Här kan Greta fortsätta att delta i förskolans verksamhet även om hon får en lillebror eller om hennes föräldrar blir arbetslösa. Det finns många kommuner i Sverige där detta inte är självklart. Här i Stockholm har Mohammed samma rätt till förskola som Sara och Greta. Han ges samma möjlighet till förberedelse inför skolstart även om föräldrarna inte har alla papper på plats. Vi gör ingen skillnad på barn och barn, utan här menar vi allvar med alla barns rättigheter och tar barnkonventionen, som nu har varit lag i Sverige i fem år, på allvar.

Vi vet att förskolan spelar en viktig roll för barns framtid. Det syns tydligt i dessa förslag till nya riktlinjer för stadens förskolor. Därför går vi också längre än vad lagen kräver. Vi vill att det uppsökande arbetet ska börja redan när barnet är två år. En förskola med hög kvalitet hjälper barn att må bra och utvecklas. När fler barn går i förskolan får vi också större chans att upptäcka och hjälpa familjer som behöver stöd i ett tidigt skede. Förskolan i Stockholm är en verksamhet som vi ska vara stolta över och som nog har den högsta nöjdheten av alla verksamheter, i år faktiskt den högsta nöjdheten på tio år.

Vi vet dock att förskolor i kommunal regi generellt sett har en högre andel utbildad personal, vilket är en av de mest avgörande faktorerna för att förskolan ska hålla en hög kvalitet. Vi vet också att ungefär fyra av tio fristående förskolor har brister i barnsäkerhetsarbetet och att det finns aktörer som sätter pengarna före barnen. Då behöver man ställa sig frågan: Ska vi som politiker göra något åt det här?

I dagens system väljer vårdnadshavare förskola åt sitt barn. Man rangordnar alternativen mellan ett och fem. Det är ett system som staden alltså behåller. Valet av förskola är föräldrarnas. Det vi nu förändrar är vad som händer om vårdnadshavarna inte får plats på något av de fem alternativen. Då får man i stället plats på en kommunal förskola. Det är detta vi förändrar. Det handlar alltså om förskolor där vi har egen rådighet och själva är ytterst ansvariga för verksamheten. Vårdnadshavare ska inte behöva oroa sig över att barnen ska bli placerade på förskolan i till exempel Grimsta. Den var vi tvungna att stänga på grund av barnsäkerhetsbrister. Det finns förskolor ute på Järva som vi har stängt på grund av misskötsamhet. Det kan till exempel handla om att det saknas petskydd till eluttag. Kemikalier kan stå i olåsta rum, och det kan finnas trasiga grindar så att barnen kan rymma.

Det här verkar dock oppositionen anse att vårdnadshavare ska acceptera. De vill inte förändra detta system, som gör att vi bland annat har ett visst antal garantiförskolor ute

i våra stadsdelar som bara går runt på att ta emot garantibarn. Det är inga förskolor som föräldrarna egentligen har valt.

Ordförande! Det finns mycket att säga om förslagen till nya riktlinjer. Det handlar dels om den fantastiska nyheten att alla barn har rätt till förskola, dels, och framför allt, om att vi nu slutar tvångsplacera barn i fristående förskolor som inte fungerar och som inga föräldrar har valt.

Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag till nya riktlinjer.

Anförande nr 64

S o p h i a G r a n s w e d B a a t (M): Herr ordförande! Som Sveriges huvudstad måste vi, Alexandra Mattsson, upprätthålla rättssäkerhet och ordning och reda i systemen. Vi i Moderaterna anser inte att det är för barnens bästa att låta dem påbörja en etablering och bygga relationer till vänner och lärare i förskolan när familjen i realiteten måste lämna landet. Det ni nu gör är att ni ändrar systemet så att personer och familjer som har fått avslagsbeslut och som alltså uppehåller sig i Sverige illegalt ändå ska ha rätt till förskola. Hur tänker ni kring det?

Anförande nr 65

Borgarrådet M a t t s s o n (V): Ordförande! Jag tänker, precis som jag inledde mitt första anförande med att säga, att jag på riktigt är glad och verkligen väldigt stolt över att tillhöra en politisk majoritet i Sveriges huvudstad som sätter barnets bästa i främsta rummet. Det här är inget skoj om att vi har skrivit under barnkonventionen och att det är lag, utan detta är någonting vi menar allvar med. De enda länder som inte har skrivit under barnkonventionen är USA och kanske Saudiarabien, som jag tror har något undantag när det gäller barns rätt till utbildning. Du kanske snarare sällar dig till dem.

Anförande nr 66

L i n n é a V i n g e (SD): I förskolerapporten kan vi se att de privata förskolorna har en högre nöjdhetsgrad på en rad punkter jämfört med våra kommunala förskolor. Man kan också se att de har betydligt mindre barngrupper. Det är självklart att vi ska motarbeta de oseriösa aktörerna. Därför lägger vi i Sverigedemokraterna också mer pengar på kontroll av de här verksamheterna än vad ni gör. Men det betyder inte att det finns anledning att motarbeta de aktörer som är fungerande och som sköter sig.

Varför vill ni försvåra för de aktörer som faktiskt sköter sig och som lyckas bedriva en bättre och mer uppskattad verksamhet än dem som du ansvarar för?

Anförande nr 67

Borgarrådet M a t t s s o n (V): Ordförande! Att barngrupperna är mindre på ett generellt plan hos fristående förskolor är inte så konstigt eftersom de generellt har mycket mer utbildad personal. Det är den förklaring jag får när jag flera gånger har ställt frågan.

Vi har varit inne på den här diskussionen många gånger tidigare, du och jag. Jag välkomnar att ni också vill satsa på tillsyn av privata aktörer. Men i ett fungerande valfrihetssystem kommer de bra fristående förskolorna att fortsätta leva, för föräldrarna kommer ju att söka sig till dem, tänker jag. Däremot måste vi som stad ta ansvar, precis som inom äldreomsorgen och andra områden. Om man inte får plats på den förskola man själv har önskat är det vi i staden som är ytterst ansvariga. Det är vi som säkrar platsen i förskolan, hos hemtjänsten eller i äldreomsorgen.

Anförande nr 68

N i k e Ö r b r i n k (KD): Ordförande! Förslaget i kväll handlar om att ändra riktlinjerna för ansökan och placering i Stockholms förskolor. Förslaget säger något, skulle jag vilja påstå, om hur det här styret och vi kristdemokrater skiljer oss åt i synen på valfrihet och på privata förskolor, för i förslaget ingår tyvärr att privata förskolor helt utesluts från systemet med garantiplatser. Det innebär i praktiken framför allt två dåliga saker. Det innebär dels att en tredjedel av Stockholms förskolor utesluts från systemet, dels att barn nu riskerar att hamna längre ifrån hemmet än vad de annars hade behövt.

Det här är något som förvaltningen också har pekat på: Det finns risker för barnets bästa. Barn i Stockholm ska inte vara pusselbitar att leka med i det här styrets rakt av knallröda pussel. För oss kristdemokrater är familjens rätt att själv bestämma alltid viktigast. Föräldrar vet, hör och häpna, bättre än rödgröna politiker vad som passar deras barn bäst. Risken med förslaget i kväll, som tål att återupprepas, är att barn placeras mot föräldrarnas vilja på en plats längre bort från hemmet endast för att förskolan ska vara kommunal. Så sätts inte barnets bästa i första hand.

Bifall till Kristdemokraternas reservation!

Anförande nr 69

Borgarrådet M a t t s s o n (V): Ordförande! Jag tycker att det är viktigt att vi håller oss till fakta i debatten. Föräldrars rätt att välja förskola kvarstår alltså. När man lyssnar på Nike Örbrink låter det som att vi kommer att tvångsplacera barn och säga: Jag kommer att bestämma att ditt barn ska gå där, och ditt barn ska gå där! Så är inte fallet. Föräldrar kommer att fortsätta att välja förskolor. Man får rangordna från ett till fem. Men om man inte får plats på någon av dem kommer vi att ordna en plats i våra kommunala, välfungerande förskolor. Det är det som detta handlar om.

När det handlar om barns bästa tycker jag att barns bästa är att man till exempel inte tvingas ha sina barn på en förskola som har barnsäkerhetsbrister, där grunden är trasig och så vidare. Det förekommer inte på våra kommunala förskolor. Jag tycker att vi ska hålla oss till sanningen.

Anförande nr 70

N i k e Ö r b r i n k (KD): Frågan handlar framför allt om att ni utesluter en tredjedel av Stockholms förskolor utan någon vidare motivering. Varför anser ni att en förskola bara för att den drivs kommunalt per automatik alltid är bättre än en som drivs privat? Jag tycker att man kan vara av den uppfattningen, men då ska man i alla fall

rimligtvis kunna motivera varför så många som en tredjedel av Stockholms förskolor ska uteslutas ur systemet.

Jag hade kunnat förstå om det vore en enskild förskola som man kände inte levde upp till de kvalitetskrav man har, men det ska den ju göra alldeles oavsett detta. Men ni utesluter nu bara i ett svep en tredjedel av förskolorna i Stockholms stad! Dessutom gör ni det trots att ni är högst medvetna om den risk det innebär för att barn placeras på en skola som ligger längre bort från hemmet, längre bort från föräldrarna och längre bort från barnens anknytningsplats än vad som annars skulle kunna vara fallet. Det tycker jag är dålig politik.

Anförande nr 71

Å s a N i l s s o n S ö d e r s t r ö m (L): Ordförande, ledamöter och åhörare! Vi liberaler kämpar alltid för att alla barn, helt oavsett bakgrund, ska ha samma chans att lyckas i livet. Det börjar i förskolan. Därför välkomnar vi förslaget till nya placeringsriktlinjer och att det förflyttar fokus från kraven på vårdnadshavaren till barnens rätt till förskola. Vi vet att förskolan spelar en avgörande roll för barnens framtid, särskilt för de barn som har det sämre hemma.

Vi ser också positivt på att staden höjer ambitionsnivån när det gäller den uppsökande verksamheten. Men här är det superviktigt att vi inte fastnar i fina ord. Vi ser ju, och har sett i många år, att flera stadsdelar på olika sätt jobbar med det här. Men de måste jobba både hårdare och smartare för att öka både närvaron och inskrivningsgraden, för i dag vet vi faktiskt nästan ingenting om vilka åtgärder som funkar bäst.

Självklart har vi också invändningar – vi är ju i opposition, och vi är liberaler! Som liberaler står vi upp för valfriheten. Att utesluta en tredjedel av förskolorna från systemet är inte rimligt. Det är inte heller att sätta barnens bästa i centrum. Varje familj måste ha rätten att utifrån sina egna värderingar, utifrån sina behov, utifrån var arbetsplatsen finns, utifrån närhet och utifrån pedagogik kunna välja förskola. Det har de också, som Alexandra sa tidigare, men inte heller i detta fall ska vi utesluta en tredjedel av skolorna. Det kommer att göra det sämre för valfriheten och för barnen.

Anförande nr 72

Borgarrådet M a t t s o n (V): Ordförande! Tack, Åsa, för att ni delar vår bild av att barns rätt till utbildning är grundläggande och att vi behöver se till vad som är bäst för barnen i stället för att lägga oss i vad deras föräldrar gör, vad de har råd att betala och så vidare!

Det är viktigt att återigen påminna om att valfriheten alltså kvarstår. Föräldrar kommer att kunna fortsätta välja, och jag är ganska säker på att man kommer att få något av sina första fem alternativ. Det vi står inför nu är nämligen att vi har tusentals, över 5 000, platser i överkapacitet runt om i staden, både i våra egna och i fristående förskolor. Jag är därför inte så orolig för att man kommer att behöva resa flera mil till en förskola. Det är inte det vi hör, utan vi har tvärtom otroligt stora problem med att vi lägger mer pengar på hyra och tomma lokaler än på pedagoger och barn.

Det finns dock en viktig fråga när det gäller valfrihetssystemet som jag skulle vilja ställa till er: Hur ska vi göra om man har kvar de fristående aktörerna? Då ska barn alltså fortsätta att kunna bli placerade på en av de här skandalförskolorna, som du och jag har stängt i förskolenämnden. Det är konsekvensen.

Anförande nr 73

Å s a N i l s s o n S ö d e r s t r ö m (L): Nej, de skolor som är skitskolor och som inte uppfyller kraven ska stängas! Där ska det inte vara några barn över huvud taget. Det trodde jag att du och jag var överens om. De ska inte finnas kvar. Det finns ju också kommunala skolor som ingen är så intresserad av att gå på. Om man befinner sig i en situation där man inte har fått sin önskan om placering uppfylld är det väl ändå bättre att man har möjligheten att få något som ligger hyfsat nära. Det tycker i alla fall jag.

Anförande nr 74

I s m a i l A l i (C): Ordförande, fullmäktige och åhörare! I staden bygger vi framtiden genom att ge barnen en stark start i förskolan. Vi ser positivt på flera delar av de nya riktlinjerna, särskilt de som gäller att alla barn ska erbjudas en plats och att uppsökande verksamhet inleds redan vid tvåårsåldern. Det stärker barnperspektivet och ger föräldrar och familjer det stöd de behöver, och det öppnar dörren för att fler barn i tidig ålder ska få uppleva gemenskapen, tryggheten och lärandet i förskolan.

De nya riktlinjerna medför även förändringar baserat på ansökan och placering i förskola. Enligt förslaget ska garantiplatsen framöver endast gälla kommunala förskolor, vilket kan minska systemets likvärdighet. Staden samarbetar i nuläget med 220 enskilda huvudmän, och dessa omfattar omkring 230 fristående förskolor och 18 enskilt bedrivna pedagogiska omsorgsenheter. Dessa aktörer utgör en viktig del av stadens förskoleutbud och bidrar till både mångfalden och möjligheten att upprätthålla garantiplatsen inom en rimlig tid.

Om förslaget genomförs riskerar stadens möjligheter att uppfylla förskolegarantin inom rimlig tid att försämrats. Ett system som utesluter dessa aktörer minskar flexibiliteten och försvårar en effektiv hantering av garantin, särskilt i områden med ett begränsat antal kommunala platser. Centerpartiet anser att barnets bästa alltid ska stå i centrum. Garantiplatsen bör därför omfatta både kommunala och fristående förskolor för att säkerställa en likvärdig tillgång och ge varje barn en trygg och utvecklande start i livet.

Bifall Centerpartiets reservation i kommunstyrelsen!

Anförande nr 75

L i n n é a V i n g e (SD): Med de här riktlinjerna vill vänsterstyret inte bara erbjuda förskola för illegala invandrare utan också inskränka familjernas valfrihet och barnens möjlighet att få en förskoleplats nära hemmet genom att ge de kommunala förskolorna monopol på garantiplatserna.

Förskoleförvaltningen varnar tydligt för konsekvenserna av detta. De säger att förslaget riskerar att leda till mindre hållbara placeringar och längre avstånd mellan hem och förskola, vilket i sin tur leder till fler byten av förskola och därmed nya inskolningar, ny personal och barn som skiljs åt från sina vänner. Det här står i direkt motsättning till barns behov av trygghet och kontinuitet under de tidiga åren. Enligt förvaltningen riskerar förslaget dessutom att strida mot principen om barnets bästa.

Vänsterstyret visar återigen att den ideologiska striden mot dagmammor, mot föräldrakooperativ och mot fristående förskolor går före barnens rätt till en trygg och stabil vardag. Vi menar, precis som förskoleförvaltningen, att det här riskerar att få väldigt allvarliga konsekvenser.

Därför vill jag yrka bifall till Sverigedemokraternas reservation i kommunstyrelsen, som i första hand innebär en återremiss.

Anförande nr 76

Å s a N i l s s o n S ö d e r s t r ö m (L): Herr ordförande! Jag hör att du pratar om illegala invandrare, Linnéa. Jag tycker att det är ett väldigt otrevligt språkbruk, speciellt när vi pratar om barn i förskoleåldern. Tycker du att barn i Sverige ska behandlas olika av samhället beroende på vad deras föräldrar har fattat för beslut?

Anförande nr 77

L i n n é a V i n g e (SD): Jag vet inte riktigt vad du vill benämna det som, men personer som vistas illegalt i Sverige är ju per definition illegala invandrare. Om barnens föräldrar befinner sig i Sverige illegalt ska de återvända hem. Då ska de inte ha barn i förskola i Stockholm.

Anförande nr 78

S a r a G r o l a n d e r (MP): Ordförande och ledamöter! Barns rätt till förskola snarare än vårdnadshavarens rätt till omsorg – i och med det här beslutet har vi en tydlig ändring av fokus. Vi utgår ifrån alla barns rätt att delta i förskolan. När vi säger alla barn menar vi precis det: alla barn, oavsett vilka deras vårdnadshavare är eller om avgiften har betalats i tid. Barn kan och ska inte drabbas av sina föräldrars handlingar. Det är inte rimligt, och här står vi tydligt på barnens sida.

Vi höjer också ambitionerna i det uppsökande arbetet och börjar redan vid två års ålder genom att erbjuda en plats i en förskola. Vi vet att det är otroligt viktigt för barns möjligheter att ta del av utbildningen både i förskolan och fortsatt i skolan.

Med det vill jag yrka bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 79

C e c i l i a H e r r s t r ö m (V): Ordförande, ledamöter och åhörare! Jag vill se ett Stockholm där alla invånare erbjuds samma förutsättningar i livet. Barn är också stockholmare och ska därför behandlas på ett likvärdigt sätt. De ska ha rätt till en bra start på sin långa vandring inom förskolans och skolans värld och rätt till en bra

verksamhet under sina år i förskolan. Våra barn behöver få tillgodogöra sig förskolans i många delar professionella verksamhet. Det är en verksamhet som förbereder dem på att börja förskoleklass och sedan gå vidare upp i grundskolan. Det handlar till exempel om den viktiga frågan om ett rikt svenskt språk men även om finmotoriska förmågor och förståelse för sociala spelregler och förväntningar.

Nästa viktiga steg är en bra övergång från förskola till förskoleklass. En hel del fungerar bra, men likväl har vi frågor att arbeta vidare med. Jag arbetar sedan 25 år i förskoleklass i Stockholm och ser varje år de problem som uppstår på grund av skillnader mellan de elever som har gått i förskola och dem som inte har gjort det. Det gäller speciellt när det handlar om svenska språket men även om andra nyttiga förmågor för att kunna tillgodogöra sig skolans utbildning.

För att motverka detta är det viktigt att våra barn har rätt till en plats i professionella, likvärdiga förskolor. Därför har vi i majoriteten i Stockholm satsat hårt på uppsökande verksamhet, något vi ser positiva resultat av bland annat i Järva. I de nya riktlinjerna spetsar vi till arbetet för ökad inskrivningsgrad, och vi vill lägga till översyn av verksamhet för att öka barnens närvaro i förskolan när de väl får en plats. En plats löser nämligen inte allt; barnen behöver också komma till förskolan för att ta del av dess verksamhet. Vi vill att alla ska kunna lita på att de ska få en garantiplats på närmaste kommunala förskola om de inte får plats på den förskola eller de förskolor de valt. Det ska vara en förskola som sätter barnen först oavsett vårdnadshavarnas levnadsvillkor och förutsättningar i livet, förutsättningar som inte är satta av barnen, utan av samhället och vårdnadshavarna.

Därför yrkar jag på att kommunfullmäktige beslutar enligt förslaget till nya riktlinjer för ansökan och placering i Stockholms förskolor.

Anförande nr 80

S o p h i a G r a n s w e d B a a t (M): Herr ordförande! Jag vill börja med att yrka bifall till Moderaternas förslag i kommunstyrelsen. Innan jag går in på vad som skiljer våra förslag åt vill jag säga att det är jättebra att man börjar med det uppsökande arbetet från två års ålder. Vi behöver verkligen öka inskrivningsgraden, framför allt i Järva och inte minst i Skärholmen, där vi ser att inskrivningsgraden har minskat de senaste två åren.

Men det finns skillnader i vårt förslag jämfört med det som majoriteten nu lägger fram. Den huvudsakliga konflikten består i att fristående förskolor inte längre ska erbjuda garantiplatser och att barn till föräldrar som inte har rätt att vistas i Sverige ändå ska kunna gå i Stockholms förskolor.

För det första sätter den rödgröna majoriteten sin ideologiska vilja att montera ned valfriheten framför Stockholmsfamiljernas bästa. Genom att utesluta 248 fristående verksamheter från garantisystemet riskerar majoriteten att tvinga barn till förskolor som ligger längre bort från hemmet. Det strider mot närhetsprincipen, och även förskoleförvaltningen säger att det kommer att leda till otrygga skolbyten. Fristående förskolor måste fortsätta att få bidra till garantin för att underlätta för Stockholmsföräldrarna att få ihop livspusslet.

För det andra ska inte Stockholms stad bidra till att förstärka det så kallade skuggsamhället. Att leva i Sverige utan laglig rätt och samtidigt erbjudas tillgång till olika välfärdstjänster, till exempel förskola, sänder dubbla signaler. Å ena sidan fattar en myndighet ett beslut om att en person ska lämna landet. Å andra sidan erbjuder Stockholms stad personens barn rätt till plats i förskolan. Det urholkar allmänhetens förtroende för politiken och välfärdssystemet. Det kan också upplevas som orättvist av de familjer som har fått avslagsbeslut och faktiskt lämnat landet när de nu ser att andra familjer kan ha sina barn i förskolan.

Jag håller dock med om att det är en svår fråga. Det här är jättekomplicerat, och det är jobbigt när det handlar om barn. Men vi måste upprätthålla det system som vi har i Sverige, och med det här beslutet gör majoriteten tyvärr tvärtom. Som jag nämnde i min replik är det inhumant mot barnen att låta dem påbörja en etablering i tron att de ska få stanna när man redan vet att familjen ska lämna landet.

Anförande nr 81

M a r i a L j u s l i n (V): Herr ordförande! Jag vill börja med att tacka borgarrådet Alexandra Mattsson för ett väldigt fint anförande i det här ärendet, som är oerhört viktigt. Jag är också stolt över ärendet. Barnrättsfrågorna ligger mig väldigt varmt om hjärtat, och det var också de som tog mig in i politiken.

För mig handlade det om en situation där vi hade knökfulla förskolor och ingen kommunal skola i vårt område. De knökfulla förskolorna gjorde att vi inte hade någon plats. Till slut uppstod helt enkelt en öppning: en förskola som drevs med koppling till scientologerna. Men i och med att förskolan fanns i Stockholms stads förskolekö när den nuvarande oppositionen var i majoritet kunde vi inte tacka nej till den. Om vi gjorde det skulle vi förlora vår plats, vilket var ganska vansinnigt. Men vi tackade ändå nej. Vi förlorade platsen, och vi stod ut med att vänta ett tag till för att få plats på en ytterst kompetent och bra förskola, en kommunal förskola.

Vi i majoriteten driver en annan politik – en politik för alla barn, oavsett stadsdel, oavsett förutsättningar och oavsett föräldrars situation. Det här är också en satsning som genomsyras av barnrättsperspektivet, någonting som jag verkligen känner mig väldigt stolt över. Det här ger förutsättningar för både ökad jämlikhet och minskade klyftor i staden.

Jag tänker också på det uppsökande arbetet, som vi verkligen satsade på redan tidigt, och nu också från två års ålder. Det är någonting som vi har behövt göra länge. I vissa områden är det många barn som går i förskolan, till exempel i min stadsdel Hägersten-Älvsjö. Men vi har också områden där det är väldigt låg inskrivningsgrad, och det är det som detta arbete kommer att skapa förutsättningar för att ändra på. Det handlar om att nå fler barn. Detta är helt enkelt en satsning för alla barn, oavsett förutsättningar.

Med det yrkar jag bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 82

E w a C a r l s s o n H a l l b e r g (S): Ordförande, ledamöter och åhörare! Med de nya riktlinjer som vi nu fattar beslut om sätter vi barnens behov först. Vi satsar på

att inskrivningsgraden ska öka och att vårdnadshavare kontaktas redan när barnet är två år mot som tidigare från tre års ålder.

Vi har den senaste tiden sett exempel på privata förskolor som sparat in på mat till barnen och andra tokigheter för att kunna ta ut stora vinster. Det här måste stoppas. Vi ska inte ha dåliga förskolor som lever på garantiplatser. Alla stadens förskolor ska vara bra förskolor där barnens bästa sätts främst.

Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

§ 18 Inrättande av biotopskyddsområde Skönstavik i Farsta stadsdelsnämndsområde

§ 19 Inrättande av biotopskyddsområde Nockebyhov i Bromma stadsdelsnämndsområde

§ 20 Inrättande av biotopskyddsområde Vårberg i Skärholmens stadsdelsnämndsområde

Anförande nr 83

Borgarrådet V a l e s k o g (S): Ordförande och fullmäktige! Biotopskyddsområden är en skyddsform som används för små mark- och vattenområden och värdefulla livsmiljöer för hotade djur och växtarter eller områden som av andra skäl är särskilt skyddsvärda. Syftet med ett sådant här område är att skydda biotoper och att långsiktigt bevara och utveckla naturmiljöer som har särskilt stort värde för djur- och växtarter.

För att en kommun ska kunna besluta om att ett område ska utgöra ett biotopskyddsområde måste området utgöras av någon av de 30-tal biotoptyper som är listade i en förordning om områdesskydd enligt miljöbalken. Ett biotopskyddsområde är normalt mellan 2 och 20 hektar stort. Kommunen eller myndigheten som har bildat ett biotopskyddsområde får vidta de åtgärder som behövs för att vårda området. Skyddet innebär att man inom ett biotopskyddsområde inte får bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som kan skada naturmiljön. Om det finns särskilda skäl kan kommunen ge dispens från förbudet, och åtgärder eller verksamheter som inte skadar naturmiljön är följaktligen inte heller förbjudna.

Det första området, som heter Skönstavik, i Farsta är cirka 2,7 hektar stort. Det utgör ett biotopskyddsområde för mark med mycket gamla träd. Syftet är att bevara och utveckla de naturvärden och den biologiska mångfald som är knutna till mark med mycket gamla träd. Det handlar om många gamla lövträd, mest ek, som växer i området. Det finns ett tiotal väldigt stora och fina jätteekar. Skönstavik har en viktig funktion inom stadens gröna infrastruktur för arter knutna till ädellövskog och barrskog men även för fladdermöss och groddjur. Skönstavik ligger i en spridningskorridor av det regionala värdenätverket för skalbaggar knutna till ädellövträd och ädellövskog och utgör ett viktigt område för det kommunala nätverket för ädellöv.

Det andra området är Nockebyhov i Bromma, som omfattar 4,9 hektar och omfattar delar av Rimiparken och Gubbkärsskogen, som sträcker sig längs Mälarstranden i Nockebyhov. I den östra delen finns ett flertal gamla ekar, och i västra delen växer gamla tallar i en morän- och hållmarksmiljö. I Ekdatabasen har området värdeklass 2. Nockebyhov har en viktig funktion inom stadens blågröna infrastruktur för arter knutna till ädellövskog och barrskog men även för fladdermöss och groddjur. Området ingår i en spridningszon i stadens ekologiskt särskilt betydelsefulla områden. Området ingår i två regionala värdenätverk och har därmed betydelse för arter knutna till både ädellöv och barrskog.

Slutligen har vi biotopskyddsområdet Vårberg, som omfattar 2,8 hektar och utgörs av en hasselrik ädellövskog som domineras av ek och stora hasselbuketter. Det finns

många lövträd, även här mest ek. Men det finns även gott om så kallade efterträdare som säkrar framtida ekbestånd. Området bedöms ha en lång kontinuitet av ädla lövträd och hassel. I Ekdaten har området värdeklass 1. Här finns tre jätteekar registrerade. Områdets ekar utgör en viktig länk i det regionala eksambandet som knyter ihop ekmiljöerna i Gömmarens naturreservat med ekmiljöerna i Sätterskogens naturreservat. Föreslaget biotopskyddsområde ingår i Västerholmsparken, som utgör en stadsdelspark med ett flertal olika kvaliteter och funktioner. Det finns kvaliteter som en grön oas, naturlek och en fin rofylldhet. Området bjuder också på en storslagen utsikt över kringliggande landskap och angränsar till skola, idrottsplats, lekplats och öppna parker. Det används både för naturlek och rofyllda promenader. Här finns också en del fornlämningar.

Med dessa ord yrkar jag bifall till samtliga tre ärenden som nu är föremål för beslut.

Anförande nr 84

Cecilia Obermüller (MP): Herr ordförande, fullmäktige och åhörare! Nu handlar det om biotopskyddsområden. Det är en fråga som Miljöpartiet har drivit hårt i ett antal år. Låt mig därför med stor glädje konstatera att vi i kväll kan rösta ja till kommunstyrelsens förslag till beslut och bifalla inrättandet av ytterligare tre biotopskyddsområden. Det här är väldigt trevligt!

Som borgarrådet Valeskog sa syftar biotopskyddsområden till att bevara höga naturvärden och biologisk mångfald för framtiden. Det är små naturområden på 2–20 hektar. Det här är ett sätt att bevara pärlorna, alltså naturpärlorna, som vi har i staden – ett slags mininaturreservat.

I kväll har vi tre ärenden. Det första är Skönstavik i Farsta på 2,7 hektar med gamla träd och tillgång till strand vid Drevviken. Det är uppdelat i lite olika delområden med ekar och andra ädellövträd och äldre tallar. Det är ett kärnområde i ESBO – ekologiskt särskilt skyddsvärda biologiska områden. Det andra är Nockebyhov på 4,9 hektar, också det med ädellövskog och gamla träd längs hela stranden nedanför Nockebyhov, där vi kan skydda mycket av fladdermöss och groddjur. Det tredje är Vårberg på 2,8 hektar, med hassellundar och gamla ekar i Skärholmen. Det utgör ett viktigt samband mellan Gömmarens och Skärholmens naturreservat.

Det här är bara några av alla de områden vi har framför oss att besluta om och som vi delvis också redan har beslutat om för att inrätta både naturreservat och dessa biotopskyddsområden.

Det är med stor glädje vi yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut!

Anförande nr 85

Björn Ljung (L): Herr ordförande, fullmäktige och åhörare! Jag satt och skrev det här som alla kommer att läsa så noggrant, nämligen budgetreservationstexter, så jag hann nästan inte hit i tid.

Vad är då ett sådant här nytt uttryck värt? Själv har jag undrat lite grann hur det kommer sig att man tar fram sådana här nya uttryck. Varför kan man i stället inte säga

att vi gör ett naturreservat – ett naturreservat där kommunen står för skötselplaner och har ett särskilt ansvar?

Jag mötte en kommunfullmäktigeledamot i dag på förmiddagen, och jag såg just Curre Hansson här. Vi råkade mötas på Hemköp i Sköndal. Då hade jag varit ute och gjort en vandring i Flatenområdet. Det är ett naturreservat. Nackareservatet är ett naturreservat. Det blev det först när det var moderatstyre i Nacka. Det är det ju ofta, men det var också ett moderat finansborgarråd här i Stockholm, nämligen Sten Nordin. I folkmun har man sedan 60-talet pratat om Nackareservatet som Nackareservatet, men det var inget reservat.

Därför är biotopskyddsområden ett uttryck som man verkligen kan fundera över eftersom det nog är ganska svårt för folk i gemen att förstå vad det är. Det är alldeles utmärkt när det används på det här sättet. Vi kommer så småningom till ett förslag om biotopskyddsområde i Vinterviken, och det kommer vi däremot att vara betydligt mer tveksamma till därför att det omfattar fel områden. Det allra minsta biotopskyddsområdet är det vi har pratat om i Olovslund i Bromma. Det är precis så jag tycker att man ska använda dem. Men biotopskyddsområden och naturreservat är väldigt, väldigt bra och ingenting man borde vara annat än positiv till.

Bifall till förslaget!

Anförande nr 86

C e c i l i a O b e r m ü l l e r (L): Det finns något som heter miljöbalken, och där har vi många verktyg. Där finns verktyget biotopskyddsområde. Jag tycker att det var en skam att inte Stockholm hade några som helst biotopskyddsområden – huvudstaden i Sverige, med så många pärlor av naturmark! Självfallet ska man använda alla de verktyg som finns i verktygslådan. Biotopskyddsområden har inrättats i många andra kommuner, men icke i Stockholm, så det var verkligen på tiden att vi inrättade biotopskyddsområden. Det är just naturpärlorna som ska sparas och skyddas på samma sätt som när man gör naturreservat. Men naturreservat är helt enkelt större områden, och det är inte lämpligt att inrätta naturreservat för så pass små områden.

Men det var i alla fall kul att ni är positiva. Det är tråkigt och också rätt obegripligt att Sverigedemokraterna är negativa till detta.

Anförande nr 87

B j ö r n L j u n g (L): Ordförande, fullmäktige och åhörare! När jag använder min verktygslåda brukar jag använda rätt verktyg till rätt grejer. Det tycker jag att man ska göra. Olovslund är perfekt, med salamandrarna och grodynglen där. Det är jättebra att vi skyddar det. Jag anser att de här biotopskyddsområdena ska vara mycket mer begränsade områden, där det verkligen är skyddsvärt.

Man kanske också ska använda naturreservaten på ett bättre sätt. Jag tycker att man i det ärende som kommer sedan, om Vinterviken, skulle ha gjort detta till ett naturreservat i stället. Det har vi föreslagit om inte ända sedan hedenhös så åtminstone sedan början av 90-talet.

Det här är bra, men jag tycker att man ska använda det för precis vad det ska vara till för, nämligen nyckelbiotoper.

Anförande nr 88

A i d i n Z a n d i a n (V): Ordförande! Jag ska fatta mig kort. Som någon som har engagerat sig i över tio år i olika former inom bostadspolitik och stadsbyggnadsfrågor är det kanske ingen högoddsare att jag har en liten fäbless för byggande och stora stadsutvecklingsprojekt. Men man kan ha flera tankar i huvudet samtidigt. Att skydda mycket gamla träd i Skönstavik och Nockeby och hassellundar och lövskog i Vårberg innebär inte att säga nej till utveckling; tvärtom åstadkommer man utveckling med eftertanke. Det är något som jag också går igång på.

Vi får en stad som är grönare, friskare och mer attraktiv för både människor och fladdermöss. Biotopskyddet skyddar dessa relativt unika miljöer med höga ekologiska värden för all framtid. Jag kan inget annat än att säga: Grattis Stockholm, nu får ni biotopskyddsområde Skönstavik, Nockeby och Vårberg!

Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag i alla tre av dessa ärenden.

Anförande nr 89

O r d f ö r a n d e n : Eftersom det i något inlägg framstod som att något parti inte är med på det här vill jag påpeka att detta är ett enigt ärende från kommunstyrelsen.

Anförande nr 90

R o s e - M a r i e R o o t h (V): Det var länge sedan jag stod i den här pulpeten. Vad fint att se er igen! Som ersättare är man inte här så ofta. Jag vill också yrka bifall till samtliga förslag till biotopområden i samtliga ärenden, både i Bromma, Nockebyhov, Skönstavik och Vårberg.

I dag har vi mer kunskap än förr. Om vi använder den klokt, som i förslaget, kan vi ta ansvar för vår påverkan på miljö och klimat. Som gammal bostadspolitiker vill jag säga att varje gran förtjänar artskydd. Men med den skogsförvaltning vi har i Sverige i dag är det ofta i stadens omgivningar och parker och på planlagd mark som vi kan uppleva och bevara riktigt gamla träd och riktigt gammal kulturmark. I det sammanhang av arter och träd som de här gamla träden i speciellt Nockebyhov ingår i kan vi utöka kunskap och skydd och bidra till att området som helhet bevaras.

Stadsdelsnämnden i mitt område, Bromma, föreslår även att närliggande idrotts- och parkmark ingår i ett sammanhängande stråk av naturmark utmed strandlinjen. Den klassificeringen ger förvaltningen huvudmannaskap, och man kan göra naturvårdande insatser.

Bifall till kommunstyrelsens förslag om biotopskydd i Nockebyhov i Bromma, i Skönstavik och i Vårberg!

§ 21 Avtackning

Anförande nr 91

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande, fullmäktige och Clara! I dag vill jag å kommunstyrelsens och mina egna vägnar rikta ett varmt och hjärtligt tack till dig, Clara, för din tid som gruppledare och för dina många år här i fullmäktigesalen.

Vi har arbetat länge tillsammans, i elva år, här i huset. Många är de ärenden vi har hanterat. De har varit stora, de har varit små och de har varit enkla och lite mindre enkla. Jag har verkligen uppskattat ditt driv, din skärpa och din vilja att hitta lösningar som hela tiden för arbetet framåt.

Jag har alltid haft en tillit till att det vi kommit överens om också har hållit över tid. Du har stått vid dina ord. Det är en egenskap som jag uppskattar och som jag minns och kommer att minnas. Apropos minne är det något som du verkligen har! Det kan inte ha undgått någon i den här salen. Du har gång på gång visat att du minns varenda detalj, varje beslut och varje siffra. Jag tror att du till och med ibland har bättre kontroll än protokollen. Det som framför allt utmärker dig som politiker är dock ditt otroliga engagemang, ditt patos, för stockholmarna, för rättvisan och för att göra samhället lite bättre varje dag.

Jag har letat fram den första debatt du hade som nyvalt äldre- och personalborgarråd här i salen; du minns säkert vad den handlade om! Du hade just skrivit en debattartikel i Svenska Dagbladet om LOV i hemtjänsten, och du fick en enkel fråga om hemtjänstens organisering. Redan då stod det klart för alla i den här salen att du var en skicklig och tydlig debattör. Du var trygg och påläst i den fråga du debatterade och debatterade med stor respekt både för de äldre, för personalen och för din meddebattör. Så ska en god debatt i den här salen föras.

Så har det fortsatt. Du tvekar aldrig att ta en debatt. Du står upp för dina idéer. Du svarar ärligt och rakt. Och du kräver samma ärlighet tillbaka, med all rätt. Det har gett tyngd åt samtalen här, och det har gjort oss alla lite bättre. Vi är alla på tårna.

Så tack Clara, för de här åren! Du har lämnat avtryck både i Rådssalen och i staden, och det kommer att bestå. Ditt engagemang, din kunskap och din enorma arbetskapacitet kommer att saknas. Men du inspirerar också dem som kommer att fortsätta arbetet. Jag önskar dig stort lycka till med det som väntar framöver. Med din erfarenhet, din klokskap och ditt hjärta är jag övertygad om att du kommer att göra lika stor skillnad där som du har gjort här. Tack, Clara!

Anförande nr 92

Borgarrådet F j e l l n e r (M): Jag satt i förmiddags och funderade på vad jag vill säga till just dig, Clara. Lustigt nog var det första ord som dök upp i mitt huvud ordet ”lagom”. För är det någonting som jag har lärt mig om dig, Clara, under de här tre åren som jag har tampats med dig är det att du inte är lagom. Du är väldigt mycket människa; du är inte lagom mycket människa. Du är väldigt mycket! Men är det något du är så är det att du är en riktig människa. Du är inte formstöpt. Jag är säker på att det inte görs formar som är som Clara. Det gör givetvis att det skaver ibland. Men du är

inte ytterligare en färglös och tråkig politiker, som det faktiskt finns en del av – men ingen i det här salen, givetvis!

Politik för dig är inte bara viktigt, utan det är verkligen på riktigt. Det är inte bara teoretiskt. När vi möts här i debatterna är det inte bara någon seminarieövning. Det är verkligen på riktigt, på blodigt allvar. Jag tror att det är så för att du hämtar ditt engagemang ur verkligheten, inte sällan ur din egen. Jag, och säkert flera med mig i den här salen, har åtminstone till del lärt känna dig genom den här talarstolen. Vi har fått höra om din uppväxt, platser du har bott på, din familj, barn och saker du har upplevt och hur det formar vad du står för och vill driva här. Jag tror att det är därför du har ett så stort engagemang och ibland även ett högt tonläge. Det beror på att du tar dig an alla frågor, även de stora och de små som just är på riktigt. Och det gör nog bara en riktig människa.

Som moderat kan jag givetvis inte stå här och hylla den politik som du som stridbar vänsterpartist har bedrivit i den här salen. Det skulle inte vara på riktigt. Men jag kan däremot med säkerhet och på riktigt säga att politiken i Stockholm blir lite gråare och tråkigare utan dig. Och de här fullmäktigemötena kommer att kännas lite längre och lite tristare. När jag då, om något år, känner just så – då kommer jag att tänka på dig, Clara. Och håll i dig nu, för vet du vad – då kommer jag att sakna dig.

Anförande nr 93

Borgarrådet S t r ö m g r e n (MP): Ordförande! Kära Clara! Jag står här som representant för Miljöpartiet och Åsa Lindhagen som inte kan vara här – men också som en vän. Vi har hört många ord om dig, och ord kan ju inte i sin helhet beskriva en människa och allra minst dig. Men jag vill ändå göra ett försök.

Som vi har hört tidigare finns det människor i politiken som gör avtryck långt bortom det som sägs i den här salen, detta genom sitt sätt att vara, genom de frågor som du har lyft och genom att stå bakom de ord du säger. Man har aldrig trott att det du säger i den här salen eller i andra sammanhang inte är någonting som du står för som människa. Det har funnits väldigt mycket människa i det som du har sagt också, och att det finns en människa bakom alla ord du har sagt har alltid varit en trygghet och någonting som jag har sett upp till hos dig.

Du har stått för ett stort engagemang, både ideologiskt tydligt och djupt mänskligt. Du har, inte minst i den här salen, påmint oss om att politik handlar om människor, om rätten till en bostad, om rätten till trygghet i vardagen och om vårt arbete för ett samhälle som håller ihop. Jag tror inte att någon har missat den skärpa, energi och retoriska förmåga som du har bidragit med när du har stått här framme och som åtminstone jag har sett upp. Du har ett patos och en beryktad, ibland fruktad, förmåga att föra fram ett budskap. Det kommer jag personligen att sakna, och som vi har hört är det många med mig som kommer att sakna det.

Stockholm är en mer rättvis och omtänksam stad tack vare ditt arbete. Vi som har fått vara dina kollegor har tack vare dig och din inspiration både blivit klokare och har fått ytterligare lite mer jävlar anamma – det kanske man inte får säga här – och en envishet och vilja att göra det där lilla extra för att stå upp för det vi tror på.

Från en kollega och vän: Tack för din kraft, ditt mod och din mänsklighet och lycka till med allt som väntar framöver! Jag är säker på att du kommer att fortsätta att göra den här världen lite bättre och lite mer rättvis, oavsett var du befinner dig!

Anförande nr 94

Borgarrådet Jönsson (L): Ordförande! Kära Clara – jag kommer att få anledning att återkomma på din avtackning på torsdag, och därför kommer jag att hålla ett lite kortare anförande denna gång.

Jag vill inleda med att konstatera att Clara och jag har förvånansvärt mycket gemensamt. En sak – fast jag vet inte om det egentligen är något gemensamt – är att min morfar var kommunist och har ett helt eget kapitel i den spännande boken av C.O. Hermansson, *Kommunister 2: en intervjubok* från 1980. Den kan ni läsa; den är mycket intressant! Han lämnade sedan mycket av den kommunistiska tron men fortsatte ändå att vara engagerad i Vänsterpartiet fram till sin död. Det är möjligen den kopplingen som finns.

Förutom detta har vi annat gemensamt, för vi är båda väldigt intresserade av deckare. När jag fick reda på din avgång, Clara, var det första jag gjorde att skicka ett sms till dig: Vem ska nu ge mig tips på olika deckare när vi har tråkigt på fullmäktige? Men du kanske kan titta på webb-tv så kan vi fortsätta denna tradition även efter att du har lämnat denna sal.

Det vi liberaler och framför allt jag själv har uppskattat med dig är att du alltid är oerhört påläst. Det är till och med så att jag själv, som känner att jag är en ganska påläst person, ofta är ganska rädd för att debattera just med dig, eftersom du har koll även på detaljer som jag själv inte har uppfattat existerar. Detta tycker jag är någonting som vi andra borde dra lärdom av: Är man engagerad i politik, oavsett politisk inriktning, ska man sätta sig in i frågorna. Man ska vara påläst, och man ska fatta vad det får för konsekvenser längst ut, längst ned hos den individ som möter vår välfärd eller som jobbar i välfärden.

Jag vill därför tacka dig för ditt stora hjärta och för att du alltid har varit engagerad i dem som behöver ha någonstans att bo, likt min morfar som vid många tillfällen – som det beskrivs i det här kapitlet – var tvungen att fly från sitt hus för att de inte kunde betala hyran, för dem som jobbar och sliter på golvet i vår välfärd och inte minst för alla dem som liksom du och jag bor i utsatta områden i vår stad. Stort tack för det!

(Ordföranden: Den dagen en folkpartist tycker att någon annan är mer påläst har man nått långt, Clara! Det är fantastiskt!)

Anförande nr 95

Jonas Nadebo (C): Ordförande! Jag vill också passa på att säga tack till Clara. Efter många år i Stockholms absoluta politiska toppskikt har du nu valt att sluta. Det är väl sällan, eller kanske rentav aldrig, som du och jag har varit överens rent politiskt, men jag har haft stor respekt för dina insatser och framför allt för det enorma engagemang som du alltid visar i alla frågor.

Vad ska jag då prata om när jag tackar av Clara? En sak som kanske inte alla vet är att jag och Clara pluggade tillsammans ett tag på Stockholms universitet när vi läste sociologi – jag läste personalvetarprogrammet och du fristående kurser, tror jag. Någonstans där möttes våra vägar, och jag vet inte om det var jag eller någon av mina kompisar som gav dig tillnamnet Attack-Clara för att du alltid attackerade våra lärare, som redan från början, eftersom det här var sociologi, var extremt röda. Jag kunde aldrig förstå vem den där tjejen var som liksom tog ett ännu värre perspektiv på den här frågan. Men det var alltså du, och jag förstod efter ett tag att du också ingick i Ung Vänsters förbundsstyrelse vid den tiden – jaha! Jag tror nog att även några av oss här i fullmäktigesalen har fått lära känna just attackdelen av din personlighet, och jag kan, precis som Jan, erkänna att jag ibland har undrat om jag ska begära replik – och jag ska erkänna att jag inte alltid har gjort det.

Samtidigt vill jag säga att du alltid har klarat av att skilja på sak och person. Du har varit tuff i debatten, men det har alltid funnits en människa där bakom. Det har jag alltid uppskattat, för det är så vi ska bemöta varandra både här i salen och här i huset. Jag hoppas att du tänker på det här tillnamnet som ett slags erkännande, för du är faktiskt en av de vassaste politiker vi har i den här staden. Du kommer att lämna ett tomrum efter dig.

Tack och lycka till med allt som du tar dig för i framtiden – det kommer bli toppen, det med!

Anförande nr 96

N i k e Ö r b r i n k (KD): Clara, även jag vill börja med att instämma i vad som sagts om din otroliga retoriska skicklighet. När Erik Slottner var gruppleddare under den förra mandatperioden och man blev uppskickad för att ta debatten brukade jag fråga honom: Vad gör jag om Clara begär replik?

Clara, i kväll har det blivit dags att tacka av dig som borgarråd i denna fullmäktigesal som onekligen kommer att kännas tystare och mycket tråkigare framöver. Det är kanske ett av Claras tydligaste signum i den här salen att hon hörs, och det märks framför allt att hon bryr sig, både om de stora frågorna och om de små. Det beundrar jag verkligen.

Ingen kan ha undgått att Claras enorma engagemang oavsett det gäller äldreomsorg, skola, brandförsvaret, bostäder eller, för dem som var här tidigare under kvällen, till och med bredbandet. Clara har verkligen ett enormt engagemang för alla de frågor som hon har tagit sig an och kämpat för. Jag skulle vilja påstå att det egentligen inte främst har inneburit livliga debatter för oss i den här salen, utan det har framför allt inneburit att alla olika förvaltningar och delar av staden, stora som små, som Clara har varit ansvarig för har kunnat känna sig trygga med att det har funnits någon som faktiskt genuint ser dem – någon som lyfter dem i debatten, någon som sätter ljus på deras viktiga arbete, någon som bryr sig om dem.

Alla beslut vi tar, stora som små, förtjänar verkligen sitt engagemang och sin diskussion, och det har du verkligen alltid bidragit med. Jag är övertygad om att tack

vare Claras engagemang har perspektiv som aldrig annars hade tagit plats fått en plats och människor som annars kanske inte skulle ha hörts har faktiskt fått en röst.

Det har varit otroligt roligt och lärorikt och, skulle jag vilja påstå, till och med äventyrligt att få debattera mot dig genom åren, Clara. Jag hoppas verkligen att vi i något sammanhang, kanske över en öl längre upp på gatan, får chansen att göra det igen.

Anförande nr 97

O r d f ö r a n d e n : Innan vi ger ordet till Clara vill jag uppmärksamma att vi i salen också har sällskap av Claras efterträdare Deniz Butros. Att ett nytt borgarråd har valts är också en stor händelse.

Anförande nr 98

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Ordförande! Det här är så otroligt omvälvande – tack så hemskt mycket för de fina orden! Jag är jättedålig på att ta emot beröm, men det här värmer rakt in i hjärtat.

Det är 15 år sedan jag satte min fot i Stadshuset för första gången. Det var i egenskap av ersättare och sedan ledamot i exploateringsnämnden. Från 2014 och framåt har jag alltså varit borgarråd i både majoritet och opposition. Under de här åren har jag haft förmånen att träffa och jobba med så otroligt fina, kloka, engagerade och drivna människor, och eftersom det här kanske är det närmaste ett Grammis- eller Oscarstal jag någonsin kommer att komma här i livet tänkte jag passa på att tacka några av er.

Tjänstemännen – jag ser till exempel att Anders Kindberg från fastighetskontoret sitter här, represent! – min fantastiska fullmäktigegrupp och den fina majoritet som jag har haft förmånen att ingå i kommer jag att få tillfälle att tacka lite djupare senare, så i kväll tänkte jag därför ta tillfället i akt att särskilt tacka några av er i oppositionen.

Jan Jönsson! Bortsett från deckare och krim och så vidare tror jag att du vet hur mycket jag uppskattar dig både som person och politiker. Du får självklart höra av dig med serietips till mig, och jag ska skicka några tillbaka. Just nu är jag väldigt inne på Sydkorea, men det kan vi ta senare.

Dennis Wedin! Tack för alla roliga, stundtals hårda men alltid sjysta debatter i kommunfullmäktige! Jag skäms inte att säga det: Du ägde mig fullständigt på den Super Wednesday-debatt som du och jag var med på i Almedalen. Den var tokig, den var konstig, men du var verkligen otroligt rolig. Bra jobbat!

Nike Örbrink! Tack för att du är så himla rolig! Du har humor och värme och ett genuint driv. Du är riktigt vass i talarstolen, och jag tar hemskt gärna en öl med dig lite längre fram.

Kristin Jacobsson är inte här i dag, men jag skulle ändå vilja framföra att det är väldigt skönt att det har funnits åtminstone en till räddningstjänstöverintresserad person i den här salen. Tacka henne så mycket från mig!

Per Rosencrantz! Var har vi honom? Är han inte här? Det har varit en fröjd att jobba tillsammans med Per i Familjebostäders styrelse. Han står väldigt stadigt i sina värderingar men är ödmjuk, respektfull och pragmatisk på ett sätt som verkligen har gynnat både bolaget och styrelsen.

Jag vill också tacka fastighetsnämndsgänget, bland andra Lovisa Hedin, Henrik Virro, Frank Hojem, Theréz Randquist och Therese Lindström, och jag vill särskilt tacka Therese Lindström för att jag fick åka snålskjuts i din taxi från den där avtackningen i Djursholm. Det var bokstavligt talat första gången jag satte min fot i Djursholm. Jag var helt pank – partiskatt, ni vet – och hade jag inte fått åka med dig hade jag varit fullständigt rökt.

Jag vill också passa på att tacka två personer som inte längre sitter i fullmäktige. Jag vill tacka Bo Arkelsten, som skjutsade hem mig mitt under ett kommunfullmäktigesammanträde typ 2016 när jag hade över 40 graders feber. Jag vill också tacka Jan Tigerström för att han lärde mig dansa tango på en studieresa till Tallinn med exploateringsnämnden 2011.

Kära vänner! Sist men inte minst: Glöm inte att se människan bakom politiken! Ni är varandras arbetsmiljö. Glöm framför allt inte att det är ett sant privilegium att få stockholmarnas förtroende att företräda dem här i kommunfullmäktige! Hedra det, vårda det och fortsätt att göra ert yttersta för att göra vårt älskade Stockholm till en ännu bättre plats att leva och bo för alla.

Stort tack för mig!

Anförande nr 99

O r d f ö r a n d e n : Tack, Clara, och tack till alla som bidrog till att göra denna avtackning till ett fint minne för oss alla! Det var ett bra avbrott i våra förhandlingar innan vi går vidare med motionsbehandling. Är det då filmtipsen ska fram? Jag förstår inte; det var någon som sa att vi inte alltid har jätteroligt här.

§ 22 Motion om möjligheten att bygga om Tullhuset på Blasieholmen till ett museum

Anförande nr 100

M a r r e M a y r (V): Ordförande, fullmäktige, åhörare! Torun Boucher kunde inte vara här i dag, så då kliver jag upp. Jag vill lyfta den här motionen, för jag håller helt och hållet med om att Stockholm ska vara en stad för alla och att tillgängliggöra kultur är helt rätt väg att gå. Jag tycker att den här motionen är bra, och vi rödgröna har redan gått längre för att göra hela Blasieholmen till ett kulturnav, för det är ju just där Tullhuset ligger.

Sedan motionen lämnades in har frågan redan hanterats. I september antog nämligen stadsbyggnadsnämnden ett visionsprogram för hela Blasieholmen där just Tullhuset ingår. I programmet lyfter man att Tullhuset och magasinen kan rymma flera nya verksamheter efter renovering. Det skulle kunna vara kultur, museum, konstupställningar, scenverksamhet eller restaurang.

Det som ni säkert också har sett är att staden nyligen har tecknat ett avtal med Sveriges museum om Förintelsen för att de ska kunna etablera sig permanent i Tullhuset, en väldigt bra idé om ni frågar mig. Att möjliggöra för Sveriges museum om Förintelsen att etablera sig är därför ett första steg i riktningen mot en levande och tillgänglig holme och ett nytt kulturnav i Stockholm. Mer kultur för stockholmarna, helt enkelt!

Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 101

A n n i k a E l m l u n d (M): Ordförande! Tack till Marre Mayr som gillade motionen! Jag kan bara säga att jag välkomnar beslutet från den 25 september i stadsbyggnadsnämnden som innebär att staden nu har tagit fram en vision just för Blasieholmen. I min och Dennis motion, som vi lämnade in för ganska exakt ett år sedan, beskrev vi just möjligheterna med den här platsen och att Tullhuset med sitt kulturhistoriska värde faktiskt borde inrymma ett museum.

Att ha möjlighet att ta del av kultur, uteserveringar och nöjen i sitt närområde är en av fördelarna med att bo i en stor stad. Man skulle kunna gå så långt som att säga att det är en stor och viktig samhällsmotor som bidrar till stadens dynamik och attraktionskraft. Vi skulle därför vilja se ett mer konkret förslag för Blasieholmen som bidrar till just detta. Möjligheterna är stora att göra det här till en levande plats genom att inrätta en kulturverksamhet i Tullhuset.

Vi tycker dock att stadens förslag är lite begränsat och föreslår en tillhörande restaurang i en av flyglarna och en liten museishop i den andra. Det skulle göra det lite mer inbjudande. I stället för en parkering framför Tullhuset borde man göra plats för ett torg med blommor och kafésittning under våren och sommaren. Under december skulle en julgran kunna resas på torget, och bakom Tullhuset ser vi gärna att man anlägger en park som också är upplyst kvällstid. Allt det här skulle bidra till att denna centralt belägna plats mellan Strandvägen och Skeppsholmen upplevs som mer trivsamt och tryggt.

Jag yrkar bifall till motionen.

Anförande nr 102

L i n n B e s s n e r (C): Ordförande! Många har lyft Blasieholmens utvecklingspotential de senaste åren, inklusive vi själva med Blasieholmstorg, att göra platsen mer levande. Det är väldigt positivt med en bred uppslutning i frågan.

Centerpartiet är glada åt att Förintelsemuseet nu ska få en permanent plats där, och vi välkomnar att majoriteten lägger pengar i budget på en detaljplan för Tullhusområdet.

§ 23 Motion om att säkerställa kontinuitet inom hemtjänsten

Anförande nr 103

L i l i a n e Å k e r l u n d (SD): Vi kommer att bli allt fler äldre i Stockholms stad. I dag är vi ganska många, 169 000 ungefär, och det kommer att öka mer och mer. Vi kommer alla här inne förhoppningsvis att bli äldre, och kanske någon av oss här inne en dag behöver omsorg.

Hemtjänsten fyller en avgörande funktion för att garantera äldre stockholmare en god hälsa. En rätt utförd hemtjänst leder till att den äldres möjlighet att bo kvar i hemmet ökar och även till möjlighet att kunna delta i samhället och komma ut i friska luften en liten stund. Vid bristande eller otillräcklig insats riskerar den äldre att bli en fånge i sitt eget hem. Särskilt utsatta blir de som helt eller delvis saknar anhöriga som kan komma och hjälpa till ibland.

Fundamentet för en god hemtjänst ska vara fullgoda kunskaper i svenska språket, kontinuitet och personkännedom, särskilt när assistans behövs med intima hygiensysslor, där personkännedom, respekt och värdighet är av största vikt. Siffror från Socialstyrelsen visar att en äldre med hemtjänst kan tvingas möta 16 olika ansikten i sitt hem under en tvåveckorsperiod. Det är inte värdigt; så vill vi inte ha det.

En stark ledarroll behövs hos chefer med direktiv att omedelbart rapportera avvikande beteenden, liksom en omedelbar skyldighet att förhindra och stoppa kriminellt beteende i hemtjänsten. Noggranna bakgrundskontroller ska skyndsamt införas, liksom kontinuerlig kompetensutveckling och utbildning i vårdetik och bemötande. Etik är alltså den intellektuella reflektionen över rätt och fel, gott och ont. Moral är de faktiska handlingarna som vi utför.

Jag yrkar bifall till motionen.

Anförande nr 104

R o b e r t M j ö r n b e r g (V): Ordförande, ledamöter! Tack så mycket till Liliane och Linnéa för er motion! Jag skulle vilja börja med att understryka att det egentligen inte finns någon politisk skiljelinje gällande själva den sakfråga som er motion riktar in sig på. Vi vill alla ha en bättre kontinuitet inom hemtjänsten.

Ni konstaterar, liksom vi har gjort i tre budgetar, något som är väldigt påfrestande för många hemtjänsttagare: Det är en utsatt situation att ha en annan människa i sitt liv och sitt hem, och ju fler personer det är på en daglig basis desto större bli oron. Det här har vi i Vänsterpartiet tagit fasta på i många år när vi har varit med i salen, såväl i majoritet som i opposition.

Jag vill dock, liksom flera remissinstanser, säga att jag inte tror att sms-aviseringar är vägen till en bättre kontinuitet. Jag förstår inte hur det skulle bidra till en bättre kontinuitet. Där är ni svaret skyldiga, inte jag. Garanterat skulle det dock hjälpa vissa av hemtjänsttagarna att känna mer inflytande och delaktighet i sin omsorg. Med det sagt skulle det nog inte passa alla. En del kanske det till och med skulle skapa press

för. Ni nämner heller inte närmare hur ni vill reformera ersättningssystemet, så den andra att-satsen är det svårt att säga bu eller bä om.

Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

§ 24 Motion om utredning och utvärdering av investeringar i cykelåtgärder

Anförande nr 105

Borgarrådet S t r ö m g r e n (MP): Ordförande! Tack till motionären för att det här ämnet får möjlighet att lyftas här i salen!

Den som läser våra senaste budgetar kan se att vi likt många andra städer i Europa av flera olika skäl vill satsa på cykling. Vi spänner till och med bågen så hårt att vi säger att Stockholm ska vara Europas främsta cykelstad. Det här gör vi inte för att vi tycker att det är en bra idé att städer tävlar med varandra utan för att det måste vara helt tydligt vilka ambitioner vi har när vi satsar på Stockholm och vill jobba för att cykling ska bli attraktivare och enklare för alla stockholmare av olika ålder, kön, bostadsort och så vidare.

Det finns många skäl till att det är klokt för en stad att satsa på cykling. En dansk studie har konstaterat att för varje satsad krona på infrastruktur för cykling får man åtminstone åtta kronor tillbaka, dels för att ökad cykling, allt annat lika, leder till färre personer i bilköer, vilket är samhällsekonomiskt väldigt lönsamt eftersom det för varje person som kliver ur sin bil som det i regel sitter 1,2 personer i och i stället sätter sig på en cykel frigörs yta till bättre saker, dels finns det stora hälsofördelar. Det är utmärkt att folk skaffar gymkort och tränar hårt, men ännu bättre på samhällsnivå är det att vardagsmotionen ökar. Att gå från helt stillasittande till vardagsmotion så där 20 minuter om dagen har väldigt stora nyttor samhällsekonomiskt. Det finns också andra nyttor, som att minska utsläppen och trängseln som jag nämnde, och att generellt sett ge mer plats över till annat vi vill ha i den här staden: bredare trottoarer, större parker, uteserveringar, parklekar. Vad som helst som gör att vi kan använda våra ytor mer effektivt är bara bra.

För att fler ska cykla har vi bedömt att vi behöver tala positivt om cykling och också visa det med praktisk politik. I det här sammanhanget betyder det oftast säkra, sammanhållande, sammanhängande och gena cykelbanor. Därför finns det en tydlig ambition från staden att bygga mer cykelinfrastruktur. I de centralare delarna handlar det mycket om kapacitet, i de perifera delarna mycket om orienterbarhet och skötsel under vintern. Det ska vara möjligt för alla som vill att cykla såväl sommartid som vintertid. Sedan 2012 har över 100 stora och unika projekt genomförts.

Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 106

A n d e r s L i n d m a n (SD): Jag vill börja med att säga att Sverigedemokraterna inte är emot cykling, och vi är inte emot cykelinvesteringar. Vi tycker tvärtom att det är fantastiskt bra med cykling, och vi önskar att fler stockholmare börjar cykla. Det är ett bra komplement till övrig trafik, och det är också väldigt bra för folkhälsan. Vi är alltså starkt positiva till cykling.

Med det sagt: Anledningen till att jag har skrivit den här motionen är att kostnaderna för dessa cykelinvesteringar är så enormt stora. Vi pratar alltså om 2 000 miljoner mellan 2012 och 2022 och ytterligare 900 miljoner från 2023 till 2027. Det är enormt

stora pengar, och därför vill vi utreda och utvärdera om kostnaden står i proportion till nyttan med investeringarna. Det är det som är den intressanta frågan. Ni kan inte vara emot att vi ska göra en utvärdering, för det är vad detta handlar om.

Jag är alldeles övertygad om att många av de här investeringarna i cykling har varit till nytta för Stockholm och ökat trafiksäkerheten, förbättrat trafikflödet och så vidare. Men jag är också övertygad om att det finns väldigt många cykelinvesteringar som har gjorts för väldigt många miljoner som har en väldigt marginell positiv nytta för cykeltrafiken.

Jag spenderade exempelvis en hel dag i Järva, i Rinkeby, där det finns en jättefin cykelbana som säkert sopsaltas för stora pengar på vintern. Det var inte en människa som cyklade under hela dagen. Jag tror inte ens att jag såg en parkerad cykel där ute. Är det en bra investering? Vi kan också ta Engelbrektsgatan inne i staden. Jag cyklar själv där ibland, men det är nästan aldrig någon cyklist där. Man har tagit bort hur många parkeringsplatser som helst.

Det är den här typen av observationer som jag vill att man kikar på och utreder för framtiden om vi ska fortsätta att göra de här enorma investeringarna, för det finns ju faktiskt, hör och häpna, annat att satsa på i den här staden, exempelvis skolan, vård och omsorg eller varför inte gatuunderhållet som är enormt eftersatt.

Jag tror att Miljöpartiet har ideologiska skygglappar i den här frågan. Man vill bli Europas cykelhuvudstad och så vidare, och därför ska man bygga cykelbanor. Men det finns liksom inget sunt förnuft i de här investeringarna. Det kanske hade räckt med en halv miljard i cykelinvesteringar, och så hade vi kunnat satsa 2 ½ miljarder på någonting annat i stället.

Jag yrkar bifall till vår reservation i kommunstyrelsen.

Anförande nr 107

Borgarrådet S t r ö m g r e n (MP): Ordförande! Det som är så frapperande när man lyfter fram exemplet att för varje krona som investeras i cykelinfrastruktur får man åtta tillbaka är att det i praktiken innebär att man hade kunnat satsa både mer och mindre – men oavsett hur mycket man satsar är det samhällsekonomiskt lönsamt, eftersom det finns så många olika nyttor som cykelinfrastruktur och ett ökat cyklande bidrar till.

Frågeställaren lyfter här en ganska balanserad inställning: Varför borde man inte mäta och utvärdera när det även finns andra saker man kan satsa på? Jag är den första att erkänna att vi behöver mäta cyklandet, och vi behöver se till att vi satsar på bra saker. Det hade jag sagt om Sverigedemokraterna också – fram till kritiken gällande Sankt Eriksgatan-projektet, där det snarare var Moskvas trafikplanering man såg som förebild.

Anförande nr 108

A n d e r s L i n d m a n (SD): Jag hängde inte riktigt med på det sista, men det kan vi kanske ta vid ett annat tillfälle.

Om den danska studien vill jag säga att den ju förutsätter att cyklandet verkligen ökar, och jag är inte så säker på att cyklandet kommer att öka. Det har ökat ganska kraftigt de senaste tio åren, och det kanske har varit en liten topp med elcyklarna. Men kommer det verkligen att öka ytterligare? Det är ingen som vet det. Jag tror att den stora massan åker kollektivt. Det är en viss andel som kan tänka sig att cykla. Jag cyklar själv och tycker att det är ett fantastiskt färdmedel, men väldigt många ger sig inte ut på cykel, framför allt inte vintertid. Jag tror därför att det finns en gräns för hur mycket vi kan satsa på cykel. Hur många fler kommer att cykla egentligen? Jag är tveksam.

Anförande nr 109

H a m i d E r s h a d S a r a b i (C): Ordförande, kommunfullmäktigeledamöter, åhörare! Stockholm har under lång tid investerat i cykelinfrastruktur, och precis som Lars Strömgren precis så har det gett resultat. Fler cyklar, färre kör bil och staden rör sig i rätt riktning mot att bli en cykelstad i världsklass, även om det inte är någon tävling. Det här är inte en tillfällig trend, utan det är resultatet av att flera majoriteter har satsat på dessa frågor och tycker att det är viktigt.

Självklart ska alla offentliga investeringar följas upp och utvärderas. Det är en självklar del av en ansvarsfull styrning. Men besluten för hur och var man bygger cykelbanor tas ju inte på måfå utan grundas redan nu i fakta, strategier och analyser. Det handlar inte om att någon går ut och kollar på hur cykelbanorna ser ut och sedan kommer tillbaka och gissar kring hur vi ska göra, utan det finns planering, data, trafikflöden och expertkunskaper. Det borde Sverigedemokraterna redan veta.

Sverigedemokraterna pratar också om kostnader och en gräns för satsningar. En granskning skulle bli dyr, stjäla tid från faktiskt arbete och inte ge några nya svar. Det är inte ett klokt sätt att använda pengarna på. Även detta borde Sverigedemokraterna redan veta.

Det är olyckligt att Sverigedemokraterna kritiserar cykelsatsningar och vill ställa trafikslag mot varandra i den här motionen. I en stad som Stockholm med begränsat gatuutrymme vinner såklart alla på att fler går, cyklar eller åker kollektivt. Stockholms cykelutbyggnad handlar alltså inte bara om cyklister utan om hela Stockholms framkomlighet, miljö och livskvalitet. Även det är något som Sverigedemokraterna redan borde veta.

Jag yrkar bifall till Centerpartiets förslag till beslut.

Anförande nr 110

A n d e r s L i n d m a n (SD): Du säger att vi är emot cykelinvesteringar – vi är inte emot cykelinvesteringar. Jag vill bara säga det. Vi vill att folk ska cykla mer. Vi är väldigt positiva till detta.

Vad vi däremot vill göra är att granska så att vi gör rätt cykelinvesteringar, att vi, när vi ska satsa många miljoner, inte bara breddar en cykelbana för att den ska nå upp till en viss norm och så är det ingen som cyklar där trots att vi har lagt 40–50 miljoner på det. Är det vettigt att använda pengarna på det sättet? Det är det vi vill komma åt. Vi vill göra en utredning och en utvärdering, och den behöver inte bli jättedyr. Vi pratar

ändå om 2 ½, nästan 3 miljarder kronor på dessa 10–15 år, och då tror jag att en utredning är en ganska liten del av det. En sådan utredning skulle kunna göra att vi hushållar bättre med pengarna i framtiden.

Anförande nr 111

H a m i d E r s h a d S a r a b i (C): Ordförande! Jag sa aldrig att ni är emot; jag sa att ni kritiserar cykelsatsningar och försöker ställa olika trafikslag mot varandra. Det är någonting som man känner igen i andra delar av Sverigedemokraternas politik. Jag vet att ni har för vana att kasta ut hela alltet med badvattnet för att ni tycker att vissa saker inte är bra. Men i det här fallet kan vi inte dra i handbromsen. Det finns bevis för att de här satsningarna är positiva.

Jag vill fråga Anders Lindman var han tycker att man ska dra gränsen för kostnaderna? Vad får en sådan här utredning kosta? Hur lång tid får det ta? Vad gör man under tiden man utreder frågan? Ska Lars kollegor på trafikkontoret inte göra någonting över huvud taget i väntan på en utredning som kanske kostar jättemycket och inte ger någonting, trots att det finns väldigt mycket bevis för att det här är positivt för staden?

Anförande nr 112

Borgarrådet S t r ö m g r e n (MP): Ordförande! Jag vill återigen säga att jag tycker att det är positivt att vi vill hushålla med våra resurser, men eftersom varje investerad krona i cykelinfrastruktur ger åtta kronor tillbaka kan vi med ganska stor fog hävda att de investeringar som vi har gjort på cykelområdet är väl investerade pengar.

Sedan kan det mycket väl vara så som Anders Lindman är inne på, nämligen att det finns en avtagande marginalavkastning per investerad krona ju högre cykelandelen är. De senaste 10–15 åren har cyklandet dubblats. Det är möjligt att cyklandet inte kommer att dubblas en gång till om vi fortsätter att satsa i samma takt. Men i stället kanske det kommer att leda till att alla de som nu börjar cykla fortsätter att göra det för att det inte blir så trångt på cykelbanorna när trycket mot de centrala delarna under maxtimmen är stort.

Jag ska också slutföra det jag började säga i slutet av min förra replik. Anders Lindman beskrev att Sverigedemokraterna inte är emot cykelinvesteringar, och så har det också låtit i många ärenden. Men så kom det ett nytt ljud i skällan när vi diskuterade breddningen av cykelbanorna på Sankt Eriksgatan norr om Vanadisplan. Där var man inte bara kritisk till satsningen och att man inte har mätt och vägt åt höger och vänster, utan där ville man också ta bort den cykelbana som fanns där. När jag pratade med Sverigedemokraternas gruppledare om den här inställningen till satsningar på cykelbanor fick det mig att minnas en resa jag gjorde till Moskva, där cykeltrafiken verkligen fick stryka på foten för att man till varje pris ville att bilen skulle få plats överallt. Inte minst längs trottoarer och cykelvägar stod det parkerade bilar överallt.

Det vore olyckligt om vi av något skäl skulle backa tillbaka bandet och sluta med de satsningar som har varit väldigt framgångsrika. När vi satsar på cykling handlar det ju inte bara om att vi vill att cyklandet ska öka, utan vi vill också att det ska bli säkrare. Vi vill göra cykling attraktivt för fler grupper. Till och med i Moskva är 1 procent av

trafikarbetet cykel, men det är ju stridisar, som man skulle kunna kalla dem. Vi vill att barn, vuxna, ja, alla, ska våga och vilja cykla, och då behöver vi fortsätta satsa på cykelinfrastruktur.

Sedan är jag den första att tycka att det är bra att utvärdera projekt, men i analogi med det förväntar jag mig i så fall att Sverigedemokraterna anser att projekt som Förbifart Stockholm som nu är uppe i 62,4 miljarder i 2024 års penningvärde eller Östlig förbindelse som troligtvis kommer att kosta 35 miljarder, borde betraktas under samma lupp som cykelinvesteringarna.

Anförande nr 113

A n d e r s L i n d m a n (SD): Jag måste bara svara på det som handlar om Sankt Eriksgatan. Anledningen till att vi är emot den investeringen och vill ta bort cykelbanorna helt och hållet är att just Sankt Eriksgatan är en viktig länk för motortrafiken mellan Norrtull och Kungsholmen. Det är enorma köer vid Vanadisrondellen, och därför anser vi att man kan ha den här cykelbanan någon annanstans än på Sankt Eriksgatan, kanske på en parallellgata. Vi tycker alltså att man kan ta bort den cykelbana som redan finns där.

Vi tycker även att man kan ta bort fler cykelbanor inne i staden, för oftast behövs de inte när hastigheterna är väldigt låga. Det går alldeles utmärkt att cykla i blandtrafik. Jag tror till och med att det kan vara farligare att cykla på cykelbana inne i staden, för det blir en konflikt med gångtrafikanterna. Där har vi lite olika syn på det hela. Men i grunden är jag absolut positiv till cykling.

Anförande nr 114

Borgarrådet S t r ö m g r e n (MP): Det går absolut att utvärdera den infrastruktur man väljer på olika stråk. Ibland har vi cykelfält, ibland cykelbanor, ibland går det alldeles utmärkt att cykla i blandtrafik. Men personer som inte är så vana vid att cykla föredrar, när vi ställer frågan, cykelbanor just för att man känner sig säkrare och tryggare. Sedan är det viktigt att man inte bildörrar smälls upp som man kan åka in i, och jämfört med det kan det ibland kännas tryggare att cykla mitt i gatan.

Vi måste dock ha idén att cykling ska vara till för alla, och för att det ska kunna vara det behöver vi bygga en infrastruktur som alla kan känna sig trygga med. Det kanske är i synnerhet just på de stråk i staden där det är bilköer som vi borde bredda för cykel och göra framkomligheten för bussen bättre, för det gör ju att vissa av dem som sitter i den här bilkön i stället kan transportera sig mycket mer effektivt per given yta än när de sitter ensamma i bilen, vilket är fallet med de flesta bilar i Stockholm – 1,2 personer i varje bil.

§ 25 Motion om hbtq-certifiering inom hemtjänsten

Anförande nr 115

N i k e Ö r b r i n k (KD): Ordförande! Visste ni att i en undersökning uppgav 20 procent av hbtqi-personer över 60 år att de sällan eller aldrig är öppna med sin identitet? Vissa äldre hbtqi-personer vittnar om att de, efter att ha levt öppet, känner ett behov av att kliva tillbaka in i garderoben den dagen de behöver vår omsorg. Det kan till exempel vara transpersoner som mot sin vilja får byxor och skjortor framlagda i stället för klänningen de hellre vill bära eller personer som känner ett behov av att gömma bilden på sig själva och sitt livs kärlek för att slippa fördomar från personal inom hemtjänsten.

Att ha hemtjänst, brukar jag säga, är bland det mest intima en människa kan ha – inte bara för hjälpen man får utan också för att det innebär att en människa som man alls inte alltid känner kommer över tröskeln till ens hem och befinner sig bland ens mest privata ägodelar. Ingen annan ska kunna bestämma huruvida någon vill leva öppet med sin identitet eller inte, men ingen ska heller känna sig tvingad att dölja den man är.

Tyvärr brister vi alltför ofta i vårt bemötande av äldre hbtq-personer inom äldreomsorgen. Den här motionen handlar om att ta fram en egen hbtq-certifiering i egen regi för hemtjänsten, och det är för mig i grunden ganska självklart. Det handlar om att löpande, strukturerat och målmedvetet arbeta med värderingar och utbilda personalen i hur man bemöter olika typer av människor. En sådan certifiering kommer självklart inte att lösa alla problem, men det skulle kunna vara ett startskott på en viktig diskussion och en viktig förändring som vi behöver få till för att ge seniora hbtq-personer en bättre och värdigare tillvaro så att de ska känna sig trygga inom hemtjänsten.

Ingen ska behöva dölja fotografiet på den man älskar, tvingas bära kläder som man inte vill ha på sig eller behöva kliva tillbaka in i den garderob man en gång så stolt klev ut ur bara för att man har blivit senior.

Jag yrkar bifall till Kristdemokraternas motion.

Anförande nr 116

R o b e r t M j ö r n b e r g (V): Ordförande, ledamöter, stockholmare! Tack till Nike Örbrink för er motion! Ni sätter fokus på en jätteviktig och angelägen fråga. Det är aldrig okej att som hbtq-person behöva mötas av brister i bemötandet på grund av den man är, och det råder ingen tvekan om att jag delar din syn att vi aktivt ska arbeta för att säkerställa att så aldrig är fallet.

Vi har kommit långt i Sverige. Världen tittar på oss, i synnerhet när det gäller hbtqia+-kompetens. Regnbågen på Rio lockar internationella besök, och jag är övertygad om att nya Regnbågsdalen, som vi snart kommer att inviga, kommer att göra detsamma. Stockholm är en progressiv och inkluderande stad som har gått i fronten för hbtq-personers inkluderande på exakt samma villkor. Med detta sagt har Nike också rätt i att det krävs utbildning och kunskaper kring hbtq-frågor, särskilt när det gäller åldrandet.

Det gör mig stolt att det redan i dag är en självklarhet att vi inkluderar hbtq-frågor och även andra frågor kopplade till minoriteter i utbildningar här i staden. Men den höga kunskap som jag ändå tycker att vi har kommer med ett förbehåll: Vi får och ska inte sluta att fortbilda oss inom dessa frågor. Vi är aldrig färdigutbildade.

Angående ert förslag på certifieringsmodell är mitt svar kanske lite tråkigt för debatten, men vi har redan i dag möjlighet att certifieras genom en modell som är framtagen tillsammans med RFSL. Både äldreförvaltningen och jag och majoriteten förordar starkt att vi sprider den modellen så att ännu fler certifierar sin verksamhet.

Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 117

M a g n u s R u n s t e n (MP): Jag skulle också vilja passa på att tacka dig, Nike, för den här motionen. Jag tycker att det är en viktig fråga du lyfter. Det ska som sagt vara en självklarhet att man får vara den man är, älska den man älskar och så vidare utan att folk lägger sig i det och begränsar en, särskilt när det gäller välfärdstjänster som hemtjänst. Här har vi ett viktigt jobb att göra, och vi gör det också. Som påpekades finns det utbildningsverksamheter och certifieringsarbete som pågår, bland annat digitalt. Vi håller också på att utveckla en ny utbildningsverksamhet inom det här området i staden. Vi håller även på att ta fram en handlingsplan för att stärka hbtqi-personers rättigheter.

Jag vill tacka Nike Örbrink för att hon lyfter frågan och yrkar bifall till majoritetens förslag till beslut.

§ 26 Motion om att främja blandade boendeformer i utsatta områden

Anförande nr 118

J o n a s N a d d e b o (C): Ordförande, fullmäktige och stockholmare! Vi i Centerpartiet har en vision om ett mer inkluderande och hållbarare samhälle. Vi vill att Stockholms stad ska jobba mer aktivt för att skapa en större mix av boendeformer i socioekonomiskt svagare stadsdelar som för närvarande domineras av hyresrätter, bland annat i Farsta, Skärholmen, Tensta och Rinkeby. Där behöver vi skapa en mer diversifierad bostadsstruktur för att främja social integration och en tryggare boendemiljö för alla stockholmare. Vi behöver tillföra fler bostadsrätter och äganderätter i hyrestäta områden för att fler stockholmare ska kunna göra bostadskarriär och därmed motverka lyckoparadoxen – lyckoparadoxen som innebär att de som lyckas, alla de som pluggar vidare och skaffar sig bra jobb, flyttar från sitt uppväxtområde. Vi vill göra det möjligt för dem att kunna efterfråga en bostadsrätt och bo kvar i sitt område och vara en viktig förebild för alla som bor i området och för sina släktingar och vänner.

I svaret på motionen ser jag med glädje att det finns en stark samsyn kring vikten av att bekämpa segregation och att blandade boendeformer är ett viktigt verktyg. Men det som blir ganska tydligt är att den styrning som vi för närvarande har i staden inte räcker. Trots budgetmål och styrdokument fortsätter staden att cementera boendesegregationen genom att lägga fram fler planer på hyresrätter i de mest hyrestäta områdena, eller som nu senast när staden går in och köper hela Hjulsta utan någon som helst ambition om att ombilda en enda lägenhet till bostadsrätt.

I många av stadsdelarna med mer än två tredjedelar hyresrätter går utvecklingen åt fel håll. Därför anser vi att det är hög tid att införa ett siffersatt tak. Föredragande borgarråd pekar på att fler hyresrätter också behöver tillskapas i områden där den ägda boendeformen dominerar, läs: att bygga hyresrätter i villaområden, något som sossarna på nationell nivå så sent som igår kväll i partiledardebatten absolut inte ville kännas vid. Vi i Centerpartiet anser att det är att rikta fokuset åt helt fel håll eftersom dessa områden inte har samma sociala utmaningar som de hyrestäta. Det är dessutom orealistiskt att grupper som har utmaningar, eller inte alls har möjlighet att köpa en bostad, skulle ha råd att efterfråga nyproducerade hyresrätter i de här områdena.

Jag yrkar självklart bifall till vår motion och vår reservation i kommunstyrelsen.

Anförande nr 119

M a r t i n H a n s s o n (MP): Ordförande! Alla står såklart bakom den generella, övergripande inriktningen att försöka få till mer blandade boendeformer. Det är ganska givet, och som vi visar både i policy, styrdokument, budgetunderlag och även i praktiska projekt är det också inriktningen.

Centerpartiets stora svar där ni sticker ut från oss är det här taket, och det skaver lite. Det finns ändå en ekonomisk verklighet därute, vilket ni såklart är medvetna om. Ibland finns en lämplig plats för projekt, men det kanske inte går att få till bostadsrätter, helt enkelt, utan bara hyresrätter. Menar ni alltså att man i ett läge med bostadsbrist

när många har svårt att få en bostad inte skulle gå vidare alls då? Det är ju det som blir konsekvensen av det tak som ni pratar om.

Anförande nr 120

J o n a s N a d d e b o (C): Ordförande! Martin, hur tycker du att det går med alla dessa styrdokument och policyer? Hur mycket mer blandad blir staden? Det är den frågan man måste ställa sig, och det är därför vi har valt att vrida upp ambitionerna och tala om att vi faktiskt ska införa ett tak. Det är heller inte bara vi som har föreslagit ett sådant tak, utan vi har inspirerats av Socialdemokraterna på nationell nivå som har pekat på att ett sådant tak skulle kunna vara bra för att minska segregationen, bryta utanförskapet och se till att vi får en mer blandad stad.

Det är alltså resultaten som talar, och det är det som du borde fundera på, Martin. Vi har alla dessa styrdokument och ambitioner, men vi får inte en mer blandad stad. Då måste vi titta på alla de verktyg som finns.

Som svar på din fråga, Martin, skulle det kunna vara så att vi behöver lägga i en högre växel för att nå vår gemensamma ambition. Att då sätta ett tak skulle ge en tydlig inriktning till alla aktörer att här vill vi faktiskt ha någonting annat, nämligen bostadsrätter.

Anförande nr 121

Borgarrådet V a l e s k o g (S): Om man ska ta den korta versionen: Att ha ett tak blir ett slags förbud mot att bygga hyresrätter. Vi har också sett andra förslag om att riva hus och så, och jag tror inte att något av det passar i Stockholm.

Jag måste påpeka att när vi 2017 startade den översiktsplan som nu gäller var det en stor kursändring för hur man bygger i Stockholm, nämligen att vi skulle bygga i fyra av våra förorter och fokusområden. År 2016–2017 möttes vi av att det var omöjligt, och det sades att det inte fanns någon som ville bygga där. Men med Skärholmen som första exempel och sedan en översiktsplan som pekade ut fyra områden har det visat sig gå. Det är klart att hyresrätten dominerar på många av de här platserna, men vi tycker att det finns ett egenvärde i att det byggs, att man förtätar i de här områdena, att man får fler människor som rör sig i området. Vi har levande bottenvåningar och fler människor som handlar i dessa centrum som kanske många gånger har haft problem och fler verksamheter över huvud taget. Det är någonting positivt.

Vi vill självklart, och det kan vi vara helt överens om, kunna ha en bra blandning av upplåtelseformer. Rent allmänt har vi i den här majoriteten och även tidigare haft hälften hyresrätter och hälften bostadsrätter och gärna naturligtvis mer i de områden som domineras av hyresrätter. Men att sätta ett förbud – det är bara att tänka sig vad som skulle ha hänt under de senaste åren med den tuffa konjunkturen. Det är ju inte Stockholms stad som bestämmer när spaden åker i backen och man börjar bygga, utan det är ju den marknad som finns. Det verkar som om Centerpartiet har glömt bort den marknaden där det faktiskt de senaste åren har varit svårt att få företagen att ens finansiera bostadsrätter, eftersom det har varit svårt för människor att kunna efterfråga dem med den inflation och kris som har varit i ekonomin. Hade det då varit bättre om

vi hade byggt 3 000–4 000 färre hyresrätter, bara för principens skull? Det var faktiskt en hel del i de här områdena, även om byggandet av hyresrätter under den här tiden skedde i områden där man kunde vara säker på att få hyra ut bostäderna.

Jag tycker att det är bättre att låta tusen blommor blomma och få byggt där det behöver byggas, absolut med en inriktning att försöka blanda upp, vilket vi försöker göra med markanvisningar och annat. Det finns till exempel 400–500 småhus i våra planer på sådana ställen.

Intentionen kan vi alltså vara överens om, men att bromsa bostadsbyggandet, vilket det här förslaget innebär, tror jag inte på.

Anförande nr 122

B j ö r n L j u n g (L): Ordförande, fullmäktige, åhörare! Jag tycker att politik blir trist när vi vantolkar och övertolkar varandra som du gör nu, Jan Valeskog, när du säger att vi vill ha ett förbud. Jag kan vända på det: Hur kommer det sig att ni i er markpolitik nu inte, när marknaden viker, sänker priserna på marken eftersom den de facto är mindre värd så att fler byggaktörer kan bygga?

Fokusområdena är bra, mycket riktigt, men så fort det blir problem finns den ekonomiska genomförbarheten inte. Det blir inget gjort i Järva. Vi måste bygga fler äganderätter i Järva och Skärholmen.

Anförande nr 123

Borgarrådet V a l e s k o g (S): Markpriserna vid försäljning till bostadsrätt ska självklart spegla marknadspriset. Sedan har det funnits en diskussion om gamla avtal och hur man ska hantera det med exploateringskontoret. Glöm inte att Stockholm ändå har en mycket förmånlig möjlighet att kunna bygga hyresrätter med tomträtt, som ju motsvarar 30 procent av avgäldsunderlaget medan andra har 100 procent. Det är viktigt. Vi har alltså betydligt lägre nivåer på markpriserna, och det är också därför vi bygger en hel del hyresrätter i Stockholm i motsats till kommuner runt om i länet eller på andra ställen där man också har tomträtt fast till andra nivåer.

Vi tycker absolut att hyresrätten har en viktig funktion. Människor behöver bostäder. Vi har trångboddhet. Vi behöver större lägenheter, och då ska vi bygga både hyresrätter och bostadsrätter. Marknaden har dock varit grym de senaste åren just mot bostadsrätterna eftersom man inte har kunnat finansiera, och då hade alternativet kanske varit att inte bygga någonting alls. Det vore olyckligt.

Anförande nr 124

J o n a s N a d d e b o (C): Ordförande! Tack så mycket, Jan Valeskog! Centerpartiets ambition är inte att bromsa bostadsbyggandet, och det vet du, Jan. Vi vill däremot göra verklighet av de ambitioner som vi delar. Att säga att vi ska bygga 50 procent hyresrätter och 50 procent bostadsrätter är en väldigt klen tröst i de områden som i dag består av en väldigt stor andel hyresrätter, och där behöver vi vara mycket tydliga mot marknaden. Ni har ju tagit fram en ny markanvisningspolicy där ni

tydligare pekar ut vad staden behöver, och det är väl inte orimligt att man i samma linje som markanvisningspolicyn pekar på vad de här stadsdelarna behöver.

Från vår sida är vi helt övertygade om att det är just ett blandat boende. Vi pratar också om Helsingforsmixen där vi ska blanda till och med på kvartersnivå för att få en stad som inte har de skarpa gränserna mellan dem som bor i hyresrätt och dem som bor i bostadsrätt.

Jag tror att Stockholm skulle må bra av det här och av att ni gör verklighet av era visioner.

Anförande nr 125

Borgarrådet V a l e s k o g (S): Vi är överens om målsättningen, men jag tror att det här skulle försvåra bostadsbyggandet på vissa platser. Glöm inte heller att vår markpolitik innebär att vi faktiskt måste ha bostadsrätter i viss mån för att kalkylerna ska gå ihop. Just för att subventionera hyresrätterna så pass räcker det inte bara att bygga hyresrätter med tomträtt. Det ger för lite pengar i projekten. Vi kan inte finansiera dem. Vi vill därför gärna ha hälften bostadsrätter, men det är även annat som styr, så vi påverkar inte detta själva. Det är bara att se hur det har varit de senaste åren. Vi har velat bygga en massa bostadsrätter på en massa ställen, men det har inte har gått, och då har vi fått bygga en hel del hyresrätter, i alla fall fler än bostadsrätter. Alternativet skulle ha varit att inte bygga alls på en del ställen, och det är så jag menar att det delvis skulle bli med ett sådant här förslag om förbud.

Anförande nr 126

A i d i n Z a n d i a n (V): Ordförande! Tack till motionärerna för en intressant motion som lyfter ett väldigt viktigt ämne, det vill säga segregationen.

Jag håller med motionärerna om att segregationen är ett stort problem och att blandade upplåtelseformer är ett av flera verktyg för att motverka den. Men att som motionärerna föreslår sätta ett strikt tal för andelen av en viss upplåtelseform är något som jag, i likhet med Jan Valeskog, är väldigt skeptisk till. Även om det inte är relevant för motionens syfte behöver det ändå nämnas att segregation är något relationellt. Bostadssegregationen kan därmed endast brytas om man ser på helheten, alltså även segregerade och socioekonomiskt rikare stadsdelar.

Jag tror att ett mer träffsäkert sätt för att motverka bostadssegregationen, som är motionens syfte, är stadens pågående arbete med socialt värdeskapande analys. Det har inte jobbat systematiskt med det så länge, men jag tror potentialen är väldigt god. Upplåtelseformen är ju bara en av många aspekter som bidrar till bostadssegregationen, alltså att en viss grupp bor i ett visst område. Socialt värdeskapande analys tar ett bredare grepp. Även arbetsplatser, ytor för rekreation, trygga gång- och cykelvägar, närhet till kollektivtrafik, plats för konst, kultur och andra aspekter påverkar var vi väljer att bosätta oss. Genom att planera med en helhetsbild, det vill säga att vi lyfter vilka sociala värden vi kan tillskapa eller förstärka i ett område, ökar vi chansen att på riktigt skapa en bättre stad som är mindre

segregerad, snarare än att begränsa bostadsbyggandet i ett område till att endast uppföra en upplåtelseform som kanske inte ens efterfrågas.

Ännu en viktig sak är bostadsbristen. Vi har fortsatt ett regionalt underskott på bostäder, och då handlar det framför allt om ett skriande behov av hyresrätter. I gruppen unga vuxna, till exempel, är det över 50 000 i länet som är ofrivilligt kvarboende hos sina föräldrar. Att då sätta ett tak som innebär att vi inte verkar för byggandet av hyresrätter och studentbostäder blir rätt dumt.

Bifall till kommunstyrelsens svar.

Anförande nr 127

B j ö r n L j u n g (L): Ordförande, fullmäktige, åhörare! Tack, Aidin, för din väldigt konstruktiva syn och tack också för ditt väldigt goda arbete i stadsbyggnadsnämnden! Du har en kompetens som du inte är rädd för att visa, vilket jag tycker är väldigt bra.

Det du säger om socialt värdeskapande arbete och analyser är intressant, men jag har en fråga. När det gäller arbetsplatser är det ju väldigt viktigt att de inte koncentreras till innerstaden. Nu har vi en tendens att massor av nya kontor byggs i våra nya områden runt i innerstaden, och det är ju inte så bra. Men det är också konstigt att ni faktiskt begränsar verksamhetsområdet i Larsboda i Farsta genom att bygga bostäder rakt in i ett verksamhetsområde som är utpekad i översiktsplanen.

Anförande nr 128

A i d i n Z a n d i a n (V): Ordförande! Tack för de fina orden, Björn – detsamma till ditt arbete i stadsbyggnadsnämnden! Jag uppfattade dock ingen fråga.

(B j ö r n L j u n g (L): Arbetsplatser i stället för bostäder i Larsboda.)

Just det specifika ärendet har jag inte i huvudet, men givetvis är det viktigt att planera för bostäder och arbeten. Man kan inte ha öar om man vill bryta segregationen.

Anförande nr 129

J o n a s N a d d e b o (C): Ordförande! Tack till Aidin! Socialt värdeskapande analyser är ett bra verktyg som vi ska fortsätta att arbeta med, men det är ju inte förvånande att Vänsterpartiet vill blanda bort korten och tala om att vi behöver bygga fler hyresrätter i villaområden. På vissa ställen där det passar kan vi absolut bygga hyresrätter, men det är inte det frågan handlar om. Det här handlar om att ge människor förutsättningar att kunna efterfråga en bostad och göra en bostadskarriär. Det är inte heller konstigt att Vänsterpartiet går upp och säger att det inte efterfrågas bostäder i dessa stadsdelar. Det gör det, men då skaffar man sig en bostadsrätt någon annanstans. Det är en ganska klen tröst att du kan erbjuda de här unga vuxna möjligheten att efterfråga nyproducerade hyresrätter. De hyrorna blir inte billigare.

Nej, de skulle i stället titta på vår bostadspolitiska rapport där vi ser till att använda hela allmännyttans bostadsbestånd, slopa bostadskön och fördela bostäder efter behov.

Då skulle man kunna efterfråga en billig bostad som redan finns i det ordinarie beståndet.

Anförande nr 130

A i d i n Z a n d i a n (V): Ordförande! Tack för repliken – du säger dock ett par saker som jag aldrig sa. Jag sa aldrig att man ska bygga hyresrätter i villaområden. Men absolut, det är en bra grej.

(J o n a s N a d d e b o (C): Tycker du det?)

Ja, jag tycker det, men jag sa det aldrig.

Du säger också att det finns folk som efterfrågar bostadsrätter, men jag sa ingenting om att man inte ska bygga bostadsrätter. I rapporten från Boendesegregationsutredningen som kom 2023 ser man väldigt tydligt att i vilken upplåtelseform man bygger bara är en del när det gäller att bryta bostadssegregationen. Det de framför allt pekar på är att vi måste få folk att vilja bosätta sig på ett ställe. Det är så man kan bryta det, och då är det de socialt värdeskapande analyserna som jag tror är viktiga.

Anförande nr 131

M a r t i n H a n s s o n (MP): Ordförande! Som vi tidigare har varit inne på delar alla motionens grundläggande syn – inga konstigheter där – och vi arbetar väldigt aktivt med frågorna om blandade boendeformer också. Men jag skulle ändå vilja stanna upp vid Centerpartiets förslag vid det här taket som skulle riskera att slå väldigt märkligt.

Ett exempel: Bygget av Tenstaterrassen med ungefär 500 lägenheter är nu igång. Där har det varit problem att få till bostadsrätter, trots att det har funnits en vilja, eftersom marknaden inte riktigt har kunnat ta det. 50 bostadsrätter kommer det ändå att bli där. Det kommer också att bli ett vårdboende på 80 platser. Framför allt kommer det här projektet också att innebära lägenheter med flera rum, alltså en hel del fyror och femmor, vilket det finns ett extremt stort behov av i Järva.

Jag kan inte tolka Centerpartiets förslag om ett tak på annat sätt än att ni skulle vara beredda att stoppa ett sådant här projekt som är väldigt efterfrågat. Det är efterfrågat för att det är ett snyggt projekt som kommer att länka samman bättre med Järvafältet och kommer att innebära många fyror och femmor som är efterfrågade, och det kommer också att innebära några bostadsrätter och ett vårdboende med 80 platser. Men bara för att det innehåller fler hyresrätter än bostadsrätter tycker ni att det är ett dåligt projekt, helt enkelt för att det redan finns för mycket hyresrätter i Tensta.

Jag får inte ihop det här. Det är klart att ni själva inser att det blir helt orimligt att sätta ett tak, vilket skulle kunna stoppa i grunden bra projekt bara för att ni tittar snävt på att det råkar vara, som ni tycker, för många hyresrätter och sedan inte beaktar allt annat, som att det faktiskt behövs större lägenheter och att det är ett bra projekt i sig. Jag skulle gärna vilja ha ett fördjupat svar angående den saken.

Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 132

B j ö r n L j u n g (L): Ordförande, fullmäktige, åhörare! Man kan säga många berömmade ord även om Martin Hansson som bostads- och fastighetspolitiker i den här staden; det råder det ingen tvekan om. Här halkar ni ändå snett. Precis som Jonas Naddebo har sagt och som du också känner till är ju hyrorna för stora nyproducerade lägenheter faktiskt så höga att om du går till ett ägt boende, till exempel i radhusform där du kan ha en väldigt fin struktur i två våningar och rumsindelning, så får du inte högre kostnader där i den formen.

Då kan man fråga sig om någon vill bygga. Jag är ganska säker på att fler vill bygga; vi kan till exempel komplettera med ägda bostäder på Järvafältet. Men det är ett bekymmer eftersom ni alltid säger nej med hänvisning till att man inte får bygga på Järvafältet.

Anförande nr 133

M a r t i n H a n s s o n (MP): Nej, vi ska absolut inte bygga på Järvafältet. Däremot öppnar vi upp för de här radhusen i Spångadalen som också är väldigt välkomna. Ni kan omöjligen ha missat att det är på gång.

Återigen: Är det så att även Liberalerna tycker att ett projekt som Tenstaterrassen är dåligt? Om man använder sig av det här lite slängiga begreppet bostadskarriär inom områdena är det även efterfrågat att kunna flytta till lägenheter med fler rum. Att kunna växla upp från en trea till en femma, även om båda är hyresrätter, är också en bostadskarriär. Det behovet är lika stort.

Man måste kunna ha båda dessa idéer samtidigt. Ett tak blir väldigt konstigt om det innebär att man inte skulle kunna gå vidare med Tenstaterrassen bara för att det är fler hyresrätter än bostadsrätter.

Anförande nr 134

J o n a s N a d d e b o (C): Ordförande! Tack så mycket, Martin – vi kommer absolut inte att stoppa någonting som byggs just nu i den konjunktur som vi är i, utan vi behöver alla bostäder som vi kan få.

Vi älskar hyresrätter, och vi har faktiskt lagt förslag om hur man skulle kunna bygga många, många fler hyresrätter i staden, till exempel om man skulle kunna ha fri hyressättning för hyresrätter som byggs om man avsätter 30 procent av de byggda hyresrätterna att fördela efter behov. Du lyfter ju behovet av större lägenheter. Jag köper det, och det är viktigt att se till att vi inte bara fastnar i att bygga ett visst antal bostäder. Det är jätteviktigt. Men jag vill också att vi ska ge tydliga förutsättningar för dem som bygger och utvecklar Stockholm: Här vill vi ha bostadsrätter, inte fler hyresrätter.

Jag tror att det är viktigt för att kunna bryta segregationen, och eftersom vi har samma vision är det viktigt att vända på varje sten. Vi måste hitta de verktyg som faktiskt ger resultat åt den här visionen.

Anförande nr 135

M a r t i n H a n s s o n (MP): Återigen: Vi är överens i resonemanget om blandade bostadsformer, och i väldigt mycket av politiken och det som vi går fram med är vi också överens. Men det enda jag hittar som är ert skarpa förslag som sticker ut från det som vi själva redan driver är att ni vill sätta det här taket. Det är den enda, stora skillnaden. Och då kommer vi tillbaka till hur ni ser på projekt som Tenstaterrassen. Skulle ni alltså vara beredda att inte släppa fram ett sådant projekt bara för att det råkade innehålla fler hyresrätter än bostadsrätter fast det i allt annat är ett projekt som även ni borde tycka är fantastiskt bra?

I hela det här dokumentet är det bara där ni utmärker er från det vi redan gör, och det är där ni blir svaret skyldiga.

Anförande nr 136

B j ö r n L j u n g (L): Ordförande, fullmäktige, åhörare! Jag ska göra Martin Hansson och Jan Valeskog väldigt lugna: Nej, det är ingen som vill förbjuda någonting. Det är ingen som vill göra så att Tenstaterrassen inte byggs vidare. Vi är mycket pragmatiskt inställda till hur saker och ting ska genomföras.

Det jag kommer att fortsätta vara lite provocerande kring är att stora delar av Järvafältet skulle må väl av att man med radhus förband det med Bromsten och andra delar av Spånga. Det skulle bli en väldigt fin och naturlig integrering mellan dessa områden. Då skulle man naturligtvis också ha små miljöanpassade vägar som går emellan. Se till exempel på Tullinge trädgårdsstad, ett alldeles suveränt område ritat av Brunnberg & Forshed! Det kan ni åka och titta på; det ligger ganska nära Huddinge sjukhus, och det är inte alls svårt att hitta dit. Det är också ett alldeles utmärkt exempel på hur småhusbebyggelsen sedan går över i mer storskalig bebyggelse.

Det är precis så här vi ska jobba. Vi ska inte sätta några tak, och vi ska inte ha några förbud, men vi måste utmana och göra mer för att komma till rätta med de här problemen, och det gör vi inte genom att bygga ytterligare kommunala hyresrätter i olika så kallade utsatta områden. Nej, de områdena måste kompletteras med bostadsrätter eller vanliga äganderätter. Jag har redan haft en enkel ekonomisk betraktelse här om att det inte blir dyrare.

Det var faktiskt ett tidigare borgarråd från Kristdemokraterna, idrottsborgarrådet Alf Samuelsson, som för många år sedan här i talarstolen sa att segregationen faktiskt går att bygga bort. Det hävdade han ganska många gånger, och jag tycker att han hade helt rätt. Ett av exemplen är att vi bygger i sådana områden så att olika bostäder de facto kommer nära varandra, att de naturliga bytespunkterna blir fler och att det kommer service i sådana områden. Det här är vi urusla på i Stockholm, trots att vi har en jättefin översiktsplan och så.

Det är så här vi måste jobba, helt enkelt mer frihetligt!

Anförande nr 137

J o n a s N a d d e b o (C): Ordförande, fullmäktige och stockholmare! Jag måste ändå uppehålla mig en stund kring att det kan vara så stor skillnad mellan sossarna på nationell nivå och sossarna här i Stockholm. På nationell nivå har det funnits förslag om ganska långtgående åtgärder för att bryta segregationen, till exempel rivningar, inkomstkrav och akademikerförtur i bostadskön. Men här på lokal nivå väljer ni nu att avfärda vårt förslag på verktyg som faktiskt innebär ett ganska mycket mindre ingrepp i människors valfrihet och integritet.

Vi har faktiskt hämtat det här förslaget från sossarnas egen arbetsgrupp, där ni på nationell nivå har lagt ett förslag på tak för andelen hyresrätter i utsatta områden. Det här blir ju konstigt. I Stockholms stad är man helt emot detta, och det är tydligt att ni inte alls går i takt med partiet på riksnivå.

Segregationen är ett problem för hela Stockholm, och det måste tas på allvar. Stadsplaneringen är ett väldigt viktigt verktyg för att kunna göra någonting åt det, och jag tycker att det har blivit väldigt tydligt i den här debatten att vi alla inser det – vi är bara lite olika beredda när det gäller att ta till de verktyg som finns. Genom vårt förslag att införa ett tak och styra nybyggnationen mot underrepresenterade upplåtelseformer skapas det som vi på vår sida tycker är viktigt, nämligen förutsättningar för bostadskarriär. Det är inget negativt på det sätt som hörs från den andra talarstolen utan något positivt. Vi är alla överens om att vi vill ha social blandning och ökad trygghet. Jag tror att detta skulle skapa en långsiktig tydlighet för våra bostadsutvecklare och faktiskt ge någon sorts verktyg för att på riktigt komma åt det här.

Den blandade staden ska inte stanna i stora ordmoln, visioner och strukturdokument – det måste också efterlevas i verkligheten.

Jag vill återigen yrka bifall till vår reservation i kommunstyrelsen.

Anförande nr 138

Borgarrådet V a l e s k o g (S): Jag får repetera det en gång till: Vi måste titta på hur det ser ut i Stockholm, och jag tror inte på vare sig rivningar eller tak, däremot på mål och att man jobbar stenhårt med markanvisningspolicyn och annat. Jag måste också understryka att det här påverkas otroligt mycket av konjunkturförhållanden och marknaden som vi bevisligen endast till en viss gräns kan påverka vad gäller byggstarter. Vi har gjort allt för att underlätta byggandet av bostadsrätter, men i svåra tider byggs det såklart i de attraktivaste lägena där man vet att man får sålt. Ska vi då inte tillåta hyresrätter på ställen där det redan finns mycket hyresrätter och där det till och med har hänt att fastighetsägare har köpt mark och gjort om från bostadsrätter till hyresrätter, exempelvis? Nej – det är klart att vi vill att det ska byggas fler bostäder, för det behövs.

Jag tror därför att ditt förslag om ett tak vore lite kontraproduktivt.

Anförande nr 139

J o n a s N a d d e b o (C): Tack för repliken, Jan Valeskog! Jag får önska dig lite bättre framgång när det gäller att förklara Stockholms utmaningar, för Stockholm är

ändå en väldigt stor och viktig del av vårt land. Vi är även en tillväxtmotor, och för att vi ska fortsätta att vara en tillväxtmotor behöver vi bostäder. Om då Socialdemokraterna på nationell nivå har helt missriktade insatser och förslag hoppas jag verkligen att ni får lite bättre möjligheter att påverka er nationella politik så att man inte kommer med sådana här förslag. Jag tänker ju att de förslagen faktiskt är riktade till våra ytterstadsdelar som har de här utmaningarna kring segregation och ett alltför likriktat bostadsbyggande. Det hoppas jag verkligen att ni kan ta med er så att ni får lite markkontakt i Sveriges socialdemokratiska arbetareparti.

Jag tror fortfarande att oavsett hur mycket fina mål och visioner man har så behöver man konkreta verktyg för att också göra skillnad i verkligheten. Det är det vi föreslår, och vi tror att det skulle vara bra för att minska segregationen i Stockholm.

Anförande nr 140

B j ö r n L j u n g (L): Liberalerna yrkar bifall till vår och Centerpartiets gemensamma reservation i kommunstyrelsen.

§ 27 Motion om försök med fri ledsagning

Anförande nr 141

E m e l i e W a s s e r m a n n (SD): Jag vill inleda med att yrka bifall till Sverigedemokraternas reservation i kommunstyrelsen.

Det här handlar om något grundläggande, nämligen rätten att få förutsättningar att leva ett självständigt liv och delta i samhället. Men i dag fungerar det inte som det borde i Stockholm. Två personer med samma behov kan beviljas olika antal ledsagartimmar beroende på var i staden de bor. I en rapport som presenterades för socialnämnden i början av 2024 framkom att bifallsbesluten för ledsagning varierade mellan stadsdelarna, från 93 procent till som lägst 44 procent. För personer med synskada var situationen särskilt problematisk med endast 69 procents bifall – den lägsta nivån bland samtliga funktionsnedsättningar.

I utlåtandet till min motion sägs att det redan pågår en utredning om icke biståndsbedömd ledsagning och att min motion därför är överflödig. Men just för att motionen ligger helt i linje med det som planeras borde den bifallas, för det kan påskynda processen att införa motionen. Socialborgarrådet lyfter också att etablering av ledsagning i egen regi pågår. Men det här handlar om ojämlikhet i utfall. Det handlar om att beviljade ledsagartimmar skiftar över staden och inte om typ av utförare. Vänsterstyrets strävan att ta över verksamheten i egen regi handlar inte om kvalitet eller rättvis utan enbart om ideologi.

Jag vill också bemöta oron för överutnyttjande. Som jag skriver i motionen är det ingen som i onödan vill ha en ledsagare i släptåg. Det handlar om att få möjlighet till gemenskap, kultur, motion och annat som personer utan funktionsnedsättning tar för givet. Det här är en fråga om rättvisa, om frihet och om värdighet. Varje dag som går utan förändring innebär att människor hålls tillbaka i onödig ensamhet och isolering. Jag accepterar inte det, och det borde heller inte kommunfullmäktige göra.

Anförande nr 142

A n d e r s G ö r a n s s o n (S): Fru ordförande! Jag vill börja med att konstatera att ledsagning är en typ av tjänst som faktiskt har en dimension av att man kan både äta kakan och ha den kvar. Det faktum att man har ledsagning i sig innebär ett ökat värde, och man har ett antal timmar även om man inte utnyttjar dem. Där tror jag faktiskt att vi och Sverigedemokraterna är överens, som jag förstod Emelie Wassermanns argumentation.

Sedan beskrev Emelie att det pågår ett arbete, och det gör just det. Om vi håller på och genomför ett arbete där vi gör en översyn, försöker hitta likställighet och så vidare är det viktigt att vi fortsätter det och inte avbryter det och sedan fattar beslut om vad vi nu faktiskt håller på att titta på hur vi ska genomföra.

Sedan vill jag ta upp det här med ideologisk övertygelse. Jag tror att det är viktigt att man faktiskt är övertygad när man driver saker generellt. Personer som inte är övertygade om någonting är ganska dåliga politiker. Man måste faktiskt ha en

föreställning om någonting. Där kanske vi också har olika åsikter, men jag tror att det är viktigt att man tror på saker.

Det vi har sett är att det i vissa stycken faktiskt blir bättre för den som nyttjar tjänsten om man driver verksamheten i egen regi. Det i sig borde faktiskt vara ett ganska starkt argument för att göra det.

Som sagt har vi en grupp av människor som med ledsagning kan leva sina liv till fullo i större utsträckning. Det är viktigt att vi ser till att detta sker. Det är därför vi har valt att se över den här formen. Vi kommer att återkomma och se till att föreslå ett antal saker som gör deras liv bättre. Vissa inslag av icke-biståndsbedömning kanske kan finnas, men vi återkommer när det kommer.

Anförande nr 143

E m e l i e W a s s e r m a n n (SD): Jag vill tydliggöra att det här inte handlar om huruvida regin är egen eller om det är fristående aktörer. Vad det handlar om är att antalet beviljade ledsagningstimmar skiljer sig så enormt över staden. När vi fick de här uppgifterna i socialnämnden konstaterade man att man inte vet varför det skiljer sig. Det är ju det som är problemet.

I stället för att lägga ned en massa tid och pengar på administration skulle man därför kunna prova det här och testa fri ledsagning. Om man ser att det blir en dramatisk ökning och antalet ledsagningstimmar drar iväg kanske man inte implementerar det i hela staden. Då tittar man över de här bitarna och ser varför det är så stor skillnad och varför handläggare gör så olika. Men det kan vara värt ett försök. Välj ett par stadsdelar och prova och se! Blir det mindre administration och bättre levnadsvillkor för de här människorna är det en stor vinst. Det handlar om folk som faktiskt inte tar det här för att det är roligt utan som behöver komma ut och träffa andra människor och inte sitta hemma inlåsta.

Anförande nr 144

A n d e r s G ö r a n s s o n (S): Nu var det inte jag som lyfte den egna regin, utan det var faktiskt du som gjorde det, Emelie Wassermann. Då tyckte jag att det fanns anledning att svara på det. Jag hade nog inte lyft den frågan om inte du gjort det. Det blir lite konstigt att du sedan anklagar mig för att jag svarar på det du lyfter i talarstolen.

Vi genomför en översyn nu, och vi är så gammaldags att vi tycker att vi då ska fortsätta genomföra det arbetet och sedan ta ställning till vad vi ska göra. Det innebär inte att vi tycker annorlunda. Om jag ska uttrycka en personlig åsikt tror jag, precis som jag sa i början, att det finns ett värde i att det finns en möjlighet att faktiskt äta kakan och ha den kvar; den dimensionen kan skapa en viss trygghet. Men nu pågår ett utredningsarbete. Sverigedemokraterna tycker att vi ska bryta det utredningsarbetet för att bifalla en motion. Så går det inte till.

§ 28 Motion om låghastighetszoner för elsparkcyklar

Anförande nr 145

Borgarrådet W e d i n (M): Ordförande! Elsparkcyklarna utgör ett klimatsmart sätt att resa och är vid det här laget en självklar del av Stockholmstrafiken. Men reglerna för låghastighetszoner, där hastigheten tvärsänks till sex kilometer i timmen, upplever jag och andra skapar onödiga risker. De innebär tvärbromsningar som ökar olycksrisken, och den hårda hastighetsgränsen sticker ut jämfört med andra svenska städer – och dessutom jämfört med våra grannländer, ser man när man nördar ned sig i detta.

Syftet är väldigt gott. Vi ska såklart ha kvar sänkningen av hastigheten. Men vi behöver mer nyanserade lösningar. Geofencing är det bra att vi ägnar oss åt, men i Stockholm är inte alla låghastighetszoner gågator. Exempelvis finns låghastighetszonerna för elsparkcyklar på Hornsbergs strand och de norra delarna av Nybrogatan på samma yta som cykelbanor och biltrafik. Att vara begränsad till att köra sex kilometer i timmen på en elsparkcykel i samma körfält som cyklister och bilister är ofta ganska onödigt. Det ska givetvis inte vara för hög hastighet, men vi kan jämföra med hur andra städer jobbar. I exempelvis Gävle och till och med Malmö tillåter man högre hastighet i låghastighetszonerna.

I enlighet med vad jag föreslår i motionen tycker jag att vi ska kolla lite närmare på detta samtidigt som vi har trafiksäkerheten i första rummet. Vi ska inte hålla fast vid detta stelbent, utan kolla på var vi kan se till att det inte blir den här snabba inbromsningen. Vi behöver jobba bättre med detta samtidigt som vi ser till att det blir säkrare för cyklisterna. Men det ska också fortsatt vara lägre hastighet där så behövs.

Jag har även ett annat medskick. Jag tror att de flesta stockholmare just nu upplever att det blivit lite trassligare med hur de här cyklarna ställs. Det är framför allt många som upplever att man i ytterstaden har börjat ställa sig lite friare öppet på gator i stället för i parkeringszoner. Det är inte önskvärt. Jag tror att vi alla vill ha ordning och reda. Där har staden gjort jättemycket bra under det här styret och även tidigare. Man ska parkera på rätt ställen; fordonen ska inte kunna ställas på öppen gata. Men där upplever jag och många andra alltså att det i närtid har blivit värre. Jag välkomnar en dialog med aktörerna på detta tema. Men nu gör vi upp med de här låghastighetszonerna en gång för alla, och så blir det lite säkrare i trafiken. Jag yrkar bifall till motionen.

Anförande nr 146

Borgarrådet S t r ö m g r e n (MP): Ordförande! Jag tackar borgarrådet Wedin så mycket för motionen. Jag tycker att det är intressant med den typ av företeelser i stadsrummet som bara dyker upp och som vi sedan måste förhålla oss till och anpassa lagstiftning och regelverk efter. Jag kanske inte hade sagt samma sak om jag hade varit min föregångare, Daniel Helldén, som fick hantera elsparkcyklarna när de väl kom. Men som någon som har fått kliva in i hans skor kan jag unna mig nyfikenheten att försöka förstå mig på ett fenomen som dyker upp i stadsrummet och som man inte först fattar beslut om i en beslutssal som den här – helt plötsligt står det en massa fordon som man måste förhålla sig till.

Den typ av innovation som skedde när elsparkcyklarna kom gjorde exempelvis att operatörerna blev väldigt snabba att introducera det man brukar kalla geofencing eller ISA, intelligent speed adaptation. För att på något sätt blidka alla stockholmare som svor åt elsparkcyklar till höger och vänster var de väldigt snabba med att introducera den här tekniken. Man geofencade, det vill säga gjorde geografiska staket, runt vissa gator, i synnerhet gånggator.

Den här typen av fordon, elsparkcyklar, får ha en motor om max 250 watt och får gå i max 20 kilometer i timmen – sedan ska motorn inte ge mer kraft. På alla gator som inte är gånggator, vilka är skyltade för en hastighet på sex till sju kilometer i timmen, kör de efter sin maxhastighet. Men på just gånggator har vi sagt att fordonen för att de ska tillåtas måste anpassa sig efter skyltad hastighet, det vill säga gångfart – sex till sju kilometer i timmen. Om man bedömer att det går för snabbt på andra gator finns det möjlighet att be operatörerna att geofenca även där. De kan också själva föreslå det. Men det är just på gånggator som vi – eller kanske snarare stockholmarna – har begärt det av dem. Syftet är att elsparkcyklarna inte ska ha så dåligt rykte som de en gång i tiden hade.

Jag tycker att det här har funkat bra. Jag märker en lyhördhet från operatörerna. Trafikkontoret för också en löpande dialog med de här aktörerna kring antalet fordon och hur de ska parkeras. Jag välkomnade med glädje beskedet att 2 000 av dem numera är cyklar med pedaler, vilka används för lite längre sträckor runt om i staden. För att säkerställa att fordonen parkeras i sina för ändamålet avsedda rutor och i vanliga cykelställ för vi löpande dialog med operatörerna. Jag skulle däremot inte tro att det är någon bra idé att höja hastigheten för de här fordonen, i synnerhet inte på gånggator. Därför yrkar jag bifall till kommunstyrelsens förslag.

§ 29 Motion om ett bättre företagsklimat

Anförande nr 147

Borgarrådet W e d i n (M): Ordförande! Ibland när man skriver motioner tar det lång tid innan de bereds, och så har frågan löst sig. Men nu ska jag prata om ett ämne där det har blivit värre sedan motionen skrevs.

Stockholm ligger nu på plats 151 i Svenskt Näringslivs rankning över företagsklimatet i Sverige. Det är ett tapp på 44 placeringar sedan förra året. Det är en tragisk fortsättning på den inriktning som det här vänsterstyret har stakat ut. Kan vi bara ta oss en funderare över att Stockholm låg 70 placeringar högre i samma rankning under pandemin, när tusentals verksamheter mer eller mindre hade näringsförbud?

Det är faktiskt skamligt att vi står här och kan konstatera att företagarna själva upplever att det blir sämre och sämre, att det blir svårare och svårare att göra rätt för sig, gå upp på morgonen som en hederlig stockholmare och kämpa för sin verksamhet. När man hör av sig till Stockholms stad och vill ha hjälp möts man ofta av en vägg. Rådgivningen för nyföretagare har det rödgröna styret precis dragit in. Man kanske vill ha snabb handläggning, men när det gäller exempelvis bygglov märker vi att handläggningen bara blir långsammare och långsammare. Många hör av sig men får inte ens hjälp. Vart ska man höra av sig? Man får ett besked från en förvaltning och ett annat från en annan förvaltning.

Jag har det senaste året träffat minst en småföretagare i veckan. Det är verkligen upprörande när man får höra om hur de måste kämpa för att förstå Stockholms stads processer och kämpa för att ens komma fram till en ansvarig handläggare. Att försöka nå en ansvarig politiker är ibland ännu svårare.

Det får helt enkelt inte vara så här dåligt. Stockholms har hittills alltid gjort bättre ifrån sig än vad som är fallet just nu. Ingen annan kommun har bättre förutsättningar än vår för ett levande och växande företagsklimat. Det är att vara på stockholmarnas sida att vilja vända den här utvecklingen och vända på varje sten. Det måste bli enklare att ha med staden att göra. Vi måste börja bygga en tillitsrelation till de företagare som finns där ute och som bara har gjort rätt i decennier. Vi måste göra upp med den kultur som finns och som gör att man inte är lösningsorienterad när någon hör av sig till Stockholms stad.

Det hade kunnat bli bättre. Det borde ha gjorts mer under tidigare mandatperioder. Men uppenbarligen står det svart på vitt från Svenskt Näringsliv att det just nu är tuffare än någonsin. Vi måste göra vårt. När regeringen kämpar för att underlätta för företagare måste vi ta rygg. Tänk på Bashkim, Gamla stans enda torghandlare! Han stod på öppen gata och grät över att man tog bort hans parkeringsplats utan att ens prata med honom innan. Där möjliggjorde man faktiskt en förändring. Det kan vi också göra i det stora hela. Jag yrkar bifall till motionen.

Anförande nr 148

A n d r e a s L i n d (S): Ordförande och ledamöter! Jag vill tacka motionären för att ha tagit upp ett viktigt ämne: företagsklimatet. Men som ni kommer att märka håller vi inte med varandra helt och hållet.

Vi har en orolig omvärld. Men det är glädjande att Stockholm enligt Europakommissionens senaste innovationsrapport, som kom häromdagen, nu hamnar på plats 1 av alla 242 regioner i Europa. Det här är ett resultat av framgångsrika företag, stark innovation, stark forskning, ett bra företagsklimat och ett nära samarbete mellan akademi, näringsliv och beslutsfattare.

Det finns fler exempel. Stockholms Handelskammare har nyligen släppt en ny rapport som på ett förtjänstfullt sätt beskriver Stockholms styrkor men också utmaningar. Den positiva trenden märker vi även i företagsrankningen i SKR:s insiktsmätning, där Stockholm klättrar 32 placeringar från föregående år, toppar storstadsregionerna och förbättrar sig inom alla områden, från bemötande till effektivitet.

Det är bra, men vi är inte nöjda. Vi vet att det kan låta tråkigt, men det är det hårda, långsiktiga arbetet som gör skillnad för om företagare upplever ett gott företagsklimat eller inte, oavsett om vi pratar om internationella bolag eller frisören där du bor. Det handlar om allt: från kortare handläggningstider, gott bemötande, att verksamhetens närområde är tryggt och snyggt och att kommunikationer och resvägar fungerar till att det finns bostäder och kompetens när bolagen vill växa. Alla dessa faktorer tillsammans utgör företagsklimatet. Vi jobbar med vår nya näringslivspolicy för att se till att det här kommer att ske.

För oss i majoriteten handlar det om att långsiktigt skapa trygghet, stabilitet och framtidstro för företag och anställda. Det är den här typen av strategiska satsningar snarare än kortsiktiga utspel som stärker Stockholm på riktigt. Det hoppas jag också att ni i oppositionen tycker. Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 149

Borgarrådet J ö n s s o n (L): Ordförande! Jag vill bara ge en kort replik till Andreas Lind. Det lät ju här som att företagsklimatet skulle vara fantastiskt i Stockholm, men så är det väl ändå inte riktigt. Enligt Svenskt Näringslivs rankning ligger Stockholm nu på plats 151 av 290 kommuner. Det är ett fall med hela 44 placeringar på bara ett år. Varför skulle det vara någonting att glädja sig åt?

Anförande nr 150

A n d r e a s L i n d (S): Jag ska säga någonting om den mätningen, Jan Jönsson. Det är klart att den ger en fingervisning om att saker kan bli bättre. Men det är 500 självskattade svar av runt 75 000 – eller kanske runt 200 000, beroende på om man kollar på företagare eller arbetsställen. Vad som nu är grejen är det här: Kollar vi på dem som har haft kontakt med staden ser vi att det i de parametrarna faktiskt har ökat. Det gäller inte alla de här 500, men hos ungefär 250 av de 500 – av egentligen 75 000 företagare – ser vi i alla fall en förbättring. Jag hoppas att man tar in fler i undersökningen. Jag tycker att det är otroligt viktigt att de gör den rankningen, men

den är mer något holistiskt för hela Sverige. De kanske har 32 000 svarande i hela Sverige. Men så fort vi gör ett litet dipp ned i en stad blir det ett otroligt mycket mindre urval. Det är en väldigt viktig rapport, och jag tycker att man ska bejaka den. Men jag hoppas på att det blir ett större urval nästa gång.

Anförande nr 151

Borgarrådet W e d i n (M): Ordförande! Det är alltid fint när Stockholm lyfts fram, och det ska vi göra. Det nämndes tidigare att Stockholm utsetts till Europas mest innovativa region. Om man läser lite mer om just den utmärkelsen ser man att det står att framgångarna för Stockholm bygger på långsiktiga satsningar inom forskning, digital infrastruktur, företagsutveckling och hållbar tillväxt. Långsiktigheten är dock något som jag upplever att man den här mandatperioden har tappat fart i. Vi måste bygga mer långsiktighet och gärna blocköverskridande medvetenhet. Vi behöver i grunden en tillväxtpakt i det här huset. Vi ska se till att vi prioriterar det som skapar välstånd, och det är just våra företagare.

Därför måste ni ta Svenskt Näringsliv på allvar när de pratar med dem som i dag är företagare i Stockholm. Att stå här och hänvisa till långsiktiga projekt och att vi lyfts fram i EU är en sak. Men jag nämner Bashkim i Gamla stan och hans tårar, som kom av att ni drog in hans parkeringsplats, något som ni sedan tvingades backa från. Det här visar på att ni inte har någon insikt om vad som bygger Stockholm långsiktigt starkt. Då finns det de som man kan lyssna på. Därför har Moderaterna föreslagit en handlingsplan – det är det motionen handlar om – för att komma vidare, med tanke på att vi sjunker som en sten den här mandatperioden. Det borde vara en utveckling som ni också är emot. Ni ska inte motsäga er. I verkligheten är det faktiskt så att klimatet blir sämre.

Det finns faktiskt en del som går att göra här och nu. Jag har exempelvis lagt fram förslag om ett småföretagarråd, en ombudsmannafunktion, som gör att det blir enklare för dem som behöver ha att göra med Stockholms stad. De som träffar de här företagarna berättar för mig att det är väldigt svårt att veta vem man ska höra av sig till i Stockholm och att få hjälp i stället för en dörr i ansiktet när man vill uppnå någonting eller skapa någonting. Oavsett om det är fråga om en uteservering, en veranda eller något annat är det hela tiden så att man måste vänta i årtal bara på att få prata med en handläggare om man till exempel vill få till ett bygglov eller en markanvisning.

SKR pekar på exakt samma sak – det har blivit värre. Det tycker jag att ni borde respektera. Men i stället höjer ni skatten till historiskt höga nivåer lokalt. Ni drar till och med in nyföretagarrådgivning. Det är sådant som man skulle kunna tycka att ni borde säkerställa finns – just för att fler ska skapa nya företag. Åtminstone det borde ni välkomna. Era egenregisatsningar, oavsett om det handlar om bussar eller snöröjning, är också sådant som drabbar just stadens företagare. Egen regi är nämligen inte en lösning. Det blir bara dyrare för stockholmarna. Ni behöver göra rätt, och ni borde se till att den här motionen bifalls.

Anförande nr 152

Arvid Vikman Rindevall (S): Ordförande! Jag tycker att företagsklimatet i Stockholm är för viktigt för att vi inte ska använda riktiga fakta och faktiskt ha en seriös debatt om hur det ser ut och hur vi gör det bättre. Vi för i den här staden mängder av dialoger med företagare, stora som små, även nyföretagare. När vi summerar de stora mängderna samtal delar vi inte riktigt den bild som framkommer i den svartmålning som pågår från högern i Stockholms stad. Därför behöver man dyka ned i något som ofta återkommer i debatten, nämligen Svenskt Näringslivs rankning, som ofta tas till intäkt för att säga att företagsklimatet blir mycket sämre i Stockholm.

Låt oss då titta på de faktiska betygen! Det är ju två delar, dels en rankingsdel, dels de faktiska betygen. Har man fått högre eller lägre betyg i år än föregående år i den undersökning som ligger till grund för rankningen? Jo, Stockholms stad får högre betyg när det handlar om tjänstepersoners attityder gentemot företagande. Stockholms stad får högre betyg när det handlar om hur enkelt det är att komma i kontakt med staden. Stockholms stad får högre betyg när det handlar om hur rimlig handläggningstiden är. Stockholms stad får högre betyg när det handlar om handläggarnas förståelse för företagande. Stockholms stad får högre betyg när det handlar om kommunens upphandlingar. Stockholms stad får dessutom högre betyg för vägledning, tillståndsgivning, tillsyn och kontroll, liksom för skolans samarbete med företagen.

Men om vi får högre betyg i detta, varför sjunker vi då i rankningen? Hur ska vi förstå det? Jo, det är så att en tredjedel av hela rankningens betyg beror på faktorer som inte utgörs av svar på de frågor som man har ställt till företagarna. För övrigt har 60 procent av dem som har svarat inte varit i kontakt med Stockholms stad. Till de faktorer som ligger till grund för en tredjedel av rankningen hör hur många som jobbar hos privata arbetsgivare i förhållande till kommunala, hur hög kommunalskatt man har och hur mycket pengar man upphandlar för varje år. Inskrivnen i den här rankningen finns alltså en djupt ideologisk uppfattning som säger att kommuner med en större andel egen välfärd skulle vara sämre och ha ett sämre företagsklimat.

Det här tycker jag inte är en riktig utgångspunkt för att titta på hur bra vårt företagsklimat i Stockholm är. Därför behöver vi titta på den undersökning vi gör med de företagare som har kontakt med oss – hur nöjda är de? Där ser vi precis samma sak som också finns i siffrorna från Svenskt Näringsliv. Det går ju faktiskt uppåt i väldigt många delar. Jag skulle vilja säga att vi behöver sluta med den här svartmålningen och jobba tillsammans med att lyfta och ytterligare stärka Stockholms företagsklimat.

Anförande nr 153

Borgarrådet Wedin (M): Ordförande! Du pratar om svartmålning, Arvid Vikman Rindevall. Du försöker sedan klamra dig fast vid några siffror som du har hittat för att försöka bestrida den samlade bilden från Svenskt Näringsliv, som själva säger just att Stockholm är sämre än någonsin. Det blir direkt pinsamt. Vi kan ta några saker till. Arbetslösheten är högre i Stockholm än i resten av landet. Konkurserna bara i Stockholm står för drygt en fjärdedel nationellt. Nyföretagandet är lägre än på 15 år. Det är väl till och med så att du personligen har dragit in nyföretagarrådgivningen och tycker att det är en bra lösning.

Att slå dövörat till när Svenskt Näringsliv pekar på detta är direkt pinsamt. Det visar på hur långt ni befinner er från stockholmarnas verklighet. Försök träffa en småföretagare i veckan! Det hade varit väldigt uppfriskande att få bevittna. SKR säger dessutom samma sak när de jämför Sveriges olika kommuner. Där är vi också snart sämre än Malmö och Göteborg. Kan du inte förstå hur pinsamt det är när du säger emot den här verkligheten?

Anförande nr 154

A r v i d V i k m a n R i n d e v a l l (S): Jag tycker att jag var tydlig med att vi i flera viktiga delar gällande företagsklimatet stärker oss i faktiska betyg från företagarna i Stockholm. Vi kommer också om några fullmäktigemöten att debattera vår nya näringslivspolicy, där vi ytterligare tar fasta på precis de insikter och erfarenheter som företagarna i Stockholm har.

Det jag vill göra gällande i den här debatten är att den svartmålning som utgår från den här rankningen av Stockholms företagsklimat behöver nyanseras. Så ser det nämligen inte ut när vi gör andra undersökningar med företagen. Så ser inte de faktiska svaren ut från företagarna i Svenskt Näringslivs undersökning heller.

Det jag försöker säga är att det som ligger bakom är en ideologisk uppfattning att man skulle få ett sämre företagsklimat om man höjer skatten. Men till det vi har gjort med hjälp av den skattehöjning som vi genomförde förra året hör att vi har anställt tre eller fyra fler handläggare som ska se till att vi har bland landets kortaste väntetider för att få alkoholtillstånd. Det stärker ju företagsklimatet, och det kan vi göra för att vi håller ihop det här.

Anförande nr 155

Borgarrådet S t r ö m g r e n (MP): Ordförande! Jag blev formellt sett inte apostroferad tidigare av borgarrådet Wedin. Men Bashkim Dabiqaj blev nämnd vid namn åtminstone två gånger. För dem som inte känner till det är det han som säljer frukt och grönt på Mälartorget vid Gamla stans tunnelbaneuppgång. Han har delvis blivit ett slagträ, skulle jag vilja säga, i borgarrådet Wedins politiska arbete, och han var väldigt ledsen när jag gick förbi honom efter att detta hade lyfts fram på sociala medier och här i rummet. Han är på ett sätt ett stort bevis på vilket lyhört och intensivt arbete som trafikkontoret gör för att möta den här typen av aktörer. Under de år då vi har haft en stadsmiljözon i Gamla stan – och nu sedan senaste sommaren även vid Nytorget – har det funnits ett antal så kallade intressentkoordinatorer som har hört av sig till olika näringsidkare i de här områdena och försökt hitta speciallösningar i de fall där det har varit nödvändigt och påkallat.

Bashkim lämnar alltid Mälartorget på hösten. Sedan återkommer han för att sälja granar. Borgarrådet Wedin försökte få det att låta som att han lämnar torget med sitt fruktstånd och inte kommer tillbaka. Det stämde aldrig.

Trafikkontoret försökte på många olika sätt hitta speciallösningar och varianter som skulle möjliggöra för Bashkim att parkera. Till slut blev den bästa lösningen att han kan få hyra en av de platser som finns på Skeppsbron sedan en tid tillbaka och som

man kan hyra med dekalplats. När jag träffade honom och även träffade Mats Eriksson, som gjorde flera av intervjuerna med Dennis, och insåg att det kanske inte är så enkelspårigt som borgarrådet Wedin har försökt få det att framstå som blev jag ledsen, för det viktiga är att vi har en samsyn i det här rummet och med sanningen som svärd försöker få det så bra som möjligt för våra näringsidkare – inte minst för Bashkim, men inte bara för honom utan för många med honom.

Jag är glad att vi hittade en lösning för Bashkim. Men jag tycker att det är lite tråkigt att man slänger sig med hans namn i den här salen när han i stället är ett gott exempel på att det tar några varv att hitta en specifik lösning för en specifik och unik näringsidkare. På trafikkontoret gör man det allra bästa man kan för att alla ska bli nöjda och vilja fortsätta sälja frukt och grönt, granar eller vad det nu är. Det finns en väldig lyhördhet inför utmaningarna man har som näringsidkare, och jag tycker att det är viktigt att även det lyfts fram i den här salen.

Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 156

Borgarrådet W e d i n (M): Ordförande! Det är uppfriskande att gå från att träffa småföretagare som berättar tungt om sin verklighet till att sedan lyssna till hur man i det rödgröna styret blir väldigt ledsen när man får höra om detta. Det är verkligen jättesynd om er!

När det gäller Bashkim är det ett faktum att han uppgivet hörde av sig till organisationen Småföretagarna när han hade fått veta inte bara att parkeringsplatsen skulle försvunna utan även att det inte längre skulle gå att köra in på den gata där han stått för att bedriva sin torghandel vid Gamla stans tunnelbanestation. Det är han som öppet står och gråter och berättar om detta för just Småföretagarna, och det är därför det sedan blir en debatt om detta.

Det som Bashkim hade fått höra var att han skulle ta en ta en elsparkcykel från Söder Mälarstrand och att leveranserna skulle funka på det sättet. Det var då han sa: Under de här förutsättningarna skulle jag inte kunna klara av min verksamhet. När vi pratade om detta skulle han avsluta för säsongen, och han sa: Denna säsong kommer att bli min sista.

Sedan har man absolut möjliggjort det här. Men ni kommer igång med er krishantering när det blir jobbigt för er. Det var då ni började bry er om hans förutsättningar. Till slut möjliggjorde man nya lösningar för honom inför först julgransförsäljning och sedan en ny säsong. Det är ett intressant fall. Min poäng – även utifrån borgarrådets beskrivning – är att det var viktigt att leveranserna skulle börja funka i hans fall men att det är ganska många andra i Gamla stan som upplever att de inte gör det. När det gäller miljözon klass 3 finns det ganska många företagare som ni ljugar om att ni ska ha haft någon dialog med, medan de själva säger: Vi klarar inte de här förutsättningarna – detta blir ännu ett krav på oss som vi inte skulle klara av.

Det blir hela tiden löjligt när ni påstår er föra en dialog men den egentligen kommer igång först när det blir politiska påtryckningar på er. Det är då ni lyssnar.

Östermalmsgrillen stod vi här och debatterade. Hela er poäng var att det var omöjligt att bevara den. Men när det politiska trycket blev för stort gick det helt plötsligt. Det var samma sak med den grekiska kiosken vid Medborgarplatsen – helt plötsligt gick det.

Någon jag tänker på i dag, utifrån att ni tycker att det är så ledsamt att höra detta, är Peyman. Man skulle dra fram en cykelbana vid Rådhuset, men honom skulle man inte ens ha någon dialog med inför det beslutet. Hans kiosk försvann. Samma sak gäller för många företagare som jag har pratat med. När någonting påverkar deras verksamhet kommer det bara som ett faktum – ni har inte ens bemödat er om att föra en dialog inför besluten.

Därför menar jag att det behövs en ombudsmannafunktion, ett småföretagarråd, där man alltså måste ha med företagen. Det kan ge perspektiv – hur drabbas de som är verksamma på den här gatan av våra beslut? I stället för att ni har krishantering efter menar jag att ni skulle kunna prata med dem innan. Då slipper vi stå och ha sådana här diskussioner. Vi börjar med att bifalla den här motionen.

Anförande nr 157

Borgarrådet S t r ö m g r e n (MP): Ordförande! Det är just det du säger här som jag vänder mig emot, Dennis Wedin. I just Bashkims fall hade vi varit där flera gånger inför att vi skulle göra det här. Vi hade frågat hur vi skulle kunna lösa det på bästa sätt. Jag blev påmind om detta ganska nyligen. Jag var ute på Djurönäset, där Mats Eriksson, som annars gör de här filmerna åt Småföretagarna, råkade vara servitör. När han fick se mig blev han väldigt glad och rörd. Han sa: Det känns inte sjyst som den här historien utspelade sig i medierna. Han hade sedan förstått att det inte riktigt var så som borgarrådet Wedin ville få det att framstå som; det hade skett en löpande dialog långt innan det klipp gjordes som du var med i, borgarrådet Wedin.

Man kan aldrig ha tillräckligt mycket av dialoger, och det kommer alltid att finnas fall där vi måste hitta lösningar i efterhand. Men om man utmålar det som att vi inte proaktivt mår om våra näringsidkare i den här staden håller man sig inte till sanningen. Jag tycker att det är viktigt att det framgår i den här debatten.

Anförande nr 158

Borgarrådet W e d i n (M): För att vi inte ska fastna i vad som stämmer just i det här fallet tycker jag att vi bjuder in Bashkim. Då kan vi prata direkt med honom själva.

Det som var alldeles uppenbart i det fallet var att någon stod och ville ha åtgärder och hjälp som han upplevde att han inte fick. Sedan uppmärksammades frågan, och till slut gick det att lösa. Bashkims lycka när han väl förstod att det här kommer att lösa sig är någonting vackert. Er åtgärd i det här fallet, vilken till slut innebar att han fick stå kvar och att Gamla stan fick ha kvar sin torghandel, är någonting väldigt glädjande. Att ni nu höjer avgiften för just torghandlare är en annan femma som vi kan diskutera i ett annat forum. Men jag menar nog att jag har företagen på min sida när jag säger att man inte diskuterar före beslut om sådant som påverkar dem. Det är ett strukturellt problem i den här staden, och det skulle vi kunna åtgärda med just den här motionen.

§ 30 Motion om att se över vad man kan göra med alla de tomställda lokaler som finns i Stockholm

Anförande nr 159

A n n i k a E l m l u n d (M): Under en lång tid har Stockholm varit en stad som man flyttar till för att förverkliga sina drömmar. I dag är detta inte lika självklart när unga väljer Stockholm. Det beror på att det har blivit dyrt, men också på att Stockholm inte längre är lika tryggt. Det råder en stor brist på bostäder, samtidigt som en mängd lokaler i staden står helt tomma. Flera av de här lokalerna skulle kunna omvandlas till eftertraktade bostäder. Precis som man byggt om ett flertal vindar skulle man kunna bygga om källarlokalerna till bostäder.

I andra städer ute i Europa, såsom London och Paris, finns det massvis med lägenheter en eller en halv trappa ned. Det finns också några exempel i Stockholm, till exempel på Surbrunnsgatan och på Nybrogatan bakom Astoriahuset, där man inrett en tidigare gymnastiksal i källarplanet med lägenheter. Här återfinns fönster mot nedsänkta uteplatser under marknivå.

Stadsbyggnadskontoret avslår dock ofta den här typen av ansökningar från fastighetsägare och bostadsrättsföreningar, eftersom de avviker mot detaljplanen eller på grund av att ljusinsläppen inte blir tillräckliga. Det ska naturligtvis respekteras, men det kan finnas enkla lösningar för att komma förbi de här hindren. Där skulle vi önska att kontoret var lite mer tillmötesgående.

Det finns flera fördelar. En är att det skulle ge chans till familjer att skaffa ett till rum till en något lägre kostnad och på detta sätt ha möjlighet att bo kvar i staden, så att barnen kan gå kvar i sina skolor. En annan är att studenter kan bli mer hoppfulla om att hitta ett boende mer centralt. Flera bostadsrättsföreningar kämpar med höga räntor och tomträttsavgifter och har stora investeringsbehov. Att då kunna omvandla lokaler och få möjlighet till intäkter för de renoveringar som de behöver skulle vara bra. Att bygga om källarlokalerna att disponera som bostäder eller verksamhet ökar också gaturummets och stadens trygghet. Jag föreslår att kommunfullmäktige bifaller motionen.

Anförande nr 160

Borgarrådet V a l e s k o g (S): Ordförande och fullmäktige! Viljeinriktningen i den här motionen, att försöka bygga om källarlokalerna till bostäder där det är möjligt, är absolut någonting vi delar. Av den anledningen fanns det redan i förra årets budget ett uppdrag till stadsbyggnadsnämnden, exploateringsnämnden, fastighetsnämnden och de kommunala bolagen att ta fram en strategi för konvertering av kontor och lokaler till bostäder.

Men det är klart att inte alla lokaler i bottenvåningarna är lämpliga för bostäder. Det finns lagstiftning, exempelvis PBL, plan- och bygglagen, som ställer tydliga krav på nya bostäder. Det gäller viktiga saker som tillgänglighet, luftkvalitet, buller, ljus och andra så kallade hygienfaktorer. Det är av hälsoskäl också viktigt att vi har sådana regler i lagstiftningen.

Generellt har förstås alla fastighetsägare – de privata, allmännyttan och bostadsrättsföreningarna – intresse av att hitta användning för alla lokaler som blir lediga. Denna självklara ambition hos fastighetsägarna kommer staden absolut att stödja på de olika sätt den kan, samtidigt som vi naturligtvis är skyldiga att följa gällande lagstiftning.

Mot denna bakgrund yrkar jag bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 161

B j ö r n L j u n g (L): Ordförande, fullmäktige och åhörare! Det var ju spännande, Jan Valeskog, att höra om det här budgetuppdraget. Jag måste säga att jag missade det vid förra årets läsning beroende på att jag hade mycket att göra då. Men jag har inte noterat någonting av detta i praktisk handling under det gångna året. Det går ju faktiskt att be kontoret att ta fram något exempel, en pilot, någonting att pröva mot de lagar och regler vi har.

Liberalerna är nu angelägna om att vi på enklare sätt ska kunna omvandla kontor till bostäder. Det är många gånger så att de hus som kontoren är inrymda i är för tjocka. De kan också vara enkelriktade ut mot en gata. Allt detta går att lösa.

I de här kontorsfastigheterna är det ofta så att man har hygienutrymmen och serviceutrymmen mitt i huskroppen. Vatten och avlopp finns både till badrum och till kök precis mitt i huset. Detta är ett bekymmer när man har regler som säger att kök måste ha dagsljusinsläpp. Då undrar man om det inte går att se hur vi gemensamt skulle kunna vända oss mot en sådan väldigt konstig uppfattning: att kök måste ha dagsljusinsläpp. Om vi skulle studera alla de kök och kokvrår som finns i Stockholms stad i mycket eftertraktade bostadsrätter med priser som ligger på över 100 000 kronor per kvadratmeter skulle vi många gånger se att köket eller kokvrån saknar ljusinsläpp. Är detta då bostäder som man tycker är hygieniskt dåliga eller på något sätt skadliga? Nej naturligtvis inte, men de är byggda före en del väldigt klåfingriga regler.

Stockholms stad är en stor aktör som är betydelsefull i Sverige. Gemensamt skulle vi kunna göra någonting åt detta. Av det skälet fortsätter vi från Liberalerna att tjata om att vi måste kunna omvandla kontor till bostäder på ett lättare sätt. Alviks strand är ett jättebra exempel. Men tyvärr kommer vi att få uppleva att det som vi bygger, nämligen väldigt mycket kontor, innebär en överetablering. Vi måste göra någonting åt de gamla kontoren, som inte ska användas som kontor längre. Därför behöver vi kunna göra om dem till bostäder. Jag hänvisar till vårt särskilda uttalande i ärendet.

Anförande nr 162

A n n i k a E l m l u n d (M): Herr ordförande! Många av dem som söker hjälp med att förvandla de här lokalerna är bostadsrättsföreningar. Man ska veta att de är lekmän. De behöver hjälp. Här behöver stadsbyggnadskontoret och vi vara mer tillmötesgående och lösningsorienterade. Man behöver gå ut och göra platsbesök och förklara vad det är för små ändringar som behöver göras för att det här ska kunna bli verklighet. Jag tycker att det är fantastiskt att vi har en enighet om att utreda frågan. Men vi måste också säkerställa att stadens förvaltningar är mer tillmötesgående och pragmatiska.

§ 31 Motion om oanmälda årliga besök hos bidragsmottagande föreningar

Anförande nr 163

L i n n é a V i n g e (SD): Ordförande! Enligt stadens egna riktlinjer ska alla föreningar som tilldelas bidrag vara tillgängliga och öppna för alla medborgare. Men trots detta har det genom åren uppmärksammats att flera av de här föreningarna aldrig aviserar sina aktiviteter för allmänheten. Det har också rapporterats om fusk och en hel del andra oegentligheter. Med anledning av det anser vi att kontrollerna behöver skärpas. Som en del i det föreslår vi med den här motionen att staden ska genomföra årliga oanmälda besök hos varje sådan förening. Därför yrkar jag bifall till motionen.

Anförande nr 164

M a g n u s R u n s t e n (MP): Herr ordförande! Är det inte bättre att de olika delarna i staden kan ha sina olika system för att göra detta, Linnéa Vinge? Man kan till exempel göra oanmälda besök när man gör bedömningen att sådana behövs. Det kan se lite olika ut vilken typ av föreningar man jobbar mot i olika förvaltningar och så vidare.

Jag undrar också om det här kommer att omfatta er egen förening, Sverigedemokraterna. Ni har ju till exempel fått offentliga medel och haft den trollfabrik som uppmärksammades förra våren.

Anförande nr 165

L i n n é a V i n g e (SD): Med tanke på de ganska omfattande problem med fusk och oegentligheter som gång på gång uppdagas tycker jag faktiskt att det är väldigt märkligt att ni inte gör det här. Det är helt uppenbart att kontrollerna inte är tillräckliga i dag. Titta bara på kulturnämnden – dess så kallade kontroller av Ibn Rushd har uppenbarligen inte varit tillräckliga. Hade man gjort regelbundna kontroller av de här verksamheterna hade skattebetalarnas pengar till exempel kanske inte hamnat i händerna på islamister. Jag tycker att det är märkligt att det här inte redan görs, för det är bevisligen så att befintliga kontroller inte har varit tillräckliga.

Anförande nr 166

U l r i k a L o r e n t z i (S): Ordförande! Stockholm har ju ett rikt föreningsliv, och det bidrar till att vi får en bättre stad. Vi delar motionärernas åsikt att de bidrag som föreningarna får ska användas rätt. De ska användas för det syfte man har ansökt om dem för. Man ska också följa de riktlinjer och de olika kriterier som finns i olika nämnder.

Som bland annat stadsledningskontoret beskriver i ärendet finns det en plan för uppföljning av de beslut som fattas när en förening får bidrag. Den här uppföljningen innehåller alltid en ekonomisk redovisning och en beskrivning av huruvida syftet med verksamheten har uppnåtts. Det är naturligtvis detta som är viktigast. Uppföljningen kan innehålla besök som stickprovskontroller. Det finns också de som gör besök när det finns misstanke om fusk. Det som också beskrivs väldigt tydligt och som vi känner till är att de här bidragen är väldigt olika stora. Hur man följer upp bidragen måste

förstås bero på hur mycket pengar det handlar om, vad det är för nämnd och vilka kriterier som finns.

Idén att alla skulle få ett oanmält besök, även de som har fått 10 000 i föreningsbidrag från en stadsdelsnämnd, är faktiskt helt orimlig. Det är ett orimligt sätt att använda stadens resurser. I ärendet beskrivs hur de olika förvaltningarna anpassar uppföljningen utifrån olika verksamheter. Detta är bra. Det är bra att respektive nämnd får göra den här bedömningen och besluta om hur uppföljningen ska göras. Sedan kan det här naturligtvis alltid förbättras, men att göra det på det väldigt fyrkantiga sätt som föreslås här tror jag inte är en bra lösning. Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag.

§ 32 Motion om införandet av anhörigluncher

Anförande nr 167

C l a e s N y b e r g (C): Ordförande! I väntan på motionären Nike Örbrink yrkar jag bifall till vår gemensamma reservation om att bifalla den här motionen. Det är gott att majoriteten vill bifalla att vi ska göra en utredning av detta. Jag kan bara vittna om hur otroligt viktigt det är att det finns möjlighet till den här typen av anhörigmåltider tillsammans med boende. Jag har egen erfarenhet av att ha en pappa på servicehem. Det har funnits både vårdhem och servicehus. Det handlar om Alströmerhemmet. Det hemmet och det servicehuset ser ut att monteras ned av majoriteten – därav min oro. Där fanns just en restaurang som var tillgänglig.

Som framgår av svaret finns det absolut en del saker man behöver fundera på. Det måste förstås finnas möjlighet att ha lite framförhållning om det till exempel ska lagas mat. Men det går det förstås att sätta upp regler för. Det gick också ganska bra att ha sådana gemensamma diskussioner med personalen som drev den här restaurangen.

Jag yrkar bifall till vår reservation. Jag är mycket positiv till detta. Låt oss se till att det blir någonting som blir tydligt för medborgarna!

Anförande nr 168

N i k e Ö r b r i n k (KD): Jag var lite oförberedd, ska jag ärligt säga, på att vi skulle komma så här långt på föredragningslistan i kväll. Men det är ju fint att se att vi jobbar på så snabbt.

Den här motionen handlar helt enkelt om att skapa fler bryggor mellan alla seniorer och deras anhöriga på våra vård- och omsorgsboenden och sänka trösklarna för fler att få komma närmare sina anhöriga på stadens äldreboenden. Jag tror i grund och botten att vi alla mår bättre av att få vara nära dem vi känner och få dela måltider tillsammans. Vi vet att måltider i gemenskap är oerhört viktiga för att äldre ska få en ökad lust att äta och delta i måltiden. Det här handlar helt enkelt om att man till självkostnadspris, till exempel på en måndag mellan arbetspassen eller på en tisdag under skoldagen, ska kunna besöka sin mormor, morfar, farmor, eller farfar på boendet och dela en bit mat tillsammans. Jag yrkar bifall till vår motion.

Anförande nr 169

R o b e r t M j ö r n b e r g (V): Ordförande och ledamöter! Tack, Nike, för din motion! Jag tycker, som jag sagt till dig vid något tillfälle, att den är lite knepig för mig att debattera, eftersom jag tycker att det är en väldigt sympatisk motion. Den är så sympatisk att vi faktiskt redan som det är nu har möjlighet till detta på många ställen i staden.

Frågan om mat och värdet av måltidernas sociala innehåll tror jag att vi alla här inne är helt eniga i; detta är någonting som är oerhört viktigt och välbehövligt. Det finns många aspekter som vi kan bryta ned det här i. Ur ett näringsperspektiv är det också en viktig identifieringsstund för att notera vilka äldre som löper risk för undernäring och så vidare. Men er motion lyfter det sociala, och självklart är vi eniga.

Evidensmässigt har ni mer än tillräckligt på fötterna i motionen. Vi vill alla motverka social ensamhet. Utifrån det tror jag att anhörigluncher skulle kunna vara väldigt välmotiverade. När jag läser remissvaren ser jag samma sak. Men jag ser också några aspekter som gör mig lite tveksam till att utan omsvep säga ja och hurra till motionen. Det finns ett par parametrar som vi måste ha med oss i frågeställningen.

Det här sker på många sätt redan i dag – i mån av tid. Just det är en viktig parameter som gör att jag inte utan omsvep säger ja. Det måste tas hänsyn till att det passar verksamheten. Jag vill också understryka det som äldrenämnden och äldreförvaltningen lyfter fram om de lokala förutsättningarna. Det handlar om frågor om beställning och betalning för den här maten och framför allt om att personalens möjlighet att bistå behöver säkerställas. Med detta yrkar jag bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 170

B j ö r n L j u n g (L): Ordförande, fullmäktige och åhörare! Inte heller vi trodde att vi skulle komma riktigt så här långt ned i listan över motionerna.

Detta är inte mitt specialområde, men jag vill ändå vittna utifrån egen erfarenhet om hur mycket bättre det är när man kan sitta ned och äta med pappas kamrater, medboende eller vad vi nu ska kalla dem – det är så krångligt. Men hur som helst – att vi sitter ned och äter tillsammans är himla trevligt. Måltiderna är tillsammans med kaffedrickandet något stort i vår kultur. Det som föreslås i motionen är viktigt, och jag önskar att det är möjligt att genomföra.

Den här motionen är så bra att till och med Robert Mjörnberg har svårt att argumentera mot den. Det betyder att vi har kommit väldigt nära något som jag tycker att vi är dåliga på här i salen, nämligen att erkänna att oppositionen har ett bra förslag, ta det med sig och kanske någon gång även bifalla det. Men det gör inte vi. Vi gör inte det när vi är i majoritet, och ni gör inte det när ni är i majoritet. Här tycker jag faktiskt att vi i kommunfullmäktige kan bli bättre, och det hoppas jag att vi blir nästa mandatperiod, då jag hoppas att vår sida återtagit majoriteten. Hur som helst vill jag passa på att yrka bifall till vår och Centerns gemensamma reservation.

Anförande nr 171

C e c i l i a O b e r m ü l l e r (MP): Herr ordförande, fullmäktige och åhörare! Även Miljöpartiet tycker att det här är en väldigt sympatisk motion. Vi har de olika remissinstanserna som har svarat. Äldreförvaltningen är i grunden positiv till en utredning. Skärholmen har svarat att det går bra att beställa portioner i förväg där. Norra innerstaden pekar på att man ibland kan ta med sig egen medhavd mat och lösa det på det sättet.

Det finns ju lite problematik i det hela. Har boendet ett eget kök, eller finns det inget eget kök på boendet? Är det beställd mat? Det handlar också, som Robert sa, om utrymme och personella resurser. Men som sagt är detta jätteviktigt. Det är en jättebra motion på många sätt och vis. Ändå måste vi bifalla kommunstyrelsens förslag till beslut.

§ 33 Motion angående språktest i förskolan

Anförande nr 172

S o p h i a G r a n s w e d B a a t (M): Herr ordförande! Det känns som att hela den här salen är rörande överens om att språket i förskolan är oerhört viktigt. Vi hör er här inne från alla partier som pratar om hur viktigt det är och hur viktigt det också är att vi utbildar personalen i svenska språket. Men den här motionen handlar om att även göra ett språktest vid rekryteringen. Detta införde man redan för flera år sedan i socialdemokratiskt styrda Göteborg. Man har också infört det i Botkyrka tidigare, och även där var det Socialdemokraterna som tog initiativet. I Botkyrka införde man dessutom under våren språktest vid rekrytering till grundskolan.

På Lillholmsskolan i Skärholmen har sexåringarna som börjar förskoleklass ett ordförråd ungefär som det en fyraåring annars har. Det här blir en väldigt stor utmaning även för lärarna. Man ska hämta i kapp två års inläring under ett år för att hinna förbereda dem inför skolstart. Att vi i Stockholms stad anställer personal med tillräckligt goda språkkunskaper är jätteviktigt.

Hur skulle då ett sådant här språktest kunna vara utformat? Vi kan ta Botkyrka som exempel. Där får man göra ett test. Man får läsa instruktioner, och sedan ska man svara. Man får olika svarsalternativ. Man ska kunna uttrycka sig skriftligen. En tredjedel av testet handlar också om att muntligt kunna uttrycka sig förståeligt. Det är inte någon jätteavancerad nivå utan en tillräcklig nivå som det bedöms att man behöver ha för att kunna jobba inom förskolan. Det här borde såklart även gälla när man jobbar inom äldreomsorgen, men just den här motionen är fokuserad på förskolan.

Tiotusentals barn går i förskolan varje dag. Att de får den språkliga utvecklingen är oerhört viktigt, så jag yrkar bifall till den här motionen. Jag hoppas verkligen att Socialdemokraterna också går med på denna linje. Man kan kolla vad ni tycker på riksplånet; Lawen Redar har varit ute och pratat om språktest vid rekrytering. Det är alltså uppenbarligen en socialdemokratisk linje på riksplånet. Det borde det även vara här i Stadshuset, kan man tycka.

Anförande nr 173

C e c i l i a H e r r s t r ö m (V): Ordförande, ledamöter och åhörare! En förskola av hög kvalitet är avgörande för att ge alla barn en stabil grund inför skolstarten. En förskola av hög kvalitet är också en viktig förutsättning för att ge barn ett starkt språk med ett rikt ordförråd. Där är vi överens med dem som skriver motionen.

En viktig förutsättning för att hänga med och få ut det bästa och mesta av förskolans och skolans undervisning är ett bra språk. Vi i majoriteten arbetar för att förskolan ska kunna ge detta till alla barn oavsett socioekonomisk bakgrund och stadsdel. Det viktigaste är då att personalkompetensen är god på förskolorna.

Vi vill se fler förskollärare, vilka har ökat, men även fler barnskötare med adekvat barnskötarutbildning som arbetar med våra barn. Det behövs fler medarbetare som har kunskaper, kompetens och yrkeskunnande när det gäller barns lärande och utveckling för att på bästa sätt stödja deras språkliga utveckling och ge dem förutsättningar för

framtiden. Utöver detta behövs det också fortlöpande kompetensutveckling för förskolans personal. Vi ser till att detta sker.

Vi satsar också på pilotprojekt när det gäller högläsning på förskolorna. Ett projekt som sträcker sig över två år genomförs i vissa delar av stadsdelen, bland annat för att stärka barns språkutveckling inför skolstarten. Det är något som ökar barns ordförråd men även kommer personalen till godo. Vi jobbar också med att öka barnens närvaro för att på så sätt höja den språkliga nivån. När det gäller eventuell nyrekrytering av personal arbetar stadsdelarna i dag utifrån en kompetensbaserad modell.

Med detta behövs det inga extra språktest, anser vi, speciellt inte när man satsar på personal med pedagogisk utbildning. Detta tillsammans med pågående insatser för befintlig personal är det vi jobbar vidare med. Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens svar på motionen.

Anförande nr 174

S o p h i a G r a n s w e d B a a t (M): Herr ordförande! Väldigt många bra saker görs inom förskolenämnden och ute i stadsdelar när det gäller att höja språkkompetensen, både hos personalen och bland barnen. Men varför motsätter ni er just ett språktest, Cecilia Herrström, när flera av våra grannkommuner som också styrs av socialdemokrater och vänsterpartister har infört språktest och ser att det fungerar?

Det man också gör i till exempel Botkyrka är att man även låter befintlig personal göra det här testet. Då har man sett att det även finns befintlig personal som inte riktigt klarar testet, och då har man satt in särskild utbildning för dem. Det är en rejäl utbildning, en 40-veckorsutbildning som motsvarar sfi-utbildning. Vi har utbildning för vår personal här i förskolan också, men då är det ungefär två timmar i veckan. Det är inte tillräckligt för att höja ens språkliga nivå som pedagog inom förskolan.

Anförande nr 175

C e c i l i a H e r r s t r ö m (V): Det är naturligtvis så att vi lägger vikt vid detta. Vi håller med om att det viktigaste är att utbilda personalen. Vi har inom förskolan många kompetenta och duktiga personer som behöver få utveckla sitt språk. Men om vi anställer personal som har studerat till att bli barnskötare eller förskollärare i Sverige så har de ett språk. Man kan inte gå igenom de utbildningarna utan att kunna språket. Jag har själv gjort det, så jag vet. Det är viktigt, tycker jag, vad vi lägger pengarna på. Att ha en väl utbildad personal tycker jag är det viktigaste.

Anförande nr 176

L i n n é a V i n g e (SD): Ordförande! Det är ingen hemlighet att den här frågan ligger mig och Sverigedemokraterna väldigt varmt om hjärtat. Jag har debatterat språkkunskaperna i förskolan otaliga gånger i den här salen. Det är väldigt glädjande att även Moderaterna nu verkar tycka att det här är en viktig fråga. Jag vill visserligen minnas att ni röstade nej till min identiska motion förra året, men jag är inte den som är den. Jag yrkar gärna bifall till bra sverigedemokratisk politik även när den läggs fram av andra partier. Därför skulle jag vilja yrka bifall till Sverigedemokraternas reservation i kommunstyrelsen, som innebär bifall av motionen.

Anförande nr 177

Ewa Carlsson Hallberg (S): Ordförande, ledamöter och åhörare! Vi delar Moderaternas beskrivning, Sophia – precis som du säger tycker alla vi partier här att det är viktigt med språk. Vi delar er beskrivning att förskolan är en viktig arena för språkinläring, i synnerhet för barn som inte talar svenska i hemmet.

En avgörande faktor i barnens språkutveckling är att förskolepersonalen har tillräcklig kompetens inom svenska språket. Våra stadsdelar arbetar redan i dag med kompetensbaserad rekrytering. Det ges dessutom goda möjligheter till fortbildning där förskolepersonal kan öka sina svenskkunskaper. Vi vill fortsätta det språkutvecklande arbetet och ta vara på det goda arbetssätt som redan används inom staden.

Som stadsledningskontoret framför i sitt remissvar skulle förslaget innebära stora kostnader i relation till de förväntade effekterna. Moderaternas förslag skulle alltså innebära att samtlig personal som rekryteras till förskolan skulle behöva genomgå språktest, även de som redan pratar flytande svenska. Vi ser hellre att resurserna går till verksamheten och till våra språkutvecklande insatser, som vi vet är effektiva.

I stadens egen förskoleverksamhet kan vi säkerställa en hög kompetens hos våra medarbetare och att barnen ges goda möjligheter att utveckla sitt språk och sitt ordförråd. Annat är det på de fristående förskolorna. Det har framkommit skandal efter skandal gällande vinstdrivna förskolor. Senast uppmärksammas var kanske den där förskolan som ransonerade Bregott. I en granskning kunde vi läsa att en förskolekoncern de senaste tre åren gjort utdelningar på 41 miljoner kronor. En tidigare anställd på en av deras förskolor vittnar om att ha varit den enda i personalgruppen som hade pedagogisk utbildning och dessutom den enda som över huvud taget kunde svenska.

Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 178

Borgarrådet Hedin (M): Det är glädjande att höra, Ewa, att du och jag är så överens och att vi uppenbarligen möter samma bild när vi besöker våra förskolor, det vill säga att det finns många barn som kommer från hem där svenska inte är modersmålet. För dem är tiden i förskolan helt avgörande för att ha rätt förutsättningar när de börjar grundskolan. Det är också hela anledningen till att Moderaterna väckt den här motionen.

Jag blir däremot väldigt oroad när jag hör dina slutsatser. Att vi inte ska testa kompetensen hos personalen eller att vi ska lämna till enskilda förskolerektorer att avgöra vem man ska testa och inte – tycker du att det blir en rimlig slutsats? Och framför allt: Varför ägnar du en så stor del av ditt anförande åt att prata om fristående förskolor, när vi här inne är ansvariga för de kommunala?

Anförande nr 179

Ewa Carlsson Hallberg (S): Ni pratar om språktest i den kommunalt drivna förskolan, Andréa Hedin. Men vad de fristående förskolorna gör har vi i

kommunen ingen rådighet över. Där finns dock väldigt många av barnen. Det är drygt 46 procent av förskolorna.

Socialdemokraterna lyfter frågan om ett nationellt språkrav i välfärden. Vid nyrekrytering inom förskola, skola och äldreomsorg ska nationella arbetsprover genomföras. I så fall är det statliga direktiv för alla förskolor, även de fristående. Då är det också staten som står för kostnaden.

Just nu försiggår det inte heller särskilt mycket nyrekrytering, eftersom barnantalet minskar. Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 180

Borgarrådet H e d i n (M): Jag kände att jag inte blev klar med dialogen med Ewa, så jag begärde ordet igen. Uppfattar jag dig rätt, Ewa – frågan är alltså inte viktigare just nu här i Stockholm än att vi ska vänta på ett eventuellt nationellt förslag? Det här är en fråga för barn i förskolan här och nu. Vi ser att det är avgörande att små barn börjar skolan med rätt språkliga förutsättningar. Vi kan göra mer. Är inte Socialdemokraterna beredda att göra det?

Anförande nr 181

E w a C a r l s s o n H a l l b e r g (S): Socialdemokraterna värnar språket för barn och unga och för personalen inom välfärden. Det ni kan göra är att prata med era kamrater i regeringen, Andréa. Där har ni rådighet att styra över de nationella kraven.

Anförande nr 182

Borgarrådet H e d i n (M): Och det du kan göra är att rösta för den här motionen, Ewa. Vi är helt överens. Det kan göras mer på nationell nivå. Men vi här inne har ansvar för tusentals barn i Stockholms förskolor, och vi har ansvar gentemot personalen för att ge dem rätt förutsättningar för att stötta våra barn. Det hade vi kunnat ta ansvar för gemensamt i kväll.